

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra práva životního prostředí

Diplomová práce
Chov koní a jezdecký sport
z pohledu práva

Praha 2010

Bc. Magda Frantlová

Prof. JUDr. Milan Damohorský, DrSc.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci “Chov koní a jezdecký sport z pohledu práva” zpracovala samostatně, a že jsem v ní vyznačila všechny prameny, z nichž jsem čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Praze dne 31. 5. 2010

Poděkování

Své poděkování bych chtěla vyjádřit především prof. JUDr. Milanovi Damohorskému, DrSc., za rady a odbornou pomoc, kterou mi poskytnul při psaní mé diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala svým přátelům odborníkům, zabývajícím se chovem koní a jezdeckým, za cenné podněty a poznámky.

Obsah

Čestné prohlášení	2
1. Úvod	6
2. Právní definice pojmu zvíře	7
2.1 Zvíře z pohledu občanského práva	8
2.2 Kůň z pohledu práva	9
2.3 Ekonomické souvislosti chovu koní	10
3. Chov koní - šlechtění, plemenitba, označování a evidence	12
3.1 Historie chovu a evidence koní v České republice	13
3.2 Současná právní úprava chovu a evidence koní v České Republice	15
3.3 Základní pojmy	16
3.4 Právní rámec šlechtění a plemenitby koní	18
3.4.1 Uznaná chovatelská sdružení	19
3.4.2 Šlechtitelský program	20
3.4.3 Plemenná kniha, Řád plemenné knihy	21
3.4.4 Potvrzení o původu koně	23
3.4.5 Ústřední registr plemeníků, právní úprava plemenitby	24
3.5 Evidence a označování koní	25
3.5.1 Podrobná pravidla označování koní	27
3.5.2 Evidence vedená chovatelem	29
3.5.3 Systém ústřední evidence koní, oslů a jejich kříženců a podklady pro její vedení	30
3.4.4 Průkaz koně	33
3.6 Chov koní jako kulturní dědictví - hřebčiny a některá původní plemena koní na českém území	35
3.6.1 Starokladrubský kůň a Národní hřebčín Kladruby nad Labem	35
3.6.2 Zemský hřebčinec Písek	37
3.6.3 Původní plemena koní na českém území a ochrana jejich genového fondu	37
3.7 Shrnutí	38
4. Právní úprava oblasti péče o pohodu koní	40
4.1 Chov koní dle zákona na ochranu zvířat proti týrání a souvisejících předpisů	42
4.1.1 Základní pojmy zákona na ochranu zvířat	42

4.1.2 Ustanovení §4 zákona na ochranu zvířat proti týrání v konfrontaci s praxí	43
4.1.3 Ochrana zvířat při veřejném vystoupení a ochrana zvířat při chovu	48
4.1.4 Veřejná vystoupení zvířat (se zřetelem k povinnostem pořadatele vystoupení, veřejné akce nebo závodů)	49
4.1.5 Ochrana zvířat při přepravě	50
4.1.6 Minimální standarty pro chov koní	54
4.1.7 Orgány ochrany zvířat	58
4.1.8 Přestupky a správní delikty na úseku ochrany zvířat	59
4.2 Trestné činy na úseku ochrany zvířat	61
4.3 Shrnutí	63
5. Volně žijící druhy koňovitých a jejich ochrana	64
5.1 Jednotlivé druhy volně žijících koňovitých a jejich ochrana	66
5.1.1 Kůň Převalského (<i>Equus ferus ssp. przewalskii</i>)	66
5.1.2 Kiang (<i>Equus kiang</i>)	66
5.1.3 Asijský divoký osel (<i>Equus hemionus</i>)	67
5.1.4 Zebra Grévyho (<i>Equus grevyi</i>)	67
5.2 Shrnutí	68
6. Závěr	69
7. Summary - Horse Breeding and Equestrian from the Legal Point of View	74
8. Klíčová slova / Key words	75
9. Použitá literatura	75
Publikace	75
Internetové zdroje	76
Články	77
10. Přílohy	79
Příloha I. – Seznam předpisů veřejnoprávní povahy, týkajících se chovu koní a jezdeckví	79

1. Úvod

Pro zpracování takto úzkého tématu jsem se rozhodla na základě svého dlouholetého mimopracovního zájmu o chov koní a jezdeckví. Vzhledem k tomu, že je tato problematika zpracovaná v poměrně velkém množství různých právních předpisů, je pro řadu laiků složité se v ní zorientovat a postupovat tak v souladu se zákonnými i podzákonnými normami. Chov koní v České republice zažívá v posledních letech velký rozkvět a jezdeckví se stává oblíbenou volnočasovou i sportovní aktivitou. Stavy koní od roku 1996 do současnosti stále stoupají a stejný trend se očekává i v nejbližších letech. Ačkoliv se jedná o poměrně úzké spektrum lidské činnosti, vztahuje se na něj mnoho právních norem, a to jak soukromoprávní, tak veřejnoprávní povahy. Seznam předpisů veřejnoprávní povahy, vztahujících se na oblast chovu koní a jezdeckví je přílohou I. této práce.

Cílem této práce je popsat zákonnou úpravu chovu koní v České Republice, konfrontovat jí s praxí a eventuálně jí posoudit z hlediska efektivity, právního povědomí zainteresované veřejnosti a srozumitelnosti. Ve své práci se zaměřuji pouze na veřejnoprávní úpravu chovu koní a jezdeckví - a ani tu se mi ve stanoveném rozsahu práce nepodařilo zcela vyčerpat.

V úvodních kapitolách jsem považovala za vhodné diskutovat pojem zvíře jako takový a jeho právní rozměr spolu s ekonomickým kontextem chovu koní v České republice. Dále je má práce členěná do třech hlavních celků. V první části se věnuji zejména problematice chovu a plemenitby koní a problematice označování zvířat a evidence hospodářství. Ve druhé části se zaměřuji na právní úpravu péče o zvířata a jejich pohodu se zřetelem k úpravě chovu zvířat hospodářských, zejména koní. Diskutuji zde problematiku zákona o ochraně zvířat proti týrání a souvisejících podzákonných předpisů, týkajících se pohody zvířat. Na závěr diskutuji úpravu trestných činů na úseku ochrany zvířat, s porovnáním úprav starého a nového trestního zákona. Ve třetí části připojuji malý exkurs do právní úpravy ochrany volně žijících druhů koňovitých.

V celé své diplomové práci jsem se snažila konfrontovat právní úpravu s praxí v jezdeckém sportu a v chovu koní vůbec, a zároveň s odbornou literaturou neprávního charakteru tak, abych co nejlépe přiblížila kontext a dopady právní úpravy do praxe.

Literatura k tomuto tématu byla poměrně obtížně dostupná a to zejména literatura právního charakteru, neboť se jedná o velmi specifickou oblast již tak poměrně okrajového právního odvětví. Mnoho zajímavých informací jsem získala na webu, ale i v odborných časopisech a literatuře dostupné v knihovně PFUK.

K metodice zpracování materie bych na závěr ráda poznamenala, že jsem postupovala s užitím obvyklých metod analýzy, syntézy, dedukce indukce a pro srovnání i historického výkladu.

2. Právní definice pojmu zvíře

Ústředním tématem této práce je kuň jako zvíře. Ačkoliv si zcela jistě každý z nás dokáže pod tímto pojmem něco představit a obecná definice tohoto pojmu nepřipouští mnoho pochybností o tom co vlastně zvíře je, právní pojetí pojmu zvíře je v poslední době předmětem bouřlivých diskuzí jak na poli odborném, tak mezi veřejností. Aktuálnost tohoto tématu dokládá fakt, že téma „*Právní ochrana zvířat a péče o ně (aspekty mezinárodní, komunitární, vnitrostátní)*” zadané JUDr. Janě Zástěrové CSc. je pod číslem 407/08/1053 na seznamu podporovaných projektů Grantové agentury České republiky¹.

Co je tedy zvíře? Encyklopedie Wikipedia uvádí obecnou definici zvířete takto: „*Živočichové (Animalia, syn. Metazoa) jsou mnohobuněčné heterotrofní organismy, které se již na buněčné úrovni odlišují od rostlin a hub. Jejich buňky nemají plastidy ani buněčnou stěnu. Jsou řazeni do skupiny Opisthokonta. Říše živočichů je dnes totožná se svou bývalou podříší mnohobuněční (Metazoa).*”² Co se týká biologie, mezi pojmem zvíře a živočich není žádný rozdíl. Blackův právní slovník u pojmu zvíře uvádí definici: „*nikoli lidská, ale zvířecí bytost, která je nadána schopností pohybu ovládaného vůlí.*”³

Náš právní řád užívá pojmu „**živočich**“ v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, kde jej definuje v § 3 odst. 1. písm. a). Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání proti tomu definuje termín „**zvíře**“ v § 3 písm. a) jako každého živého obratlovce, kromě člověka, nikoliv však jeho plod nebo embryo. Při porovnání těchto dvou legálních definic je zřejmé, že pojem zvíře je zcela zřejmě užší než pojem živočich, neboť nezahrnuje

---

¹Přehled projektů, kterým GA ČR udělila grant a jejichž řešení začíná v roce 2008

Dostupné na WWW: http://civetta.gacr.cas.cz/web/Seznam_php.htm

² Živočichové Dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Zv%C3%AD%C5%99e>

³ Black, H.C.,M.A. Blackův právní slovník svazek II. Praha : Victoria Publishing, 6.vyd., s. 1451

bezobratlé živočichy. Nutnost legálně definovat pojem zvíře vznikla spolu s potřebou právní úpravy ochrany zvířat. Tato ochrana se vztahuje pouze na obratlovce zřejmě proto, že na základě recentních vědeckých výzkumů jsou pouze obratlovci, na rozdíl od bezobratlých, schopni vnímat a cítit bolest.

Bylo by vhodné ještě zmínit užití pojmu živočich a zvíře v předpisech ES a mezinárodních úmluvách. „Zde se v anglickém znění používá pojmu **animal**, který však vzhledem k textu těchto dokumentů znamená jak obratlovce, tak bezobratlé. Tedy spíše odpovídá českému ekvivalentu živočich, definovaném v právních předpisech na ochranu přírody (...) Pokud tyto předpisy chtějí hovořit jen o obratlovcích, používají formu **vertebrates**, a to zejména ve spojitosti s právní úpravou pokusů na zvířatech (...) Je potřeba mít toto na paměti při zkoumání a porovnávání české právní úpravy v této oblasti.“⁴

2.1 Zvíře z pohledu občanského práva

Platný občanský zákoník, založený na právní teorii vycházející z římského práva, zvířata řadí mezi věci, t.j. předměty právních vztahů – na rozdíl od osob, kterým přiznává způsobilost k právům a povinnostem. V § 118 jsou předměty občansko-právních vztahů vymezeny jako: věci, byty a nebytové prostory jako jednotky, práva a jiné majetkové hodnoty.

„Občanský zákoník neřeší výslovně, je-li věc ve smyslu právním i živé zvíře. Část komentářové literatury považuje zvíře za zvláštní druh věci, které může být předmětem prodeje, daru, podílového spoluvlastnictví, SJM atd. Protože je však zvíře živý tvor, právní režim zvířat podléhá zvláštní právní úpravě, která zajišťuje jeho ochranu.“⁵ Pozn.: tato ochrana je zajištěna zejména veřejnoprávními normami, zejména zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a zákonem č. 166/1999 Sb., veterinární zákon a souvisejícími předpisy.

V nově připravovaném návrhu občanském zákoníku je postavení zvířat upraveno poněkud odlišně: „Živé zvíře není věc. Ustanovení o věcech se na zvíře použijí přiměřeně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze živého tvora, ani ustanovením zvláštních zákonů vydaných k ochraně zvířat.“⁶ Bude však třeba ještě dořešit některá další ustanovení s tímto ustanovením související. Zdali je toto řešení šťastné se ukáže až v budoucnosti,

⁴ Prchalová, J. Právní ochrana zvířat. Praha : Linde, 2009, s.17

⁵ Švestka J., Dvořák J. a kol. Občanské právo hmotné I, Praha : Wolters Kluwer, 2009, s. 240

⁶ Je zvíře věc? Dostupné na WWW: <http://www.ochranazvirat.cz/646/czech/clanek/je-zvire-vec/>

nicméně tato konstrukce je běžná v mnoha jiných evropských úpravách občanského práva, ze kterých autoři návrhu občanského zákoníku mimo jiné čerpali. Etika chování ke zvířatům je dnes všeobecně založena na myšlence, že bychom se k nim měli chovat ohleduplně a s respektováním jejich životních podmínek a potřeb.

„Při tomto příznivém posunu vědomí lidstva je však paradoxem, že nikdy v minulosti nebyla zvířata z komerčních důvodů v takových množstvích chována tak masově, strojově, s tak malým respektem pro jejich potřeby a přirozené chování. Dochází ke střetům etiky s ekonomickými zájmy a rozhodně nevíteží vždy etika.“⁷ Ačkoliv tedy občanská sdružení zabývající se ochranou zvířat a jejich pohody tuto změnu v legislativě vítají, otázkou zůstává, do jaké míry je toto ustanovení pouhou deklarací, a do jaké míry ovlivní právní praxi.

Předpokládám, že na úseku ochrany a pohody zvířat není hlavním problémem nedokonalá legislativa či právní (ne)zakotvení pojmu „zvíře“ v právu soukromém, ale vysoká latence jednání, všeobecná tolerance vůči přestupkům na tomto úseku a nepohodě zvířat (zejména zvířat hospodářských) a špatná vynutitelnost sankcí na tomto úseku. K tomu přispívá zcela určitě i celková právní a finanční náročnost řešení těchto přestupků například odebráním zvířat, jejich umístěním do náhradní péče, a.j.

Shrnuto, způsob pohledu na zvíře v právu občanském nemá podle mého názoru pro praxi zásadní význam, neboť hlavní zásady ochrany zvířat a podmínek jejich chovu jsou stanoveny v normách veřejnoprávní povahy.

2.2 Kůň z pohledu práva

Jak již bylo řečeno, ústředním tématem této práce je kůň. Podrod Kůň (*Equus*) je vědecky klasifikován takto: *„patří do říše živočichové (Animalia), kmene strunatci (Chordata), podkmene obratlovci (Vertebrata), třídy savci (Mammalia), řádu lichokopytníci (Perissodactyla), čeledi koňovití (Equidae).“⁸* Většina koňovitých je divokých a nelze je zkrotit. Dva druhy koňovitých se ale člověku podařilo domestikovat: je to osel domácí (*Equus africanus f. asinus*) a kůň domácí (*Equus caballus f. domesticus*). Pro účely této práce se dále budeme zabývat pouze druhem kůň domácí (dále jen kůň), pokud není uvedeno jinak. Součástí práce bude i krátký exkurs do podmínek ochrany volně žijících koňovitých.

---

⁷ Prechalová, J. Právní ochrana zvířat. Praha : Linde, 2009, s. 23

⁸Koňovití, dostupné na [www: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%88ovit%C3%AD](http://cs.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%88ovit%C3%AD)

Kůň je pro účely zákona 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání **zvířetem v lidské péči**, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka,⁹ neboť se jedná o domestikované zvíře – „*krotké, kterena rozdíl od divokých zvířat žije v lidských obydlích, nebo blízko nich nebo žije ze zvyku nebo na základě zvláštního výcviku v přidružení s člověkem.*“¹⁰

Zároveň je podle výše uvedeného zákona i **hospodářským zvířetem**,¹¹ jímž se rozumí zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popř. pro další hospodářské nebo podnikatelské účely. Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, hospodářskými zvířaty¹² rozumí zvířata využívaná převážně k chovu, výkrmu, práci a jiným hospodářským účelům a koně uvádí v demonstrativním výčtu v ustanovení. Pro úplnost, zákon č. 154/2000 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat uvádí v §1 odst.1 písm. a) koně mezi tzv. „**vyjmenovanými hospodářskými zvířaty**“, spolu s se skotem, buvolou, osly, prasaty, ovci, kozami drůbeží, plemennými rybami a včelami.

Vzhledem k tomu, že většina koní je v současné době využívána spíše k rekreaci a ke sportovním účelům, než k práci v hospodářství (jejich hlavní pracovní využití je v současné době v lesnictví při přibližování dřeva, kde i při současném rozvoji mechanizace má kůň stále svou funkci) a rovněž jejich využití v potravinářském zpracování se dá považovat za okrajové („*v roce 2008 bylo poraženo necelých 400 kusů koní, což je vzhledem k celkovému počtu cca. 65 000 zanedbatelný zlomek*“)¹³, je zařazení koně mezi hospodářská zvířata spíše reminiscencí minulosti, kdy koně představovali hlavní hybnou sílu v zemědělství i v průmyslu.

2.3 Ekonomické souvislosti chovu koní

K doplnění celkového kontextu práce bych ráda poznamenala, že chov koní je odvětvím velmi ekonomicky náročným, neboť se jedná o velká zvířata s velkými nároky na krmivo, péči a životní prostor. Případní zájemci o chov koní mají možnost chovat zvířata

---

⁹ V §3 písm e)

¹⁰ Black, H.C.,M.A. Blackův právní slovník svazek I. Praha : Victoria Publishing, 6.vyd.

¹¹ ustanovení §3 písm. d)

¹² ustanovení §3 odst.1 písm. c)

¹³ Machek,J., Šilhánová,D. Situační a výhledová zpráva koně - dostupné na WWW: http://eagri.cz/public/eagri/file/3000/kone_12_2008_oprava_druha.pdf

buďto v domácích podmínkách za využití vlastních zdrojů, nebo v nájemním ustájení u jiných chovatelů.

Kupní cena koně ve většině případů (zejména u rekreačních koní) představuje v celkovém součtu nákladů na chov koně zanedbatelnou položku. Zdravý relativně příježděný rekreační kůň se dá pořídit již za cenu kolem 50 000 Kč, kvalitní sportovní kůň do nižších až středních soutěží za cca. 120-150 000 Kč. Talentovaní koně s perspektivou do vysokých mezinárodních soutěží a dostihového sportu se běžně prodávají za částky exponenciálně vyšší. V každém případě je vhodné, aby si kupující s prodávajícím sjednali kupní smlouvu dle předpisů soukromého práva, kde detailně popíše předmět prodeje - daného jedince, jeho stav, stupeň výcviku, atd.

Ustájení v domácích podmínkách je samozřejmě méně ekonomicky náročné, nicméně klade na chovatele velké časové nároky a chovatel musí předem důkladně zvážit, zda je schopen zajistit zvířatům vhodné podmínky pro život tak, aby byly zajištěny alespoň základní požadavky na pohodu zvířat. Samozřejmostí je i v domácích podmínkách zajištění pravidelného pohybu, nezávadného krmení a pravidelného podkovářského a veterinárního ošetření. Náklady na jednoho koně chovaného doma je velmi obtížné paušálně kalkulovat, neboť závisí na velikosti, věku a způsobu využití daného jedince. Řádově se jedná zhruba o 2 – 3 000 Kč, pokud kůň není sportovně využíván.

Pro ustájení v nájemní stáji musíme počítat s vyššími náklady, ale zase by o koně mělo být postaráno dle našich představ a v souladu s platnými právními předpisy upravujícími pohodu zvířat. Ne vždy to ale je samozřejmostí, a tak smlouva o ustájení sepsaná dle předpisů soukromého práva by měla být v takovém případě standardně sjednávána jako prevence možných budoucích problémů. Náklady na ustájení koně v nájemní stáji se liší dle kvality ustájení, poskytnutého zázemí a regionu. Pohybují se od cca. 3000 do 10.000 Kč/ dospělý kůň/ měsíc. K tomu musíme připočítat pravidelná veterinární a podkovářská ošetření, vybavení a v případě sportovních koní i trénink, dopravu na závody a účast na nich. Jednoduše řečeno, chov koní, a zejména jejich sportovní testace, je záležitostí velmi pracnou a nákladnou.

V rámci státní podpory chovu koní existují různé dotační programy chovu koní, ať se již týkají podpory pastevního způsobu odchovu zvířat v horských oblastech, genetických zdrojů původních plemen koní, nebo sportovní testace mladých koní teplokrevných plemen.

Výše národních dotací je stanovena pro rok 2010 v dokumentu vydávaném ministerstvem zemědělství.¹⁴

Například za absolvování zkoušek základního výcviku s tříletou teplokrevnou klisnou je možné uplatnit dotační nárok až na 16.000 Kč. Tato částka se sice na první pohled jeví poměrně vysokou, nicméně ve světle ostatních nákladů na chov, přípravu a absolvování zkoušek základního výcviku je zanedbatelná. Nezbývá tedy než doufat, že se zvýšením konkurenceschopnosti našich chovatelských produktů v zahraničí získají naši chovatelé prostředky k nákupu kvalitního chovatelského materiálu, na odchov hříbat a v neposlední řadě na kvalitní trénink a sportovní testaci svých chovatelských produktů.

Výše nákladů na chov koní se odráží i na počtu případů nedostatečné péče o koně, kdy se chovatelé z finančních a dalších důvodů nedokáží o koně dále řádně starat. Vystává proto otázka, co dále s takovými zanedbanými zvířaty, např. po případném odebrání koní uplatněným jako sankce dle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Zejména vzhledem k vysokým nákladům a nárokům na jejich chov by bylo vhodné tuto otázku uspokojivě právně vyřešit.

3. Chov koní - šlechtění, plemenitba, označování a evidence

Chov koní, ačkoli plní i jiné funkce než chov ostatních hospodářských zvířat, spadá jednoznačně do oblasti zemědělské výroby. Podle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. je kůň hospodářským zvířetem. Česká republika patří mezi země s tradičním chovem koní. „*V současné době (k 30.11.2008) je v ústřední evidenci v ČR registrováno přes 66 tis. ks koní.*“¹⁵

Po roce 1989 začaly stavy koní v ČR klesat, obrat v tomto trendu nastal v roce 1996. Od tohoto roku se počet koní v ČR stále zvyšuje. ČR přímo sousedí s vyspělými chovatelskými zeměmi. Zvláště Německo je nejvýznamnějším producentem sportovních koní. Kvůli volnému obchodu v rámci EU jsou nyní čeští chovatelé přímo konfrontováni s těmi nejlepšími produkty a obstát před touto konkurencí vyžaduje uplatnění všech nejnovějších

---

¹⁴ Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2010 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ Machek, J., Šilhánová, D. Situační a výhledová zpráva koně - dostupné na WWW: http://eagri.cz/public/eagri/file/3000/kone_12_2008_oprava_druha.pdf

poznatků o šlechtění, plemenitbě, chovu, odchovu, výcviku a testování koní. S výjimkou roku 1998 vykazuje zahraniční obchod s koňmi za posledních třináct let záporné saldo.

Plemenářská práce byla před rokem 1989 řízena státními plemenářskými podniky. V roce 1991 přešla většina pravomocí v řízení šlechtitelské práce ze státu na chovatelské svazy. V oblasti šlechtění je v ČR v současné době činných 12 uznaných chovatelských sdružení, která realizují své šlechtitelské programy celkem pro 19 plemen koní. Ze všech plemen je nejpočetněji zastoupena populace českého teplokrevníka, za kterou zodpovídá Svaz chovatelů českého teplokrevníka. Nejvíce plemen, celkem osm, zastupuje Asociace svazů chovatelů koní ČR, která je také chovatelským sdružením, které zastupuje nejvíce chovatelů koní. Ostatní plemena, jejichž plemenné knihy jsou vedené v zahraničí registruje Ústřední evidence koní.

3.1 Historie chovu a evidence koní v České republice

Na území Rakouska-Uherska byl vydán v roce 1894 zákon, který určoval také zvelebovací program v chovech hospodářských zvířat a svými cíli příznivě ovlivňoval vývoj v dalších třiceti letech. Mj. ukládal okresním institucím stanovit pro jednotlivé obce počet plemeníků, jmenovat výběrové komise pro licentování plemeníků a stanovit rajonizaci jednotlivých plemen. Licentování znamená udělování licence státní správou, což mělo napomoci povznesení jednotlivých chovů. Vznik první Československé republiky byl historickým mezníkem i pro další vývoj šlechtění hospodářských zvířat. Zemědělské rady ustanovené pro jednotlivé historické země zřídily odbornou komisi pro záležitosti chovu hospodářských zvířat, která se stala organizátorem celé zvelebovací činnosti v chovech hospodářských zvířat.

V roce 1924 byl vydán zákon o plemenitbě hospodářských zvířat (koní, skotu, prasat a ovcí) - zákon č. 169/1924 Sb. *„Aktivizoval chovatelské spolky a svazy pro rozšiřování kontroly užítkovosti, zejména skotu a určoval základní směry šlechtění hospodářských zvířat.“*¹⁶ *„Kontrola užítkovosti jako základ plemenářské práce se zaváděla postupně u všech druhů hospodářských zvířat, takže po roce 1930 lze konstatovat, že na území Československé republiky se podařilo Zemědělským radám v historických zemích realizovat zákonná opatření a finančními dotacemi a podporami konsolidovat plemenářství, jakož i maximálně rozšířit*

---

¹⁶ Karfik,Z. a Málková,H.: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona ČNR č.204 o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat, Praha, 1991

*kontrolu užitkovosti hospodářských zvířat.*¹⁷ Vznikem protektorátu byla původní systematická práce narušena. Na území bývalého protektorátu bylo vydáno vládní nařízení č. 361/1941 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat, kterým se stanovila povinná kontrola užitkovosti, její rozšíření, kvalitativní podmínky pro výběr plemeníků a vymezení činnosti výběrových komisí. Tento předpis platil až do roku 1950, kdy se navázalo zákonem č. 187/1950 Sb. na staré chovatelské tradice a současně na tehdejší poznatky z oblasti genetiky. Tento zákon kromě problematiky plemenitby hospodářských zvířat upravoval i některé otázky z úseku veterinární činnosti, zejména postup při odstraňování příčin nákaz a jiných nemocí zvířat a provádění zdravotních prohlídek zvířat. Následně byla problematika zvelebování chovů hospodářských zvířat od 1. října 1961 až do 3. listopadu 1972, kdy byl schválen zákon ČNR o plemenitbě hospodářských zvířat, bez právní úpravy.

V roce 1973 nabyl účinnosti zákon č. 86/1972 Sb., o plemenitbě hospodářských zvířat. Ten byl zrušen zákonem č. 240/1991 Sb., o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat. V příloze k tomuto zákonu byl uveden taxativním výčtem seznam technických norem, na které zákon č. 240/1991 Sb. v řadě svých ustanovení odkazoval a které upravovaly některé bližší podrobnosti týkající se například kontroly užitkovosti, kontroly dědičnosti a testování užitkových vlastností zvířat, provádění hodnocení, označování hospodářských zvířat apod. Zákon č. 240/1991 Sb. usiloval v době svého vzniku především o vyloučení principu státního řízení plemenařské práce, ale prozatím nebyl slučitelný s předpisy ES upravující danou problematiku.

*„Zájmová chovatelská sdružení se v době tvorby a přijetí zákona č. 240/1991 Sb. teprve formovala (vznikala postupně podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů) a nebylo proto reálné převést na ně již v tomto zákoně rozhodující funkce při řízení šlechtitelského procesu tak, jak je obvyklé ve všech chovatelsky vyspělých zemích, včetně zemí ES.“*¹⁸ V průběhu devadesátých let se však zájmová chovatelská sdružení rychle konsolidovala a od roku 1994 jim ministerstvo zemědělství postupně udělovalo souhlas ke zřízení a vedení plemenných knih pro jednotlivé druhy hospodářských zvířat a přenášelo na ně část odpovědnosti za tvorbu a provádění šlechtitelských programů.

---

¹⁷ Karfík, Z. a Málková, H.: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona ČNR č. 204 o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat, Praha, 1991

¹⁸ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 500, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, Praha, 2000

3.2 Současná právní úprava chovu a evidence koní v České Republice

V současnosti jsou chov a evidence koní upraveny zákonem č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat, v platném znění (dále jen plemenářský zákon) a souvisejícími předpisy. Tento zákon byl naposledy novelizován zákonem 281/2009 Sb., předchozí novelou zákona č. 130/2006 Sb. byla do zákona zakomponována mnohá ustanovení předpisů Evropského společenství.

Evropskými předpisy rozumíme:

a) **Nařízení** která jsou „*bezprostředně závazná již svým vstupem v platnost a přímo použitelná – jako taková představují výrazný legislativní unifikační prvek. Žádná recepce, transpozice či implementace nařízení do formy vnitrostátního právního aktu není žádoucí (93/71 Leonisio, 34/73 Variola).*“¹⁹ Nařízení na úseku šlechtitelství a plemenářství upravují zejména oblast označování a evidence hospodářských zvířat a sankce za porušování předpisů na tomto úseku.

b) **Směrnice**, které zavazují členské státy provést k určitému datu určité změny právních předpisů tak, aby byly v souladu s vydanou směrnicí. „*Jako takové jsou důležitým nástrojem harmonizace práva jednotlivých členských států EU, zejména v oblastech, kde má ES jen nevýlučné pravomoce.*“²⁰ V oblasti šlechtění hospodářských zvířat bylo vydáno množství směrnic, jejichž účelem je mj. stanovit normy pro plemenná čistokrevná zvířata, obchodování s nimi, pravidla veterinárních a zootechnických kontrol a vzájemné spolupráce orgánů členských států s komisí a pravidla pro skladování a používání genetického materiálu.

c) **Rozhodnutí**, která jsou sice přímo závazná, vztahují se však pouze na v nich uvedené subjekty. „*Pro toho, komu je určeno je rozhodnutí závazné ve všech svých částech.*“²¹ Takto stanoví např. za jakých podmínek lze schválit chovatelské sdružení a organizaci a způsob jejich kontroly, způsob vedení plemenných knih a jaká zvířata se zapisují, podmínky vydání potvrzení o původu hospodářských zvířat, požadavky pro import spermatu zvířat a metody sledování a stanovení genetické hodnoty hospodářských zvířat.

---

¹⁹ Svoboda, P. Úvod do evropského práva, C.H. Beck, Praha, 2004, s. 62

²⁰ Svoboda, P. Úvod do evropského práva, C.H. Beck, Praha, 2004, s. 63

²¹ Svoboda, P. Úvod do evropského práva, C.H. Beck, Praha, 2004, s. 64

Legislativa EU je publikována v Úředním věstníku EU. Důležité je upozornit, že platným právním předpisem je pouze český překlad zveřejněný v Úředním věstníku EU ²².

Plemenářský zákon - co se chovu koní týče - upravuje oblast: šlechtění a plemenitby koní, ochrany, uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat, označování koní, evidenci označovaných zvířat a evidenci hospodářství.²³

K provedení zákona 154/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů byly vydány tyto podzákoné předpisy:

- vyhláška MZE ČR č. 136/2004 Sb. kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška MZE ČR č. 447/2006 Sb. o genetických zdrojích zvířat
- vyhláška MZE č. 370/2006 Sb., o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat
- vyhláška MZE č. 448/2006 Sb., o provedení některých ustanovení plemenářského zákona

3.3 Základní pojmy

V této kapitole budeme pracovat s mnoha odbornými pojmy definovanými v plemenářském zákoně. Obsah některých níže uvedených pojmů je definován šířeji, v této práci se budu zabývat pouze pojmy, které jsou relevantní pro chov koní a s ním související činnosti. Pro účely plemenářského zákona se tedy „**plemennými zvířaty**“ rozumí vyjmenovaná hospodářská zvířata (mezi něž patří i koně), která jsou evidována v plemenné knize.

„**Chovatelem**“ se zde rozumí každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží, anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu - pro účely zápisu do plemenné knihy se za chovatele považuje osoba, z jejíhož chovu zvíře pochází. Toto ustanovení bych ráda zdůraznila, protože praxe definuje chovatele mnohem úžeji jako majitele matky (klisny) v době narození hříběte a pozici chovatele jako osoby, která o zvířata pečuje, opomíjí.

---

²² Dostupné na WWW: <http://eur-lex.europa.eu.JOIndex.do?ihmlang=cs>

²³ ustanovení §1 odst.1 písm. a) b) c) d)

„**Chovem**“ se rozumí skupina evidovaných zvířat nebo i jednotlivá evidovaná zvířata, držaná jedním chovatelem nebo společně více chovateli za účelem jejich rozmnožování, získávání jejich produktů, produkce jatečných zvířat, anebo za účelem jejich sportovního nebo zájmového využití. Tzn. opět pro účely praxe: skupina několika sportovních koní držaných jedním jezdcem je již pro účely plemenářského zákona považována za chov.

Za „**Plemeno**“ se považuje populace (jedinců téhož druhu, jehož početnost umožňuje cílenou reprodukci) zvířat téhož druhu a shodného fylogenetického původu s charakteristickými vlastnostmi a znaky, které přenáší na potomstvo, schopná se reprodukovat.

„**Plemenná kniha**“ je speciální evidence plemenných zvířat vedená uznaným chovatelským sdružením, která obsahuje údaje o identifikaci, původu, výkonnosti, plemenné hodnotě a užití zvířat určitého plemene nebo typu a jejich přímých potomků, „**Šlechtitelským programem**“ je soubor šlechtitelsko-organizačních opatření v chovu zvířat.

„**Oprávněnou osobou**“ je právnická nebo fyzická osoba, která je podnikatelem, nebo uznané chovatelské sdružení, kterým Ministerstvo zemědělství (dále pro účely této kapitoly jen "ministerstvo") udělilo souhlas k výkonu některých odborných činností podle § 3 zákona 154/2000 Sb.

„**Ústřední evidenci**“ (pro chov koní se jedná o Ústřední evidenci chovu koní - ÚEK, o které bude blíže pojednáno níže) se rozumí komplexní databáze, která zahrnuje údaje o původu, pohlaví, identifikačních číslech, počtech, přemísťování a změnách jedinců, dále údaje o hospodářstvích, chovateli, provozovateli jatek, dopravcích, kteří jako podnikatelé přepravují evidovaná zvířata (dále jen "dopravci"), uživatelských zařízeních a asanačních podniků.

„**Pověřenou osobou**“ se rozumí právnická osoba, kterou ministerstvo pověřilo k výkonu činností podle § 23c (shromažďování a zpracovávání údajů v informačním systému ústřední evidence a prováděním s tím souvisejících odborných činností).

„**Hospodářstvím**“ se rozumí jakákoliv stavba, zařízení nebo místo na území jednoho katastrálního území obce, kde jsou evidovaná zvířata držena, včetně chovu pod širým nebem – tj. i zvířata na pastvině. „**Stáj**“ je jakýkoliv provoz, stavba nebo místo anebo jejich konstrukční a technologický soubor uvnitř jednoho hospodářství, na kterém jsou evidovaná zvířata jednoho druhu držena nebo chována.

„**Původ**“ zvířete představují jeho otec a matka, případně další generace předků evidovaného zvířete. V chovu koní se většinou v osvědčení o původu uvádí původ do 4.

generace předků, přičemž kůň se známými předky do 4. generace se již považuje za koně s tzv. „plným původem“..²⁴

3.4 Právní rámec šlechtění a plemenitby koní

Jak lze vlastně definovat plemenářskou práci v chovu koní? „V nejširším slova smyslu rozumíme plemenářskou práci soubor zootechnicko-organizačních a ekonomických opatření, vedoucích ke všestrannému zvyšování užitkovosti hospodářských zvířat, vymezenému ekonomickou efektivností chovu.“²⁵ Úžeji považujeme za plemenářskou práci všechny zásahy v genotypové složce fenotypu.

Ovšem, aby byla plemenářská práce náležitě efektivní, je nezbytné zajistit optimální stav druhé složky fenotypu, tj. prostředí - v první řadě plnohodnotnou výživu a samozřejmě vhodné ustájení a systém ošetřování. „Je důležité vybrat pro budoucí hříbě vhodné rodičovské partnery nejen po stránce exteriéru a výkonnosti, ale i po krevní linii. Dále je nutno připravit optimální podmínky chovu: prostorné boxy, odpovídající pastviny a vůbec výživu, kvalitní personál, který koně vychovává, (...)“²⁶ Složkám prostředí a jejich právní úpravě se budeme blíže věnovat v dalších kapitolách této práce.

Šlechtitelská činnost a šlechtitelská opatření v chovu koní spočívají ve:

- stanovení šlechtitelských programů,
- zjišťování a evidování původu a vystavování dokladů o něm, včetně evidování vlastností a znaků zvířat,
- v provádění kontroly užitkovosti, výkonnostních zkoušek, výkonnostních testů, kontroly dědičnosti, v posuzování jejich vlastností, znaků a zdraví,
- kvalifikovaném odhadu plemenné hodnoty vyjmenovaných hospodářských zvířat, ve vedení plemenných knih,
- v ověřování a osvědčování původu nebo stanovování genetického typu plemenných zvířat,
- v hodnocení vyjmenovaných hospodářských zvířat a jejich cílevědomé selekci a přípařování v souladu se šlechtitelskými programy a cíli

²⁴ Ustanovení § 2 zákona 154/2000 Sb.

²⁵ Mašek, N. a kolektiv, Obecná zootechnika (vybrané kapitoly), Vysoká škola zemědělská, Brno, 1981, str. 184

²⁶ David, V.: Taxis a ti druzí, Praha : Kruh, 1987, s. 185

- a v ochraně genofondu a udržování genetických zdrojů a v neposlední řadě zveřejňování výsledků šlechtění.

3.4.1 Uznaná chovatelská sdružení

Výše uvedené aktivity se provádějí v rámci tzv. uznaných chovatelských sdružení. Tyto uznává MZE ČR na základě jejich žádosti, pokud splňují podmínky § 5 zákona 150/2004.:

- musí se jednat o právnické osoby,
- musí mít pro svou činnost zajištěny osoby odborně způsobilé podle § 30 výše uvedeného zákona,
- musí prokázat, že populace plemene je dostatečně početná k uplatnění účinného šlechtitelského programu, předložit návrh chovného cíle a šlechtitelského programu k jeho dosažení a způsob vyhodnocování výsledků, předložit návrh řádu plemenné knihy a
- musí mít ve svých stanovách uveden jako účel činnosti sdružení zabezpečování společných zájmů jeho členů v oblasti šlechtění a plemenitby vyjmenovaných hospodářských zvířat a ochranu těchto zájmů. Pro ilustraci výše uvedeného je vhodné nahlédnout stanovы Svazu chovatelů Českého teplokrevníka.²⁷

Vzor žádosti o uznání chovatelského sdružení stanoví vyhláška, MZE musí rozhodnout o uznání v 60 denní lhůtě od doručení, přičemž se toto uznání vztahuje také na chovný cíl, šlechtitelský program, vedení plemenné knihy a řád plemenné knihy, hodnocení plemenných zvířat a vydávání potvrzení o původu zvířat.

V oblasti šlechtění je v ČRv současné době činných 12 uznaných chovatelských sdružení, která realizují své šlechtitelské programy celkem pro 19 plemen koní. *„Ze všech plemen je nejpočetněji zastoupena populace českého teplokrevníka, za kterou zodpovídá Svaz chovatelů českého teplokrevníka. Nejvíce plemen, celkem osm, zastupuje Asociace svazů chovatelů koní ČR, která je také chovatelským sdružením, které zastupuje nejvíce chovatelů koní.“*²⁸ Pod její působnost spadá vedení plemenných knih těchto plemen: norik, slezský

²⁷Stanovы svazu chovatelů ČT. Dostupné na WWW: <http://www.schct.cz/dokumenty/stanovy.pdf>

²⁸ Machek, J., Šilhánová, D. Situační a výhledová zpráva koně - dostupné na WWW: http://eagri.cz/public/eagri/file/3000/kone_12_2008_oprava_druha.pdf

norik, českomoravský belgický kůň, arabský kůň, český sportovní pony, shetlandský pony, hafling, velšských plemen pony, kob a velšský polokrevník.²⁹

Další v ČR uznaná chovatelská sdružení jsou Svaz chovatelů českého teplokrevníka, Jockey Club ČR, Česká klusácká asociace, Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p., Svaz chovatelů Shagya Araba v ČR, Asociace chovatelů plnokrevných arabských koní, Asociace chovatelů huculského koně, Svaz Chovatelů Lipického Koně ČR, Svaz chovatelů slovenského teplokrevníka v ČR, Svaz chovatelů a příznivců moravského teplokrevníka, o.s. a Svaz chovatelů koní Kinských.

3.4.2 Šlechtitelský program

Šlechtitelský program musí obsahovat **minimální okruh vlastností a znaků**, které se sledují u jednotlivých plemen koní, **postupy provádění kontroly užítkovosti**, výkonnostních zkoušek, výkonnostních testů a posuzování, minimální okruh vlastností a znaků, pro které se odhaduje plemenná hodnota, **způsob a kritéria pro hodnocení** a výběr plemeníků a plemenic. Např. Šlechtitelský program plemene Český teplokrevník (ČT) prosazuje a uvádí níže chovatelské postupy k dosažení chovného cíle plemene: Sem se řadí chovatelské metody jako je hodnocení plemenného typu, stavby těla, výkonnostní zkoušky, stanovení plemenné hodnoty a selekční postupy. Šlechtitelský program je v souladu s mezinárodními standarty a závazky a je zárukou objektivního zjišťování a hodnocení pro potřeby chovatelů. Zabezpečuje, aby tato činnost byla, za podpory ze státních prostředků, nástrojem ke zvyšování genetické hodnoty a výkonnosti ČT, jejich cílevědomého rozmnožování a zachování genetické rozmanitosti, aby napomáhala konkurenční schopnosti na zahraničních trzích.

„Šlechtitelský program stanovuje chovný cíl, selekční program, akcelerační program, zjišťování a evidenci výkonnostních vlastností, kontrolu užítkovosti a dědičnosti, posuzování vlastností znaků, odhad plemenné hodnoty, evidenci a vystavování dokladů o původu a výkonnosti plemenných koní, zveřejňování dosažených výsledků šlechtění a plemenářské činnosti.“³⁰

V rámci kontroly užítkovosti v chovu koní ČT u plemenných koní ČT je hodnocen plemenný typ a pohlavní výraz, rodokmen, stavba těla, výkonnost a zdravotní stav. Zásady hodnocení jsou uvedeny ve **Zkušebním řádu** - u hřebců a klisen ČT se hodnotí výše uvedené

---

²⁹ Dostupné na WWW: <http://www.asck.cz>

³⁰ ÚPLNÁ VERZE ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU a ZKUŠEBNÍHO ŘÁDU - Schválená dne 30.9.2009, dostupné na WWW: <http://www.schct.cz/chov.php3>

znaky tak, aby se vyloučením nedostatků ve stavbě těla, mechanice pohybu, v projevech výkonnosti a vyloučením dědičně podmíněných genetických vad zlepšovala kvalita a zdraví chovaných koní.

- Hřebečci a hřebci jsou selektováni při příležitosti registrace hříbat, výběru do testační odchovny, bonitacích v testačních odchovnách, základních zkoušek výkonnosti, 100 denního testu, při udělování výběru do plemenitby, v KMK (Sportovní soutěže Kriteria mladých koní) a na základě informací o potomstvu.
- Klisny jsou selektovány při registraci hříbat, výkonnostních zkouškách, přehlídkách tříletých klisen, při skoku ve volnosti čtyřletých klisen, v soutěžích KMK a při přerazování do vyšších oddělení PK.³¹

System soutěží kriterií mladých koní je pravidelně podrobován diskuzi v odborných kruzích. „Chovatelské soutěže by měly přinést jednu zásadní informaci a tou je kontrola dědičnosti (kontrola otců testovaných koní). Stát svojí dotační politikou tyto programy podporuje a pomocí veřejných prostředků se snaží získat informace, které pomohou chovatelům k orientaci v chovatelském prostředí. Objevují se námitky, že v nynějším modelu KMK se dozvídáme pouze informace o užitkových vlastnostech elitní skupiny zúčastněných koní. Cílem by mělo být naopak přilákat do těchto soutěží co nejširší vzorek koní. Výsledek koně špatného je totiž statisticky stejně cenný jako toho vítězného (...)“³² I přesto, že KMK jsou soutěží chovatelskou, velmi se přimlouvám za to, aby byly starty umožněny i valachům, zejména z důvodu získání věrnějšího reprezentativního vzorku daného ročníku mladých koní.

3.4.3 Plemenná kniha, Řád plemenné knihy

Pro každé plemeno koní se vede jediná plemenná kniha vedená formou počítačové databáze nebo písemnou formou, kterou vede podle řádů plemenných knih uznané chovatelská sdružení. Údaje zapisované do plemenných knih upravuje §9 zákona, m.j. se jedná i o údaje o zapsaných zvířatech, jejich původu a výkonnosti a o jejich chovatelích.

Vyhláška MZE č. 448/2006 stanoví formu a členění plemenné knihy a požadavky na obsah řádu plemenné knihy. Do hlavního oddílu plemenné knihy se zapisují samčí a samičí zvířata a jejich potomstvo, pokud jejich rodiče a nejméně prarodiče jsou zapsáni do plemenné

---

³¹ ÚPLNÁ VERZE ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU a ZKUŠEBNÍHO ŘÁDU - Schválená dne 30.9.2009, dostupné na WWW: <http://www.schct.cz/chov.php3>

³² Skřivan, R.: Diskuse okolo KMK, časopis Jezdectví, vydává Pražská vydavatelská společnost, s.r.o., leden 2009, s. 30

knihy stejného plemene nebo do plemenné knihy stejného plemene vedené v zahraničí, popřípadě byli zapsáni do plemenné knihy jiných plemen podle šlechtitelského programu příslušného uznaného chovatelského sdružení a mají doložen původ.

Plemenná kniha se pro koně vede v členění stanoveném předpisem Evropských společenství 31996D0078 – Rozhodnutí Komise ze dne 10. ledna 1996 o kritériích pro zápis a evidování koňovitých do plemenných knih pro chovné účely (Text s významem pro EHP) (96/78/ES). Např. Plemenná kniha ČT se člení na tyto oddíly:

- plemennou knihu hřebců,
- hlavní plemennou knihu klisen a
- její vyšší oddíl, který představují klisny zařazené do tzv. Akceleračního programu (HPK Pro klisny),
- plemennou knihu klisen a
- pomocnou plemennou knihu klisen.

Dále plemenná kniha zahrnuje rejstřík chovatelů kde jsou evidováni všichni chovatelé, kteří přihlásí své koně do PK ČT. Součástí je také plemenný registr (dále jen PR), kde je evidováno samčí a samičí potomstvo hřebců a klisen zapsaných v PK až do doby vlastního zápisu do PK.

Poslední součástí PK je připouštěcí rejstřík.³³ Zde jsou evidována veškerá připouštění, včetně provedených inseminací a transferu embryí. Připouštěcí rejstřík vydává Pověřená osoba pro každého hřebce, kterému byl udělen výběr pro příslušný rok, a distribuuje jej prostřednictvím Uznaného chovatelského sdružení (např. SCHČT pro chov českého teplokrevníka). V případě plemen, pro která se v ČR nevede plemenná kniha, majitel (držitel) hřebce požádá o připouštěcí rejstřík přímo Ústřední evidenci. Prvopis připouštěcího rejstříku je po ukončení připouštěcí sezony, nejpozději však do konce roku, vrácen prostřednictvím UCHS (inspektorů chovu koní), na ÚE. V případě plemen, pro která se nevede v ČR plemenná kniha, vrací připouštěcí rejstřík na ÚEK majitel (držitel) hřebce.

Řád plemenné knihy je zvláštním dokumentem, který specifikuje formu vedení plemenné knihy, způsob členění plemenné knihy, požadavky na zápis zvířat a jejich potomstva do jednotlivých oddílů a oddělení plemenné knihy, způsob identifikace

---

³³ PR jsou průpisové, prvopis a první kopie zůstávají v připouštěcím rejstříku pro potřeby Ústřední evidence (ÚE) a Uznaného chovatelského sdružení (UCHS), další dva průpisy (modrý a zelený) obdrží majitel klisny, který je přinese ke každému dalšímu připuštění. Majitel/držitel plemenného hřebce vyplňuje předepsané údaje o připouštěné klisně na základě údajů uvedených v průkazu koně a je povinen zkontrolovat totožnost klisny podle předloženého dokladu.

plemenných zvířat, podmínky pro vystavování potvrzení o původu plemenných zvířat a způsob jejich vystavování, orgány plemenné knihy a způsob financování plemenné knihy. Řád plemenné knihy pro jednotlivá plemena koní obsahuje také podmínky stanovené v původní plemenné knize vedené pro příslušné plemeno v zahraničí.³⁴

Do plemenné knihy ČT (PKČT) se dle řádu PK ČT zapisují tyto údaje:

- identifikační číslo koně, základní číslo a jméno v PKH nebo evidenční číslo v příslušné PK klisen,
- datum narození (den, měsíc, rok),
- plemeno a pohlaví, základní barva a popis odznaků a výžehů, základní tělesné rozměry,
- výsledná klasifikace při zápisu do plemenné knihy, identifikační nebo základní číslo a jméno otce a matky,
- jméno a adresa chovatele (zde míněno majitele klisny – matky v době narození hříběte),
- jméno a adresa majitele - aktuální stav, datum zápisu do plemenné knihy, datum a důvod vyřazení z plemenné knihy, u koní získaných z inseminace a z embryotransferu ověření původu dle krevních skupin a dalších polymorfních znaků a jeho výsledek, výsledky v chovu, popř. výsledky výkonnostních zkoušek a sportovní výkonnost koně a u plemenných hřebců stanovení genetického typu.

3.4.4 Potvrzení o původu koně

Potvrzení o původu plemenných zvířat je doklad o identitě, původu a výkonnosti plemenných zvířat, dárců spermatu, embryí a vaječných buněk. Potvrzení o původu koně vydává a údaje v něm uvedené na žádost chovatele porovnává uznané chovatelské sdružení, a to podle zápisu plemenného zvířete v plemenné knize. Pro koně plemenné příslušnosti ČT je Potvrzení o původu oprávněn vystavovat a potvrzovat výhradně Svaz chovatelů českého teplokrevníka (SCHČT) jako UCHS, a to pouze na plemenné koně zapsané do PK a jejich potomstvo.

Tento doklad vydává SCHČT na všechny mladé a dospělé koně, jejichž majitelé jsou členy sdružení. Potvrzení o původu koně se vystavuje po zaregistrování a označení hříběte a

---

³⁴ ŘÁD PLEMENNÉ KNIHY dostupné na WWW: <http://www.schct.cz/radpk.php3>

po zaslání potvrzeného připouštěcího lístku na adresu SCHČT, u starších koní musí žadatel předložit objednávku (žádost) s originálem připouštěcího lístku. Tento doklad má platnost oficiálního dokladu o původu a je možno ho použít při prodeji, výstavách, svodech, likvidacích pojistných událostí, atd.

Při ověřování původů může SCHČT požadovat ověření původu podle DNA (mikrosatelity). U hříbat pocházejících z inseminace a embryotransferu je doklad o provedení ověření původu v příslušné laboratoři podle DNA testu podmínkou k vystavení dokladu o původu. Potvrzení o původu koně je nově součástí Průkazu koně³⁵ (tento doklad je popsán níže v kapitole označování a evidence).

3.4.5 Ústřední registr plemeníků, právní úprava plemenitby

K plemenitbě mohou chovatelé a oprávněné osoby používat výhradně plemeníky zapsané ve speciální evidenci plemeníků (dále jen "ústřední registr plemeníků") nebo jejich sperma.³⁶ Ústřední registr plemeníků (ÚRP) vede pověřená osoba, v případě plemenných koní je to Ústřední evidence chovu koní, která je součástí Národního hřebčína Kladruby nad Labem, s.p. Středisko Ústřední evidence koní (ÚE), o.z. Hřebčín Slatiňany, zajišťuje pro Českomoravskou společnost chovatelů, která byla MZe pověřena vedením ústřední evidence všech hospodářských zvířat, evidenci všech koní (i neplemenných) a jejím rámcem vede i ÚRP.

„Ústřední registr plemeníků obsahuje identifikační údaje plemeníků, identifikační údaje chovatelů, v jejichž chovech se plemenci narodili, identifikační údaje o majiteli pleménika a další údaje specifické pro jednotlivé druhy a plemena koní.“³⁷ Do registru je pleméník zapsán na základě žádosti majitele, adresované ÚE, která musí být doložena u plemeníků z tuzemského chovu nebo plemeníků dovezených ze zahraničí dokladem o zápisu do PK, včetně hodnocení hřebce osvědčením o ověření původu nebo genetickém typu a potvrzením o původu (4 generace). Pro pony, pokud to řád PK připouští, stačí 2 generace. U plemeníků málopočetných plemen (např. Amerických – Paint Horse, Quarter horse), pro která v ČR není vedena samostatná PK, se vztahují pravidla stanovená řádem PK v zahraničí.

---

³⁵ Machek, J. : Označování, registrace, vystavování identifikačních dokladů, evidence koní, časopis Koně 14.roč. č.1, únor 2010, vydává ASCHK, s.1

³⁶ Ustanovení § 15 zákona 154/2000 Sb.

³⁷ Evidence koní, Dostupné na WWW: <http://www.aschk.cz/evid.php>

Žádost majitele o zařazení do ÚRP musí být doložena dokladem o zápisu plemeníka do PK v zahraničí, osvědčením o genetickém typu a potvrzením o původu.

Po posouzení těchto dokumentů ÚEK (§ 8, odst. 3, písm. e) zákona 154/2000 Sb. a § 13, odst. 7 vyhlášky MZe č. 471), je hřebci přiděleno číslo ÚRP registru a hřelec je vybaven připouštěcím rejstříkem (viz výše). Každoročně před zahájením připouštěcí sezony si ÚE od uznaných chovatelských sdružení vedoucích příslušnou PK vyžadá aktuální seznam plemeníků, kteří byli vybráni pro následující připouštěcí sezonu a jsou zapsáni v PK. Na jeho základě je pak vydán Seznam hřebců působících v plemenitbě.

Je nutné poznamenat, že cílená a regulovaná plemenitba koní má své výsledky projevující se ve stále se zvyšující se kvalitě plemenného materiálu a je v zájmu chovatelů samotných výše uvedené předpisy respektovat, a to ne z důvodu sankcí hrozících za jejich porušení, ale zejména z pohledu konkurenceschopnosti jejich chovatelských produktů s ohledem na jejich budoucí využití.

3.5 Evidence a označování koní

Jednotný systém označování koní a vedení ústřední evidence má u nás dlouholetou tradici a z tohoto důvodu je i dosti propracovaný. Tuto oblast v současné době upravuje §22, § 23 a 23a-f plemenářského zákona, prováděcí vyhláška č. 136/2004 Sb. kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem , ve znění pozdějších předpisů a Nařízení Komise (ES) č. 504/2008 účinné od 1.7.2009). Národní systém označování koní a evidence koní je založen na následujících pilířích:

- označování koní
- evidence vedená chovatelem
- ústřední evidence
- průkaz koně

Kontrolu dodržování povinností týkajících se označování a evidence hospodářských zvířat včetně koní provádí Česká plemenářská inspekce a orgány veterinární správy.

Povinnosti chovatelů podle § 22 plemenářského zákona: Chovatelé označovaných zvířat jsou povinni zajistit jejich označování identifikačními prostředky, způsobem a v termínech stanovených vyhláškou (pro účely této kapitoly se zde rozumí vyhláška 136/2004 sb.), u plemenných koní, pro které je v České republice vedena plemenná kniha,

prostřednictvím příslušného uznaného chovatelského sdružení, u koní, pro které není v České republice vedena plemenná kniha, a oslů a jejich kříženců s koňmi prostřednictvím pověřené osoby. V praxi to znamená, že jak většina uznaných chovatelských sdružení, tak pověřená osoba si na tuto činnost na základě výběrového řízení najímají specializované subjekty, které prostřednictvím tzv. oblastních inspektorů tuto činnost zajišťují.

Chovatelé nesmí připustit, aby označování jiným než stanoveným identifikačním prostředkem nebo jiným než stanoveným způsobem narušovalo nebo bylo zaměnitelné s označováním stanoveným plemenářským zákonem a vyhláškou. Identifikační prostředky nesmí být zároveň používány opakovaně.

Pověřená osoba - Českomoravská společnost chovatelů a.s., která byla Mze ČR pověřena vedením ústřední evidence všech hospodářských zvířat, tj. evidencí všech koní (i neplemenných), pro kterou na smluvním základě vedení ÚE koní zajišťuje Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p. - Ústřední evidence koní ČR, pro který dále smluvně zajišťují označování a registraci anglických plnokrevníků a klusáků Jockey Club ČR a Česká klusácká asociace - přiděluje chovatelům označovaných zvířat identifikační čísla a identifikační prostředky pro jejich označovaná zvířata v rozsahu, způsobem a v termínech stanovených vyhláškou, na žádost chovatele zabezpečuje označování koní, pro které není v České republice vedena plemenná kniha, a oslů a jejich kříženců s koňmi způsobem a v termínech stanovených vyhláškou. Pro označování plemenných koní, pro které je v České republice vedena plemenná kniha, tak činí uznané chovatelské sdružení.

Označované zvíře, které není označené podle odstavce 1 §22 plemenářského zákona, nelze přemísťovat (*„přemístěním se rozumí přesun zvířete mezi různými hospodářstvími téhož chovatele, přesun k jinému chovateli, přesun na svody zvířat a ze svodů zvířat, přesun k obchodníkovi, přesun k provozovateli jatek, přesun k provozovateli shromažďovacího střediska, přesun do užívatelského zařízení, přesun do asanačního podniku, přemístění z jiného nebo do jiného členského státu Evropské unie a dovoz nebo vývoz ze země, která není členským státem Evropské unie. za přemístění zvířete se nepovažuje přesun zvířete mezi různými stáji uvnitř téhož hospodářství“*).³⁸

Povinnosti chovatelů týkající se evidence mj. i koní jsou stanoveny v §23 a násl. plemenářského zákona takto: jsou povinni evidovat u pověřené osoby všechna svá hospodářství spolu s identifikačními údaji o své osobě a veškeré změny nastalé po dni zaevidování v rozsahu, způsobem a v termínech stanovených vyhláškou (136/2004 Sb.), vést

---

³⁸ Ustanovení §2 vyhlášky 136/2004 Sb.

ve stájevém registru údaje stanovené vyhláškou a uchovávat je nejméně po dobu 3 let ode dne posledního záznamu; předávat pověřené osobě správné a úplné údaje, oznámit pověřené osobě způsobem a v termínech stanovených vyhláškou ukončení své činnosti.

Chovatelé koní a oslů a jejich kříženců a jsou dále povinni vyžádat si od pověřené osoby průkaz koně (k průkazu koně viz samostatná kapitola níže) a zajistit, aby do průkazu byly v rozsahu a způsobem stanoveným vyhláškou doplněny správné a úplné údaje a aby tam byly zaznamenány veškeré jejich změny.

Vyhláška 136/2004 Sb. stanoví konkrétní pravidla pro vymezení jednoho hospodářství chovatele pro účely jeho zaevidování u pověřené osoby, rozsah, způsob a termín pro zaevidování hospodářství a chovatelů a způsob a termín pro oznámení ukončení činnosti chovatele.

3.5.1 Podrobná pravidla označování koní

Vyhláška 136/2004 Sb. byla v nedávné době modifikována vzhledem k Nařízení Komise (ES) č. 504/2008 účinnému od 1.7.2009. Identifikačním číslem koně a osla a jejich kříženců se rozumí nejvýše patnáctimístný alfanumerický kód, který umožňuje zjistit totožnost konkrétního zvířete a který obsahuje

1. na prvních třech místech kód země registrace - číslo "203" pro Českou republiku,
2. na následujících třech místech alfanumerický kód uznaného chovatelského sdružení nebo pověřené osoby, které zvíře poprvé zaevidovalo do registrační knihy koní,
3. na posledních nejvýše devíti místech registrační číslo zvířete v databázi uznaného chovatelského sdružení nebo pověřené osoby, které zvíře poprvé zaevidovalo do registrační knihy koní.

Plemenní koně se označují, jak je uvedeno v jednotlivých řádech plemenných knih koní, a to³⁹:

- Slovním popisem (slovní popis musí obsahovat popis základní barvy a popis vrozených odznaků charakterizujících hlavu, krk, končetiny a tělo koně, osla nebo jejich kříženců) a grafickým popisem (grafický popis musí obsahovat nákres vrozených a získaných odznaků a chlupových vírů charakterizujících tělo koně, osla nebo jejich kříženců - levá a pravá strana, hlavu, krk a prsa z ventrálního pohledu, hlavu a nos z nasálního pohledu, hrudní a pánevní končetiny) a elektronickým

---

³⁹ Viz 136/2004 Sb.

identifikátorem (čipem – elektronickým odpovídáčem, kterým se dle Nařízení č. 504/2008 rozumí pasivní radiofrekvenční identifikační zařízení pouze pro čtení, které splňuje normu ISO 11784 a používá technologii HDX nebo FDB- X a může být čteno čtecím zařízením kompatibilním s ISO 11785, v minimální vzdálenosti 12 cm).⁴⁰
nebo

- slovním a grafickým popisem, elektronickým identifikátorem a výžehem, a to v případě, kdy tento výžeh bude uveden v příslušném řádu plemenné knihy koní.

U plemenných koní plemen starokladrubský kůň, lipický kůň, Shagya-arab, norik, slezský norik, českomoravský belgický kůň a moravský teplokrevník lze označování provádět výše uvedeným způsobem nebo

- slovním a grafickým popisem a výžehem. Tj. Bez čipu! Výžeh a jeho umístění je součástí řádů plemenných knih., a to v případě, kdy tento způsob označování bude uveden v příslušném řádu plemenné knihy koní.
- Koně neregistrovaní v plemenné knize, osli a jejich kříženci se označují slovním a grafickým popisem a elektronickým identifikátorem v souladu s nařízením Komise (ES) č. 504/2008.

Zároveň na základě výše uvedeného nařízení se každé hříbě koně, osla a jejich kříženců označuje před odstavem tak, aby byl vydán průkaz koně po označení, nejpozději do 31. prosince roku narození daného koně, nebo během 6 měsíců od data narození podle toho, který z těchto termínů nastane později.

Osoba provádějící označování koní označí koně, osla nebo jejich křížence do 28 dnů ode dne, kdy k tomu byla majitelem vyzvána.

Označení totožnosti koně elektronickým identifikátorem nebo výžehem zaznamená osoba provádějící označování koní do registrační knihy koní a na připouštěcí lístek, popřípadě na hlášení o registraci koně a hlášení o trvalém dovozu. Tím není dotčena povinnost vydávajícího orgánu provést záznamy do průkazu koně podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství.

Nařízení komise zavádí plošné čipování koní, a to tak, že koně označování po 30.6. 2009 musejí již být označování čipem na levou stranu šíje, s jednou výjimkou – koně označení do této doby podle dosavadní legislativy se považují za koně označené podle nového nařízení.⁴¹

---

⁴⁰ Machek, J. : Čipování koní již v letošním roce, časopis Koně 13.roč. č.2,duben 2009,vydává ASCHK, s.13

⁴¹ Machek, J. Čipování koní již v letošním roce, časopis Koně 13.roč. č.2,duben 2009,vydává ASCHK, s.13

Trochu zbytečným se jeví zúžení povinnosti čipovat koně pouze na některá plemena, resp. fakt, že některá plemena se nadále značí výžehem (viz nařízení 504/2008). Dochází potom v praxi ke zbytečným zmatkům a dohadům. Toto by bylo užitečné v budoucnu unifikovat. Eliminaci značení koní výžehy, byť částečnou, je třeba vítat i z hlediska welfare zvířat, neboť značení zvířat výžehem je i při správném provedení a ošetřování bolestivé, dlouho se hojí a je náročné na provedení. Označují se velmi malá hříbata (před 6. měsícem věku), přičemž pro některá je tento zážitek značně traumatizující (stejně tak pro některé majitele) a na určitou dobu nepříjemně poznamená jejich vztah k člověku. Nezbývá než doufat, že v budoucnu bude povinnost označování čipem stanovena plošně a bez výjimek.

3.5.2 Evidence vedená chovatelem

Hospodářstvím se pro účely jeho zaevidování u pověřené osoby rozumí: stavba, zařízení nebo místo v držení jednoho chovatele, pozemek, na kterém jsou zvířata držena, nebo více takových pozemků, které se nacházejí i na více katastrálních územích, ale tvoří spolu jeden celek; pokud tento pozemek nebo tyto pozemky bezprostředně navazují na stáj nebo na soubor stájí s chovem zvířat, která jsou na pozemku pasena a tvoří s ním jeden celek, jedná se o jedno hospodářství.

Hospodářství se eviduje v registru hospodářství na základě přihlášení chovatele. Chovatel přihlásí do ústřední evidence všechna hospodářství, na kterých chová svá zvířata, registračním lístkem, ve kterém musí být uvedeny údaje stanovené v §29 vyhlášky. Chovatel je povinen zaevidovat své hospodářství před prvním přemístěním zvířat do tohoto hospodářství. Pověřená osoba potom zaeviduje chovatele do ústřední evidence na základě jím zasláního registračního lístku a přidělí mu registrační číslo.

Pro každé hospodářství vede chovatel koní, oslů a jejich kříženců registr koní v hospodářství, a to písemně na formulářích, nebo formou počítačové databáze (§ 32 vyhlášky). Na každém registru koní v hospodářství musí být na titulní straně uvedeno jméno, případně jména a příjmení nebo obchodní firma anebo název chovatele, registrační číslo hospodářství a adresa hospodářství. Každý registr koní v hospodářství se vede na dvou samostatných formulářích či v případě formy počítačové databáze ve dvou samostatných souborech:

- První formulář nebo soubor nazvaný "Koně, osli a jejich kříženci držení v hospodářství" obsahuje identifikační číslo koně, osla a jejich křížence, jméno zvířete,

druh, pohlaví, příslušnost k plemenné knize, je-li v ní zapsán, jméno, popřípadě jména a příjmení nebo obchodní firmu anebo název majitele zvířete, datum příchodu zvířete na hospodářství a datum konečného odchodu zvířete z hospodářství.

- Druhý formulář nebo soubor nazvaný "Přemístění koní, oslů a jejich kříženců držených v hospodářství" obsahuje pořadové číslo koně z prvního formuláře, jméno zvířete a datum přemístění z/do hospodářství.

Dne 1.října 2009 zároveň nabyla účinnosti novela zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, která stanovuje povinnost chovatele ohlásit umístění objektu využívaného k chovu zvířat. Ohlášení umístění objektů se provádí na místně příslušném pracovišti agentury pro zemědělství a venkov (AZV), jehož pracovníci provedou vlastní nákres do mapy. Přesná lokalizace hospodářství s chovem zvířat slouží především orgánům veterinární správy k udržení příznivé nálezové situace.⁴²

Ačkoliv jsou chovatelé poměrně dobře informováni o náležitostech označování koní, jiná je situace v případě registrace hospodářství. V praxi chovatelé nejsou informováni o nutnosti si hospodářství zaregistrovat, popř. kde a jak. A pokud nepobírají EU dotace, nejsou ani žádným způsobem nuceni se na registraci hospodářství informovat. Bylo by vhodné nějakým způsobem veřejnost o těchto povinnostech informovat, včetně důvodů k registraci a případných sankcí. Ne každý majitel koně je ale povinen si hospodářství zaregistrovat, těch majitelů, kteří mají koně pouze u někoho ustájené se tato povinnost netýká (pak jejich koně vedou v registru hospodářství chovatelé, kteří takové ustájení poskytují).

3.5.3 Systém ústřední evidence koní, oslů a jejich kříženců a podklady pro její vedení

Pověřená osoba (viz. níže) vede registr hospodářství, registr koní, oslů a jejich kříženců a ústřední registr plemeníků. Podkladem pro vedení ústřední evidence koní, oslů a jejich kříženců je označování koní, oslů a jejich kříženců, připouštěcí rejstříky s připouštěcími lístky, registry koní v hospodářství, registrační knihy koní, hlášení o registraci koně, hlášení o trvalém dovozu koně, hlášení změny, identifikační karty hříběte - anglického plnokrevníka a klusáka a průkazy koní.

Informační systém Ústřední evidence (ÚE) je informační systém veřejné správy zajišťující shromažďování, zpracovávání, používání, poskytování, zpřístupňování a

---

⁴² Machek, J.: Povinnost chovatele ohlásit umístění objektu využívaného k chovu koní , časopis Koně 14. roč. č.1, únor 2010, vydává ASCHK, s.4

uchovávání údajů ústřední evidence. Správcem a provozovatelem informačního systému ústřední evidence je ministerstvo. MZe vedením ústřední evidence všech hospodářských zvířat, tj. i evidencí všech koní pověřilo Českomoravskou společností chovatelů a.s., pro kterou vedení ÚE pro koně zajišťuje Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p. - Ústřední evidence koní ČR, pro který dále smluvně zajišťují označování a registraci anglických plnokrevníků a klusáků Jockey Club ČR a Česká klusácká asociace.

Tímto způsobem ministerstvo eviduje v informačním systému ústřední evidence v rozsahu stanoveném vyhláškou údaje mj. o hospodářstvích, chovatelích, evidovaných zvířatech, provozovatelích jatek, registrovaných dopravcích, uživatelských zařízeních, asanačních podnicích.

V registru koní, oslů a jejich kříženců se u každého kusu eviduje:

- identifikační číslo zvířete,
- jméno, druh, pohlaví a barva,
- příslušnost k plemenné knize, otec a matka, otec matky (pokud jsou údaje k dispozici),
- datum narození, registrační číslo hospodářství narození, není-li, místo narození,
- datum porážky, případně úhynu, ztráty nebo utracení, výžehy, číslo elektronického identifikátoru, popřípadě číslo osvědčení o stanovení genetického typu,
- slovní popis,
- jméno, případně jména a příjmení nebo obchodní firma anebo název chovatele (majitel matky v době narození hříběte), v jehož chovu se zvíře narodilo, a jeho adresa místa trvalého pobytu
- sídlo, jméno, případně jména a příjmení nebo obchodní firma anebo název majitele koně a jeho adresa místa trvalého pobytu nebo sídlo, včetně data změny majitele a data nahlášení této události,
- označení země přemístění, dovozu nebo vývozu, jde-li o zvíře přemístěné z jiného nebo do jiného členského státu nebo dovezené nebo vyvezené ze třetích zemí, známý status zvířete jako neurčeného/určeného k porážení pro lidskou spotřebu,
- údaje o vydaných duplikátech průkazu koně a náhradních průkazech koně, u hřebců zapsaných v ústředním registru plemeníků číslo osvědčení o stanovení genetického typu a u hříbat narozených po inseminaci nebo po přenosu embryí číslo osvědčení o stanovení ověření původu.

Při registraci koní pro účely evidence při narození hříběte, s výjimkou hříběte anglického plnokrevníka a klusáka, zasílá jeho majitel do 21 dnů ode dne narození osobě provádějící označování koní třetí připouštěcí lístek (viz výše) z připouštěcího rejstříku. Potom zapíše osoba provádějící označování koní hříbě do registrační knihy koní. Při narození hříběte klusáka zasílá jeho majitel do 21 dnů ode dne narození třetí připouštěcí lístek pověřené osobě (zde Česká klusácká asociace). Slovní a grafický popis hříběte do identifikační karty hříběte poskytnuté pověřenou osobou zabezpečí majitel hříběte a stvrdí podpisem a razítkem veterinární lékař. Majitel hříběte následně zašle identifikační kartu hříběte uznanému chovatelskému sdružení, které zajistí zapsání genetického typu. Při narození hříběte anglického plnokrevníka zasílá jeho majitel do 21 dnů ode dne narození čtvrtý připouštěcí lístek pověřené osobě (zde Jockey Club ČR) .

Slovní a grafický popis hříběte do identifikační karty hříběte poskytnuté pověřenou osobou zabezpečí majitel hříběte a následně vyplněnou identifikační kartu hříběte zasílá majitel osobě oprávněné k ověřování a osvědčování původu plemenných zvířat podle § 3 zákona. V případě koní přemístěných z jiného členského státu nebo po dovozu koně ze třetí země, s výjimkou koně přemístěného nebo dovezeného k účasti na svodu zvířat, (dále jen „trvalý dovoz koně“) zasílá majitel koně pověřené osobě hlášení o trvalém dovozu koně do 30 dnů po přemístění nebo do 30 dnů po ukončení pohraniční veterinární kontroly.

Dojde-li ke změně majitele koně, k přemístění koně na jatka, k přemístění koně do jiného členského státu nebo vývozu koně do třetí země, s výjimkou přemístění nebo vývozu k účasti na svodu zvířat, k úhynu, ztrátě, utracení nebo ke kastraci koně, zasílá majitel koně pověřené osobě hlášení změny do 5 pracovních dnů ode dne, kdy ke změně došlo.

Hlášení změn v evidenci koní probíhá dle následujících pravidel: Každý nový majitel plemenného koně zasílá pověřené osobě prostřednictvím příslušného uznaného chovatelského sdružení (např. Český teplokrevník - hlášenka se zasílá na SCHČT) hlášení změny do 5 pracovních dnů ode dne, kdy ke změně došlo. Nový majitel koně zasílá současně s hlášením změny průkaz koně, ve kterém uznané chovatelské sdružení potvrdí změnu majitele, a průkaz koně zasílá zpět novému majiteli. Hlášení změny zasílá uznané chovatelské sdružení vydávajícímu orgánu do 5 pracovních dnů ode dne doručení.

Každý nový majitel koně neregistrovaného v plemenné knize zasílá pověřené osobě hlášení změny do 5 pracovních dnů ode dne, kdy ke změně došlo. Nový majitel koně zasílá současně s hlášením změny průkaz koně, ve kterém pověřená osoba (zde ÚEK Slatiňany) potvrdí změnu majitele, a průkaz koně do 5 pracovních dnů ode dne doručení zasílá zpět novému majiteli koně.

Při trvalém přemístění koně do jiného členského státu nebo vývozu koně do třetí země, s výjimkou přemístění nebo vývozu k účasti na svodu zvířat, zašle původní majitel hlášení změny pověřené osobě do 5 pracovních dnů ode dne, kdy k této události došlo. Při přemístění anglického plnokrevníka a klusáka do jiného členského státu nebo vývozu anglického plnokrevníka nebo klusáka do třetí země, s výjimkou přemístění nebo vývozu k účasti na svodu zvířat, zašle původní majitel hlášení změny a průkaz koně pověřené osobě (Jockey Club nebo Česká klusácká asociace) ještě před přemístěním nebo vývozem koně, a to nejméně 14 dní před přemístěním nebo vývozem koně. Pověřená osoba zapíše změny do průkazu koně a do 5 pracovních dnů ode dne doručení vrátí průkaz koně majiteli.

Při přemístění koně na jatka nebo do asanačního podniku oznámí původní majitel koně tuto skutečnost taktéž pověřené osobě, a současně předá průkaz koně jatkům, nebo asanačnímu podniku, které ho po poražení koně nebo zpracování těla koně zasílají pověřené osobě.

Dojde-li ke kastraci koně, zasílá jeho majitel pověřené osobě hlášení změny do 5 pracovních dnů ode dne kastrace koně. Veterinární lékař potvrdí do 5 pracovních dnů po zákroku kastraci v průkazu koně. Zde se průkaz nezasílá na UCHS/ÚEK, stačí potvrzení od veterináře.

3.4.4 Průkaz koně

Dle §23 Plemenářského zákona jsou chovatelé koní **povinni vyžádat si od pověřené osoby průkaz koně** a zajistit, aby do průkazu koně byly v rozsahu a způsobem stanoveným vyhláškou doplněny správné a úplné údaje a aby tam byly zaznamenány veškeré jejich změny. Tento doklad vydá ÚEK všem koním, a to do 28 dnů ode dne doručení zeleného připouštěcího lístku (viz. výše), "Hlášení o registraci koně narozeného v ČR" (u koní registrovaných bez připouštěcího lístku), nebo "Hlášení o trvalém dovozu koně", pokud kůň dovezený ze třetích zemí nemá průkaz koně vystavený v souladu s přímo použitelnými předpisy ES.

Anglickým plnokrevníkům a klusákům je průkaz vydán do 14 dnů ode dne kontroly totožnosti koně. Průkazy pro tato dvě plemena vydává Jockey Club, resp. Česká klusácká asociace.

Podle legislativy platné v zemích ES, je průkaz jedinečným identifikačním dokladem, který musí každého koňovitého doprovázet. V tomto dokumentu musí být kromě

preventivních, diagnostických, příp. léčebných veterinárních opatření zaznamenán i status koňovitého, tzn., zda je, či není určen pro lidskou spotřebu. „*V případě, že je určen pro vstup do potravinového řetězce, je nutné, aby v průkazu byla zaznamenána stanovená léčba léčiv. Evropskou komisi k zavedení jednotného průkazu koně v celé EU především zajištění bezpečnosti potravin.*“⁴³ Toto využití koní je ale v České republice marginální, převažuje využití sportovní, rekreační a pracovní.

Obsah a forma průkazu koně je stanoven v příloze I. Nařízení Komise (ES) č. 504/2008. Průkaz koně se člení na 10 oddílů, z toho I. až IX jsou povinně součástí průkazu. Oddíly I. a II. se týkají identifikace. Nově je součástí průkazu koně i potvrzení o původu koně (viz výše). Toto se samozřejmě týká pouze plemenných koní, kterým bylo příslušné potvrzení o původu vydáno příslušným uznaným chovatelským sdružením. V oddílu III. průkazu je uveden majitel koně, v oddílu IV. záznam o kontrole totožnosti koně dle správních předpisů. V oddílu V. a VI. jsou uvedeny záznamy o očkování, v oddílu VII. zdravotní laboratorní vyšetření, do oddílu VIII. se zaznamenává platnost dokladu pro účely přesunu. Oddíl IX. se týká podávání léčivých přípravků a vyplňuje se na základě statutu koně.

Při ztrátě průkazu majitel nahlásí tuto skutečnost ÚEK (u anglických plnokrevníků JC, u klusáků ČKA) a ta vydá do 5 dnů duplikát, kromě případů, kdy byl průkaz vydán zahraniční chovatelskou organizací. V těchto případech je nutné žádat o vystavení duplikátu organizaci, která vydala originál. Žádost o duplikát musí být písemná a vždy musí být uveden důvod, proč se o duplikát žádá.

Při prodeji koně musí být průkaz předán novému majiteli společně s koněm - bez průkazu se koně nesmí přemísťovat. Pokud už dojde k tomu, že o duplikát žádá nový majitel koně, musí být k žádosti přiloženo písemné vyjádření předchozího majitele - důvod, proč průkaz nebyl předán novému majiteli společně s koněm.

Podle Nařízení Komise (ES) č. 504/2008, které vešlo v účinnost dnem 1.července 2009, musí být koně vybaveni průkazem před 31.prosincem roku narození daného koně, nebo během 6 měsíců od data narození podle toho, který z těchto termínů nastane později. Průkaz koně přemístěného z jiného členského státu, nebo dovezeného ze třetích zemí, který je vystavený v souladu s přímo použitelnými předpisy ES, se považuje za průkaz koně podle legislativy platné v ČR - tohoto důvodu ÚEK nevystaví průkaz koně, pokud byl již průkaz vydán v zahraničí. V případě, že dojde ke ztrátě průkazu, a totožnost koňovitého nelze zjistit,

---

⁴³ Machek,J. Čipování koní již v letošním roce, časopis Koně 13.roč. č.2,duben 2009,vydává ASCHK, s.13

vydá ÚEK náhradní průkaz koně, který musí být jako takový zřetelně označen. V oddíle IX. "Podávání veterinárních přípravků" ÚEK uvede status koňovitého, tzn., že není určen na porážku pro lidskou spotřebu.

Podle Nařízení Komise (ES) č. 504/2008 **musí Průkaz koně vždy doprovázet**, s níže uvedenými výjimkami:

- je na pastvině nebo ustájen a chovatel může průkaz předložit okamžitě.
- je dočasně přemísťován pěšky - "po kopytě" buď v blízkosti hospodářství a průkaz lze předložit do 3 hodin, nebo z/na letní pastvu a průkaz koně lze předložit v hospodářství odkud je přesunován,
- jedná o neodstavená hříbata pod matkou.
- Totéž platí pokud se kůň účastní zkoušky v rámci jezdecké soutěže nebo akce a musí z toho důvodu opustit prostor závodiště nebo akce nebo je přepravován v nouzové situaci.

3.6 Chov koní jako kulturní dědictví - hřebčiny a některá původní plemena koní na českém území

3.6.1 Starokladrubský kůň a Národní hřebčín Kladruby nad Labem

Bezesporu je naším nejznámějším plemenem koní starokladrubský kůň, chovaný na světě kontinuálně více než 400 let. Je tedy jedním z nejstarších plemen koní na světě. Jde o teplokrevné plemeno, vzniklé na podkladě španělské a italské krve. Současní koně mají evidované předky až do poloviny osmnáctého století (starší záznamy se nezachovaly, neboť hřebčín v té době vyhořel). Chovným cílem šlechtění starokladrubského plemene je takzvaný galakarossier - mohutný kočárový kůň, určený k ceremoniální a reprezentativní službě.

Dnešní známý a uznávaný chov koní v Kladrubech byl založen císařem Rudolfem II. r.1579. Hřebčín vzkvétal a upadal během prvních dvou století své existence dle finančních poměrů, zálib a potřeb panovníků. Když po převratu v roce 1918 převzal kladrubský hřebčín československý stát, bylo rozhodnuto, aby novým účelem hřebčína byla produkce plemenných hřebců pro zemské chovy jednotlivých zemí ČSR. Po roce 1918 byla populace starokladrubských koní téměř zlikvidována a je zásluhou několika mála odborníků a chovatelů, že se plemena starokladrubských vraníků a běloušů chovají dodnes.

„NH Kladruby n.L. má k dispozici v současné době 37 plemenných hřebců (19 běloušů, 18 vraníků) a 149 plemenných klisen (75 běloušů, 74 vraníků). V odchovu (do stáří 3,5 let) je cca 300 koní. Od r. 2002 je populace starokladrubských koní uzavřena přílivu krve jiných plemen koní, neboť kromě chovu NH Kladruby n.L. je i v privátních chovech dosti kvalitních plemenných jedinců.“⁴⁴

Starokladrubský kůň je opravdovým světovým unikátem jak pro svůj původ, tak i jako ukázka úspěšné chovatelské práce, již se podařilo vzkřísit ojedinělé původní české plemeno. Rozsáhlý komplex národního hřebčína byl i se starokladrubským koněm v lednu 1995 prohlášen národní kulturní památkou. Kladrubský kůň je tak jediným živým tvorem na světě, který se může takovou výsadou pyšnit - vůbec poprvé se ve světě stalo domácí či hospodářské zvíře vedle uměleckých děl a architektonických skvostů objektem památkářské ochrany. Starokladrubskému koni a kladrubskému hřebčínu přísluší tedy ochrana dle zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Veškeré činnosti a práce v hřebčíně se musejí řídit příslušnými ustanoveními tohoto zákona.

„Vlastník kulturní památky (v tomto případě stát) je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Kulturní památku je povinen užívat pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu. Je-li kulturní památka ve státním vlastnictví (což v tomto případě je, je povinností organizace, která kulturní památku spravuje nebo ji užívá nebo ji má ve vlastnictví, a jejího nadřízeného orgánu vytvářet pro plnění uvedených povinností všechny potřebné předpoklady.“⁴⁵ Přes všechny klady zařazení hřebčína na seznam národních kulturních památek je potřeba zmínit i některé nevýhody, například nemožnost přebudovat některá zastaralá zařízení a stáje na funkční zařízení odpovídající moderním normám uplatňovaným v chovu koní. V současné době probíhá rozsáhlá a finančně náročná rekonstrukce hřebčína a přilehlých alejí, parků a pastvin. Financována je převážně z Evropských fondů, dotačních programů životního prostředí, ale i z darů jednotlivců.

---

⁴⁴ Plemena koní - Národní hřebčín Kladruby nad Labem, Dostupné z WWW:

<http://www.nhkladruby.cz/plemeno.php>

⁴⁵ Ustanovení § 9 zákona o státní památkové péči

3.6.2 Zemský hřebčinec Písek

„První písemná zmínka o hřebčinci v Písku pochází z roku 1791, kdy se rozhodovalo o jeho umístění v obecním statku poblíž tehdy ještě stojící Putimské brány. Tzv. zemská hřebčinecká stanoviště byla v habsburské monarchii zřizována na základě patentů Marie Terezie a Josefa II. a v kompetenci je měla armáda. Plně pod civilní správu přešel písecký hřebčinec v roce 1924, tedy 22 let po přestěhování do areálu nově postaveného vedle silnice vedoucí z Písku na Protivín.“⁴⁶ Na stejném místě ho najdeme i nyní. Objekt s budovami z červených cihel - účelová novostavba dle projektu arch. E. Sychrovského, byl později stejně tak jako kladrubský hřebčín prohlášen národní kulturní památkou. Na financování činnosti ZH Písek se proto nadále podílí podpora ze státního rozpočtu podobně jako u ZH Tlumačov a Národního hřebčína Kladruby nad Labem.

V současnosti Zemský hřebčinec Písek státní podnik se na realizaci šlechtitelských programů jednotlivých uznaných chovatelských sdružení (UCHS) v oblasti Čech podílí prováděním plemenitby, a to jak formou inseminace čerstvým spermatem, tak formou přirozené plemenitby na celkem 42 smluvních připouštěcích stanicích. *„V rámci plemenitby teplokrevných plemen (především českého teplokrevníka) disponuje ZH Písek celkem 33 plemeniky, příslušejících k celkem k 21 krevním liniím.“⁴⁷* Chovatele se snaží zemský hřebčinec zaujmout díky zajímavým importovaným hřebcům, kteří významně přispívají ke zvýšení úrovně plemenného materiálu u jednotlivých plemen koní. ZH Písek je rovněž dějištěm mnoha zajímavých akcí, probíhá zde testační program pro hřebce ČT, zkoušky základního výcviku chladnokrevných a teplokrevných klisen a další zajímavé akce.

3.6.3 Původní plemena koní na českém území a ochrana jejich genového fondu

Rozhodnutím ministra zemědělství na základě zákona č. 148/2003 Sb., o konzervaci a využívání genetických zdrojů rostlin a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství v souladu s textem mezinárodní úmluvy uvedené jako Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 134/1999 Sb., o sjednání Úmluvy o biologické rozmanitosti („CBD“), byl dne 20. září 2003 vyhlášen Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů

---

⁴⁶ Kouzlo zemského hřebčince v Písku – Agroweb, dostupné z WWW: http://www.agroweb.cz/zivocisnavyroba/Kouzlo-Zemskoho-hrebcince-v-Pisku_s45x31704.html

⁴⁷ Historie chovu koní - Dostupné na WWW: <http://www.zemskyhrebceinsepisek.cz/>

rostlin, zvířat a mikroorganismů, významných pro výživu, zemědělství a lesní hospodářství. Jeho součástí je i Národní program ochrany a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat (včetně koní), financovaný Ministerstvem zemědělství České republiky. Zařazování do programu se řídí vyhláškou 447/2006 Sb., o genetických zdrojích zvířat. Jeho cílem je zachování genetických zdrojů původních plemen koní chovaných v ČR.

Jedním z tradičních plemen koní chovaných na našem území je huculský kůň. Je to horské plemeno, pocházející z oblasti zemí Karpatského oblouku. Jde o primitivní plemeno koní, které si zachovává řadu přirozených vlastností svého divokého předka. Jde o velmi cennou památku a zároveň o potenciální zdroj nepoškozené genetické informace, jejíž nezbytná potřeba se může objevit v nedaleké budoucnosti. Koncem šedesátých let hrozilo úplné vymizení tohoto plemene koní. *„Huculský kůň byl poté v roce 1979 zařazen do chráněného genofondu původních a primitivních plemen hospodářských zvířat FAO. V roce 1993 bylo toto plemeno prohlášeno genovou rezervou České republiky. V současné době je na území České republiky chováno asi 600 huculských koní, ale z tohoto počtu je pouze 118 chovných klisen a 18 plemenných hřebců zařazených do genové rezervy“*.⁴⁸

Národní program zahrnuje kromě hucula a starokladrubského koně i chladnokrevná plemena slezský norik a českomoravský belgik. Na chov těchto plemen koní jsou ze státního rozpočtu vyčleněny zvláštní prostředky, alokované na základě dotačních titulů. Výše dotace je v každém případě stanovena zásadami, kterými se na základě § 2 a 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, stanovují podmínky pro poskytování dotací na udržování a využívání genetických zdrojů pro výživu a zemědělství pro konkrétní rok.

3.7 Shrnutí

Oblast šlechtění, chovu, označování a evidence koní je upravena právně bezsporně, jednotlivé normy jsou logicky uspořádané a nepřipouští žádné velké pochybnosti. Chovatelé jsou dobře informováni ohledně jim zákonem uložených povinností, z velké části proto, že je v jejich vlastním zájmu dostat všem požadavkům zákonné úpravy, tak aby jejich chovatelské produkty byly zapsány do příslušných PK a na ÚEK a tak mohly být dále využívány v plemenitbě a nesnižovala se jejich plemenná hodnota. Vidět koně neoznačeného podle výše uvedených pravidel je v praxi výjimkou, z části proto, že koně

---

⁴⁸Machek, J., Šilhánová, D. Situační a výhledová zpráva koně - dostupné na WWW: http://eagri.cz/public/eagri/file/3000/kone_12_2008_oprava_druha.pdf

neoznačení podle platné legislativy se nemohou účastnit svodů zvířat (závody, chovatelské akce,...) z části proto, že je velmi problematické takového koně v budoucnu prodat – potenciální kupci bývají v takovém případě velmi opatrní, přináší to s sebou spoustu rizik, vyřizování, aj. Je potřeba uvítat fakt integrace dokladů o původu koně s průkazem koně, a užší spolupráci ÚEK s příslušnými chovatelskými sdruženími. Zcela určitě to přispívá k zlepšení informovanosti chovatelů o jejich povinnostech a jistotě na kterou entitu se obrátit v případě registrace, změn, nebo nejasností.

Plošné čipování koní je mnohými vítanou novinkou, neboť sníží na minimum možnost podvodů souvisejích s identitou koní. Dříve používaná identifikační metoda výžehu byla často obcházena obchodníky zejména u koní bez dalších odznaků a identifikačních znaků. Také záleželo na kvalitě provedení výžehu, neboť u některých dospělých koní bylo problematické výžeh vůbec rozeznat, natož přečíst – což činilo v praxi problémy při identifikaci některých koní. Pravdou ale zůstává, že většina chovatelů nemá v současné k dispozici čtecí zařízení na elektronické identifikátory. Pravděpodobně se tato situace v budoucnu zlepší a výše uvedené technologie se stanou dostupnými i pro běžné chovatele. Trochu zbytečným se jeví zúžení povinnosti čipovat koně pouze na některá plemena, resp. fakt, že některá plemena se nadále značí výžehem (viz nařízení 504/2008). Dochází potom v praxi ke zbytečným zmatkům a dohadům. Toto by bylo užitečné v budoucnu unifikovat. Eliminaci značení koní výžehy, byť částečnou, je třeba vítat i z hlediska welfare zvířat.

Jiná je situace v případě registrace hospodářství. V praxi drobní chovatelé nejsou informovaní o nutnosti si hospodářství zaregistrovat, popř. kde a jak. A pokud nepobírají EU dotace, nejsou ani žádným způsobem nuceni se na registraci hospodářství informovat. Bylo by pravděpodobně vhodné nějakým způsobem veřejnost o těchto povinnostech informovat, včetně důvodů k registraci a případných sankcí. Ne každý majitel koně je ale povinen si hospodářství zaregistrovat, koně majitelů pouze u někoho ustájené vedou v registru hospodářství chovatelé, kteří takové ustájení poskytují.

Chov koní má u nás velkou tradici, přesto však stále zaostáváme za vyspělými chovatelskými zeměmi EU. Ačkoliv v poslední době došlo k výraznému zlepšení konkurenceschopnosti produktů českých chovatelů, stále ještě máme v této oblasti co dohánět. Stát podporuje chov koní prostřednictvím své dotační politiky, přičemž speciální v této oblasti věnuje původním typickým plemenům chovaným na našem území v rámci národního programu konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat.

4. Právní úprava oblasti péče o pohodu koní

Pojem „pohoda“ zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, opakovaně zmiňuje v řadě svých ustanovení. Stručně řečeno, všichni chovatelé zvířat, resp. všechny subjekty, které mohou ovlivnit životní podmínky zvířat, jsou povinny zajišťovat jejich „pohodu“. Sám pojem „pohoda“ však zákonem definován není, a proto je třeba přistoupit k logickému výkladu a k výkladu reflektujícím názory autorit z oblasti veterinární péče a ochrany zvířat. V zahraniční i domácí literatuře je užíván pojem „pohoda zvířat“ („welfare“), a to zejména v souvislosti se způsoby, jak pohodu zvířat zajistit. Definici tohoto klíčového pojmu v nich však nalezneme jen zřídka.

Pojem welfare lze vykládat různými způsoby. Zejména v minulosti se pohoda zvířat posuzovala dle fyzické pohody zvířat a jejich tělesných parametrů a nároků na okolní prostředí (krmivo, přístřeší, atd.) Tímto směrem se ubíral i výzkum v této oblasti. Stále více však moderní věda dochází k závěru, že oblast pohody zvířat nelze limitovat pouze na zajištění fyzické pohody - neboť, jak většina z nás jistě souhlasí, i zvířata mají pocity. Zastánci tohoto pohledu na welfare proto tvrdí, že zvíře je v dostatečné pohodě, pouze pokud se cítí dobře. Další pohled na welfare, z části vycházející z předchozího, tvrdí, že zvířata mají dostatečnou pohodu pouze v případě, pokud mohou žít dle své přirozenosti a mají možnost chovat se přirozeně. Vyhodnocením výše uvedených přístupů snadno dojdeme k závěru, že žádný z těchto přístupů pravděpodobně sám o sobě neobstojí. Je potřeba výše uvedené, úzce spolu související kategorie welfare kombinovat.

Pohoda zvířat je proto stále spíše filozofickou a morální kategorií, nežli pojmem, který se dá jednoduše vědecky definovat. Na jedné straně jsou nám prezentovány názory etologů, striktně propagující přirozený chov koní v souladu s jejich přirozenými potřebami a na druhé straně lidí provozujících jezdecký sport na profesionální úrovni, kteří vzhledem k požadavkům na sportovní výkony koní nutně nejsou ochotní tyto názory přijmout a v praxi je aplikovat. Otázkou tedy je, najít zlatou střední cestu přístupu k pohodě zvířat a je již na každém chovateli, jak se s touto otázkou vyrovná.

Právo zde působí pouze subsidiárně, stanovuje na základě všeobecného společenského konsenzu minimální standarty pohody zvířat, které musí respektovat každý zodpovědný a rozumný chovatel. *„Převzali jsme zodpovědnost za život koní a něco od nich*

*chceme. Proto bychom jim měli vytvořit vhodné a důstojné životní podmínky, slušně s nimi zacházet a dopřát jim dostatek volného času také k uspokojování jejich životních potřeb.*⁴⁹

Obecně přijímaná definice welfare tvrdí, že pohoda zvířete znamená jeho dobrý fyzický a psychický stav a dostatečné uspokojení jeho přirozenosti a z ní vyplývajících potřeb. Tyto 3 kategorie přitom někdy mohou být v určitém rozporu - toto přináší praktické etické (pozn. i legislativní) potíže.⁵⁰ „*Stručně řečeno je k zajištění pohody zvířat třeba pěti základních podmínek: 1) odstranění hladu a žízně, 2) odstranění příčin nepohody, 3) odstranění příčin vzniku bolesti, zranění a nemoci, 4) vytvoření podmínek pro uskutečnění přirozeného chování a 5) odstranění příčin strachu a deprese.*“⁵¹

Termín pohoda zvířat je tedy velmi komplexní a jedná se spíše o etickou a morální kategorii. Přesto je možné a dokonce i velmi nutné tuto oblast právně upravit tak, aby byly stanoveny alespoň minimální standardy v oblasti pohody zvířat neboť „*z hlediska zásady legální licence (je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno) právo vystupuje jako minimum morálky, neboť: Non omne quod licet onestum est*“⁵².

Etický kodex mezinárodní jezdecké federace k tomu dodává: „*Každého koně je třeba ctít, bez ohledu na plemeno, stáří pohlaví nebo použití do chovu, k volnému času nebo sportu (...) Tělesné a duševní zdraví koně je nejdůležitější, bez ohledu na to, k čemu je používán.*“⁵³

V Českém právním řádu oblast pohody zvířat upravují tyto předpisy:

- **zákon č. 246/1992 Sb.**, na ochranu zvířat proti týrání (stanoví mj. jaké činnosti jsou považované za týrání zvířat, důvody k usmrcení zvířete, ochranu zvířat při veřejném vystoupení, ochranu zvířat při přepravě, podmínky chovu hospodářských zvířat, a zvířat v zájmových chovech, upravuje orgány ochrany zvířat a správní delikty a přestupky na úseku ochrany zvířat).

---

⁴⁹ Bartošová, J.: Etologie je tu pro dobro koní i lidí, časopis Jezdectví, říjen 2009, vydává Pražská vydavatelská společnost, s.r.o., s.20

⁵⁰ Volně přeloženo z Hewson, C.J.: What is animal welfare? Common definitions and their practical consequences. The Canadian Veterinary Journal, dostupné z WWW: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC340178/#r11-23>

⁵¹ Večerková, E., Večerek, V., Burda, Z., Dousek, J., Sýkorová, I.: Ochrana zvířat. Ediční středisko VFU Brno, Brno 2001

⁵² Gerloch A., Teorie práva. 4. upr. Vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007, s. 288

⁵³ Fráter A., a kol.: Učebnice jezdeckví a vozatajství, Saga, 1998, s. 6

- **vyhláška č. 192/2004 Sb.**, o ochraně zvířat při chovu, veřejném vystoupení nebo svodu (stanoví vzor žádosti o schválení řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení a při chovu a jeho náležitosti)
- **vyhláška č. 193/2004 Sb.**, o ochraně zvířat při přepravě (upravuje podmínky získání kvalifikace dopravce a podmínky vydávání osvědčení a způsob přepravy zvířat)
- **vyhláška č. 207/2004 Sb.**, o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat (v našich podmínkách se na koně nevztahuje)
- **vyhláška č. 208/2004 Sb.**, o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat (stanoví minimální standarty podle kterých se chovají hospodářská zvířata – tedy i koně)
- **vyhláška č. 382/2004 Sb.**, o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování (koní se týká marginálně, příslušná data uvedena výše v této práci)
- **vyhláška č. 346/2006 Sb.**, o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat (koní, alespoň ne domácích se netýká, neboť se vztahuje pouze na původně volně žijící zvířata)
- **vyhláška č. 411/2008 Sb.**, o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči (koní se netýká)

4.1 Chov koní dle zákona na ochranu zvířat proti týrání a souvisejících předpisů

4.1.1 Základní pojmy zákona na ochranu zvířat

Účelem zákona 146/1992 Sb. (pro účely této kapitoly dále jen zákon) je „*chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem. Zákon dále upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob na úseku ochrany zvířat proti týrání, včetně požadavků na jejich kvalifikaci a odbornou způsobilost a soustavu, působnost a pravomoc orgánů vykonávajících státní správu na úseku ochrany zvířat proti týrání.*“⁵⁴

Kůň se pro účely zákona považuje za „**zvíře v lidské péči**“ - tzn. zvíře, které je přímo závislé na bezprostřední péči člověka, a za „**zvíře hospodářské**“. Za „**chovatele**“ se

⁵⁴ §1 zákona 146/1992 Sb.

považuje každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová (dále jen "chová") zvíře nebo zvířata (trvale nebo dočasně), přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchrané stanice, provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá jejich veřejná vystoupení.

Za „**utrpení**“ se považuje stav zvířete způsobený jakýmkoliv podnětem nebo zákrokem, kterého se zvíře nemůže samo zbavit a který u zvířete způsobuje bolest, zranění, zdravotní poruchu anebo smrt, za „**nepřiměřenou bolest**“ bolest neodpovídající povaze potřebného zákroku, za „**utýrání**“ přivození smrti zvířete v důsledku bolestivého anebo jinou trýzeň zvířeti působícího jednání člověka, které zvíře přežije, ale které má za následek nutnost jeho utrčení pro následky z utrpení, anebo usmrcení zvířete zakázanými metodami (§ 5 odst. 8 a § 14 odst. 1 zákona),⁵⁵

4.1.2 Ustanovení §4 zákona na ochranu zvířat proti týrání v konfrontaci s praxí

V tomto odstavci bych ráda diskutovala některá ustanovení §4 zákona a uvedla, jak souvisí s praxí, eventuálně bych chtěla nastínit některá důležitá témata chovatelské a jezdecké scény, která se těchto ustanovení ať již přímo či nepřímo týkají.

Za „**týrání**“ se mj. považuje: „**nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly.**“⁵⁶ Toto ustanovení je poměrně široce formulované a tudíž obtížně uveditelné do praxe. Zcela zřejmě tuto hranici každý posuzuje jinak a také se liší u každého jedince v závislosti na věku, stupni výcviku, a tréninkové fázi. V organizovaném jezdeckém sportu je toto velmi dobře upraveno pravidly jezdeckého sportu pro jednotlivé jezdecké disciplíny. Například Všeobecná pravidla jezdeckého sportu vydávaná Českou jezdeckou federací ,o.s. upravují tzv. zakázané zneužití koně – „*čin, jehož výsledkem je, nebo pravděpodobně způsobí, bolest nebo zbytečné nepohodlí koni a zahrnuje některý z následujících případů: Nadměrné švihání nebo bití koně, užívání přístrojů, které koni způsobují elektrické šoky, nadměrné či opakované používání ostruh, škubání koně v hubě udidlem nebo jiným zařízením, soutěžení se zřetelně vyčerpaným, kulhajícím nebo zraněným koněm, barování koně⁵⁷, abnormální zvýšení, nebo snížení citlivosti*

⁵⁵ Ustanovení §3 zákona 146/1992 Sb.

⁵⁶ Ustanovení §4 zákona 146/1992 Sb.

⁵⁷ (pozn. zvláštní způsob skokového výcviku, kdy se ze země za použití různých pomůcek kůň nutí skákat výše/pozorněji),

*kerékoliv části těla koně, ponechání koně bez dostatku potravy, tekutin nebo pohybu, a použití jakéhokoliv zařízení, které způsobuje bolest koni při poboření překážky.*⁵⁸

Paradoxně je výše uvedené ustanovení pravděpodobně porušováno v praxi častěji při rekreačním využití koní než v jezdeckém sportu, kde valná většina koní je pro sportovní výkony pečlivě a pravidelně připravována, tak aby podali v dané třídě obtížnosti co nejlepší výkon. Rekreační jezdci často nemají představu o nutnosti pravidelného kondičního tréninku koní a nárazově je vystavují velké zátěži v podobě dlouhých a náročných vyjížděk, po kterých se zvíře dlouho zotavuje a následkem kterých dochází k nevratným patologickým změnám (nejen) na nepřizpůsobeném pohybovém aparátu koní. *„Trénovat ale nestačí pouze ty koně, kteří mají měřit své pohybové schopnosti na závodech. Naopak nedostatečný trénink se všemi svými následky je nejčastějším jevem mezi rekreačními koňmi.*⁵⁹ Otázkou je však, zda a jak takové jednání může být v praxi posuzováno a sankcionováno.

Dále je zakázáno **„podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením“**. Pokud jiným poškozením rozumíme - a dle mého názoru rozumět musíme - i poškození psychické, pak můžeme za velmi diskutabilní považovat některá ustanovení Zkušebního řádu některých plemen (například ČT – k nahlédnutí v příloze této práce), který stanovuje například požadavky na výkonnosti zkoušky tříletých klisen a hřebců. Jelikož zvířata se ve třetím roce života teprve postupně na svou kariéru připravují, mohou se požadavky Zkušebního řádu kladené na tyto mladé koně jevit jako nadměrné, a zvláště pro koně v tomto ročníku později narozené jako nepřiměřené, požadující po těchto mladých koních výkony, které se od nich očekávají až v další (1.) sportovní sezoně (dle všeobecných pravidel ČJF mohou mladí koně oficiálně startovat až ve věku 4 let (u koní se věk počítá vždy k 1.1. každého roku). Chovatelé jsou „nuceni“ se těchto zkoušek účastnit ať už z důvodů chovatelských – zařazení do vyššího oddílu PK nebo finančních (dotační politika ministerstva zemědělství).

Proto musí takto mladé koně podrobovat výcviku dříve než by začali normálně (hrozí poškození pohybového aparátu), popř. ve vyšší intenzitě, a během velmi krátké doby je naučit dovednostem, které se kůň za normálních okolností učí mnoho měsíců. Na některých koních (a často jsou to právě ti velmi vnímaví a talentovaní) zanechá tento postup zbytečné škody,

---

⁵⁸ Všeobecná pravidla jezdeckého sportu Dostupné na WWW:

http://www.cjf.cz/dokumenty/Pravidla/2009/celkove_VP_%20A4_22_7_2009.pdf

⁵⁹ Švehlová, D.: Trénujeme koně, Jezdectví, listopad 2009, s.62

koně musí po složení zkoušek dlouho odpočívat, aby se zregenerovali a po této době se s výcvikem začíná v podstatě od začátku.

Za úvahu by proto stálo umožnit chovatelům výkonnostní zkoušky konat i později (jak už je to možné u některých dalších plemen – např. u huculů), tak aby měli možnost koně zodpovědně připravit podle klasických zásad výcviku, eventuálně zkušební kritéria upravit tak, aby se místo nervů koní, jezdců i chovatelů a krátkého intenzivního výcviku testovaly více přirozené vlohy koní – vrozená kvalita pohybu a skákání ve volnosti.

Diskuze k tématu v současné době probíhá jak v odborné literatuře, tak na Svazech chovatelů a doufejme, že výsledkem bude společný konsenzus a změna zkušebních pravidel ve prospěch zdraví a pohody zvířat a zároveň dostatečně plnící úlohy testování kvality odchovů koní ČT a ostatních teplokrevných plemen v ČR. Jak je vidět i posuzování této kategorie podléhá subjektivním dojům a náhledu

Dále je mj. zákonem „**zakázáno omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete**“. Koně jsou jako původně stepní zvířata uzpůsobeni k rychlému pohybu a tento je pro ně i jednou z nutných životních podmínek. Zejména u mladých koní způsobuje nedostatek pohybu degenerativní poruchy pohybového aparátu, o psychickém poškození zvířat nemluvě. *„Kůň musí mít každý den pohyb. Často praktikovaný den klidu, znamená přestávku v pohybu v délce 48 hodin, což poškozuje fyzický stav koně(...)*“⁶⁰ Ideálním prostředkem umožnění pravidelného pohybu je koni navíc k pravidelnému tréninku umožnit denní pohyb ve výběhu nebo na pastvině. Častým jevem v praxi je pohybování koní pouze pod sedlem, v kolotoči nebo na lonži bez možnosti volného pohybu, tzn. umožnění pouze tzv. řízeného pohybu.

Ačkoliv je to všeobecně akceptovaným jevem, já osobně toto považuji za jednání, které lze subsumovat pod toto ustanovení zákona. U koní takto chovaných mnohem častěji dochází k různým poruchám chování, stereotypnímu chování (stájové zlozvyky) a poruchám temperamentu, o nějakém welfare se v tomto případě hovořit nedá, uspokojeny jsou pouze potřeby tělesné (často i v nadstandartní míře) ale míra uspokojení přirozených potřeb zvířete se zde blíží 0%. Proto bych de lege ferenda uvítala úpravu tohoto např. v novele vyhlášky o minimálních standardech pro chov hospodářských zvířat, tak aby každý chovatel koní byl povinen svým koním (a nejen koním) umožnit volný, neřízený pohyb alespoň v určité minimální míře. Pokud koně nemají možnost výběhu a jsou chováni pouze v boxovém stání a nejsou pravidelně denně pohybováni alespoň pod sedlem nebo jiným způsobem řízeného

---

⁶⁰ Paalman, A.: Skokové ježdění, 7. Vydání, Praha: Brázda 1998, s. 200

pohybu, jedná se dle mého názoru o zcela evidentní porušení výše uvedeného ustanovení zákona bez dalšího.

„(...)z etologického hlediska jsou pastevně a skupinově odchovávaní a chování koně lépe psychicky a tělesně disponováni s podstatně menším výskytem nejen exteriérových nedostatků, ale i charakterových vad, t.j. celé řady zlovyků a nectností.“⁶¹

„Každý chovatel je povinen vydat slabé, nevléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, pouze k neodkladnému a bezbolestnému usmrcení“. Toto téma bylo a stále je řešeno širokou veřejností po celém světě a téměř každý na něho má vlastní názor. Na hraně se v relaci k tomuto ustanovení pohybují dle mého názoru například některé útulky pro nechtěné a staré koně (jakkoliv může být tato činnost jindy bohulibá), snažící se medializovat případy “zachráněných” koní, dále léčených, aj. často ve stavu kdy by bezodkladné utracení zvířete bylo nejlepší možným řešením. De lege ferenda je úprava této oblasti a vynucování těchto ustanovení velmi náročné, jedná se o otázky morální a etické, které v právu nelze bez dalšího vyčerpávajícím způsobem upravit. V kontextu vzpomeňme například debatu o lidské eutanázii, jakkoliv srovnání lidí se zvířaty může být pro některé nepřijatelným.

Dále je zákonem zakázáno **„podávat zvířeti dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled“.** Toto téma bylo v současné době mezi zainteresovanou veřejností jedním z nejčastěji diskutovaných vzhledem k nedávno vydanému kontroverznímu „progresivnímu“ seznamu léčebných látek, které budou v určitém množství tolerovány u koní během závodů, který vydala Mezinárodní jezdecká federace FEI. “Dosud platná politika „medikamentózně čistého koně“ dostala na frak a tzv. „progresivní“ seznam zahrnuje kontrolovanou medikaci, čili umožňuje, aby koně před soutěží v sobě měli určitou hladinu některých nesteroidních protizánětlivých látek (NSAIDs). Tyto léky se podle nového seznamu smí koni podat pouze mezi soutěžemi a jejich množství se omezuje na 1 gram za 24 hodin. V plazmě/séru koně nesmí být například zjištěno více než 8 mcg/ml fenylobutazonu (je to trojnásobná hodnota, než jaká byla povolena v 80. letech před zákazem podávání těchto léků), 6,5 mcg/ml kyseliny salicylové (nebo více než 750 mcg/ml moči) a 500 mcg/ml flunixinu, tyto látky zároveň nesmí být použity v kombinaci. FEI tento návrh vysvětluje následovně: „Světová antidopingová agentura (WADA) neomezuje používání NSAIDs u lidských atletů. Měli bychom jednat nejen s našimi lidskými atlety, jak to stanovuje WADA, ale také za podobných principů i s koňmi účastnících se soutěží. Tyto velmi nízké

---

⁶¹ Navrátil, J.: Pastva koní jako faktor ekologického obhospodařování travních porostů Náš chov 3/2009, s.61

*hladiny byly stanovené na základě vědeckých poznatků tak, aby chránily welfare soutěžících koní. Tyto hodnoty mají pouze poskytnout minimální protizánětlivou úlevu."*⁶²

K tomuto seznamu vydala ČJF následující stanovisko: „*Do nepovolených látek patří jak dopingové látky: označované jako zakázané (banned), tak i medikační (medication) látky. Celkově zahrnuje seznam nepovolených látek více než tisíc položek. Rozruch však vyvolalo na Valné hromadě FEI předložení tzv. progresivního seznamu s omezeným počtem látek, jež mají být tolerovány v definovaných limitech v tělech koní i během závodů. Zde FEI argumentuje tím, že se chtěla přiblížit standardům Mezinárodní antidopingové asociace (WADA), která toto pravidlo uplatňuje, avšak u lidských sportovců. FEI se takto vydala na velmi křehký led, kdy skutečně hrozí použití zmíněných látek u nemocných koní, kteří by takto mohli být připuštěni na start. Bohužel seznam byl vypracován pouhý jeden měsíc před Valnou hromadou FEI, a tak nebyl prakticky žádný čas podrobit progresivní seznam podrobnému prozkoumání na úrovni národních federací. Přesto byl těsnou většinou na Valné hromadě schválen. ČJF měla v Dánsku svoje zastoupení - přítomný byl prezident Ing. J. Pecháček, který hlasoval proti schválení seznamu progresivních látek. Nejenom proto, že problematika nebyla řádně projednána na úrovni národních federací, ale zejména proto, že hlavní zásadou je, aby se závodu účastnili jen koně, kteří jsou stoprocentně zdraví.“⁶³ Zatím je výsledek jednání otevřený, diskutuje se o novém hlasování o progresivním seznamu povolené medicíny v FEI. Otázkou zůstává, zda schválení takového seznamu není v rozporu s předpisy na ochranu zvířat.*

Dále se mj. nesmí používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění nebo následné dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat, podávat zvířeti bez souhlasu veterinárního lékaře veterinární léčiva a přípravky s výjimkou těch, které jsou volně v prodeji, provádět krvavé zákroky, pokud nejsou prováděny osobou odborně způsobilou; za tyto zákroky se nepovažují podkovářské úkony, vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy, chovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení (k tomu viz výše a v následující kapitole o minimálních standardech pro chov koní), zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest,

---

⁶² FEI opět šokuje: Dostupné na WWW:

<http://www.equichannel.cz/fei-opet-sokuje-schvalila-seznam-povolenych-dopingovych-latek-koni>

⁶³Vyjádření ČJF k antidopingovým a medikačním pravidlům FEI, Dostupné na WWW: <http://www.equichannel.cz/vyjadreni-cjf-k-antidopingovym-a-medikacnim-pravidlum-fei>

utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání, používat k vázání nebo k jinému omezení pohybu zvířete prostředky, které zvířeti způsobují anebo lze předpokládat, že budou způsobovat, poranění, bolest nebo jiné poškození zdraví, usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení, překrmovat nebo krmit zvíře násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k záchraně jeho života nebo zachování jeho zdraví, opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat, označovat zvíře vymrazováním s výjimkou ryb, a označovat zvíře výžehem, s výjimkou koní, stanovit-li tak zvláštní právní předpis (k označování koní viz výše v příslušné kapitole), chovat zvíře způsobem nebo v prostorech, které jsou v rozporu se zvláštními právními předpisy (vyhláška o minimálních standardech pro chov hospodářských zvířat) a používat elektrický proud k omezení pohybu končetin nebo těla zvířete mimo použití elektrických ohradníků.

Kromě výše explicitně uvedených jednání se za týrání zvířat považuje jakékoliv jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete. S výjimkou pokusů na zvířatech se mohou vykonávat zásahy, které způsobují bolest, jedině po celkovém nebo místním znecitlivění zvířete osobou odborně způsobilou, výjimkou zákonem stanovených zákroků.

K uvedeným jednáním lze pouze poznamenat, že jsou charakterizována vysokou mírou latence, a limitujícím faktorem v jejich účinném potírání je zejména nedostatečná možnost a frekvence kontroly a tím pádem nemožnost udělení jakýchkoliv sankcí. Zároveň jsou uvedená jednání posuzována subjektivně, a co pro jiného již představuje týrání, je pro jiného stále ještě akceptovatelná tréninková metoda nebo způsob chovu.

4.1.3 Ochrana zvířat při veřejném vystoupení a ochrana zvířat při chovu

Fyzická nebo právnická osoba, která pořádá nebo provádí veřejné vystoupení (dále jen „pořadatel“) – pozn: např závody koní, musí vyhotovit **řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení**, který podléhá schválení podle § 20 odst. 1 písm. l) zákona a který je pro pořadatele a účastníky veřejného vystoupení závazný. *„Cílem řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení je ochrana zvířat proti týrání, jelikož zvířata při veřejných vystoupeních obvykle vystupují v pro ně neobvyklých podmínkách.“*⁶⁴ Řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení obsahuje zejména údaje umožňující identifikaci pořadatele, účel řádu, druh, popřípadě věkovou kategorii zvířat, která se veřejného vystoupení účastní, způsob manipulace

⁶⁴ Prchalová, J. Právní ochrana zvířat. Praha : Linde, 2009, s.56

se zvířaty, popis zařízení, vybavení a pomůcek pro manipulaci se zvířaty, popis prostor pro veřejné vystoupení zvířat, zabezpečení přepravy zvířat na veřejné vystoupení, způsob zabezpečení první pomoci a veterinární péče, poučení osob o ochraně zvířat, důvody k zastavení veřejného vystoupení a platnost a účinnost řádu.

Jestliže příslušný orgán veterinární správy při výkonu dozoru nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám zjistí porušení povinnosti sdružením právnických nebo fyzických osob, které se zabývá chovem zvířat, nebo podnikatelem, který se v rámci podnikatelské činnosti zabývá chovem zvířat, může této osobě uložit povinnost vyhotovit řád ochrany zvířat při chovu, který podléhá schválení podle § 20 odst. 1 písm. l). Povinnost předkládat řády ochrany zvířat při chovu tedy není stanovena všeobecně jako předchozí diskutovaná povinnost.

Řád ochrany zvířat při chovu obsahuje zejména údaje umožňující identifikaci chovatele, účel a cíle řádu, druh chovaných zvířat, biologickou charakteristiku zvířat, fyziologické a etologické nároky zvířat, popis objektů, zařízení a vybavení pro chov zvířat, popis zákroků spojených s ochranou zvířat, zajištění zdraví a pohody zvířat, povolené způsoby usmrcení nebo zákroky k regulaci populace, zabezpečení přepravy zvířat, podmínky pro chovná zvířata a platnost a účinnost řádu.⁶⁵

4.1.4 Veřejná vystoupení zvířat (se zřetelem k povinnostem pořadatele vystoupení, veřejné akce nebo závodů)

„**Veřejným vystoupením**“ se rozumí jednorázové nebo opakované provádění činnosti se zvířetem nebo zvířaty chovatele, které je přístupné veřejnosti, a to i prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, za účelem výchovy, vzdělávání, reklamy, soutěže nebo za účelem podnikání, nebo činnost, při které vznikne doklad o zvířeti, který je hodnocením jeho vzhledu, výkonu nebo určitých vloh; za veřejné vystoupení se považuje i „**svod zvířat**“. Tento je definován v § 3 odst. 1 veterinárního zákona jako „soustředění zvířat různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu, zejména trh se zvířaty, výstava nebo přehlídka zvířat, výkonnostní zkoušky a chovatelské soutěže.“

Pořadatel takového vystoupení je povinen zajistit, aby při veřejném vystoupení byla přítomna fyzická osoba, která je schopna posoudit stav zvířat na vystoupení v intencích §8 zákona a postupovat při pořádání veřejného vystoupení podle řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení, který byl tomuto pořadateli schválen ministerstvem, dále oznámit

---

⁶⁵ Ustanovení §7 zákona na ochranu zvířat proti týrání

nejméně 14 dní před konáním veřejného vystoupení příslušnému orgánu veterinární správy místo, datum konání, druh a počet zvířat, která se mají veřejného vystoupení zúčastnit, název a spisovou značku řádu ochrany zvířat při veřejném vystoupení, podle kterého se bude veřejné vystoupení konat, a údaje umožňující identifikaci osoby podle odstavce 2, a vyžádat si souhlas s pořádáním veřejného vystoupení zvířat od místně příslušné obce podle § 24 odst. 3; bez tohoto souhlasu nelze veřejné vystoupení pořádat.

Dále musí pořadatel poučit osoby, které se aktivně zúčastňují veřejného vystoupení zvířat, jak mají manipulovat se zvířaty, připravovat pomůcky nebo jiné vybavení a seznámit je se zásadami zabezpečení pohody a ochrany zvířat podle tohoto zákona a kontrolovat, zda je v průběhu veřejného vystoupení zvířat dodržují a případně oznámit porušení podmínek ochrany zvířat účastníkem veřejného vystoupení příslušnému orgánu ochrany zvířat podle § 22 odst. 1 zákona, přičemž je oprávněn při důvodném podezření na porušení podmínek ochrany zvířat stanovených tímto zákonem nebo řádem ochrany zvířat při veřejném vystoupení účastníkem veřejného vystoupení konání veřejného vystoupení zvířat až do provedení nápravy zastavit, nebo osobu, která stanovené podmínky porušila, vyloučit a její zvíře z veřejného vystoupení zvířat vyřadit.

Zejména v oblasti jezdeckého sportu je tato oblast plně regulována pravidly ČJF (Česká jezdecká Federace) resp. FEI (Federation Equestre Internationale – Mezinárodní jezdecká federace) na poli mezinárodním, která se řídí kodexem řádného chování ke koni a jakékoliv jednání v rozporu s těmito standardy je disciplinárně sankcionováno.

4.1.5 Ochrana zvířat při přepravě

Každý chovatel musí dříve nebo později své koně přepravovat, ať již do nového domova, za účelem přípuštění nebo pravidelně na závody. Tuto oblast upravují: Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností, Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/1997, pokud jde o použití míst zastávek, Nařízení Rady (ES) č. 411/1998 na ochranu zvířat pro silniční vozidla pro přepravu zvířat delší než osm hodin, Nařízení Rady (ES) č. 1255/1997 týkající se kritérií Společenství pro místa zastavení a pozměňující plán cesty Nařízení Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizaci některých předpisů týkajících se silniční dopravy (AETR).

Tato oblast je v ČR upravena zákonem a vyhláškou č. 193/2004 Sb., o ochraně zvířat při přepravě. V nedávné době se zpřísnily právní předpisy ohledně přepravy

hospodářských zvířat, z části díky tlaku veřejnosti pohoršené nelidským zacházením a velmi špatnými podmínkami při přepravě hospodářských zvířat na jatka často na druhé straně evropského kontinentu.

Obecně tedy nová ustanovení musíme kvitovat s povděkem, nicméně některá ustanovení mohou v praxi působit zbytečné komplikace a to zejména pro malochovatele přepravující koně na krátkou vzdálenost ke sportovním a podobným účelům. Nařízení 1/2005 na to pamatuje takto: Evidování koňovití, jak jsou vymezeni v čl. 2 písm. c) směrnice 90/426/EHS [9], jsou často přepravováni pro neobchodní účely, a tato přeprava musí být prováděna v souladu s obecnými cíli tohoto nařízení. S ohledem na povahu tohoto přesunu se jeví vhodné odchýlit se od některých ustanovení v případech, kdy jsou evidovaní koňovití přepravováni k soutěži, dostihům, kulturním událostem nebo k chovu. *„Není však vhodné používat tuto odchylku na koňovité přepravované přímo nebo nepřímo přes trh nebo středisko svodu zvířat do jatek za účelem porážky, které je třeba považovat za jatečné koňovité v souladu s čl. 2 písm. d) a čl. 8 odst. 1 druhou odrážkou směrnice 90/426/EHS.“*⁶⁶

Vyhláška 193/2004 Sb. stanoví potřebná školení, která musí zaměstnanci dopravce absolvovat pro získání dostatečné odbornosti. Obsah a rozsah odborného kurzu pro získání osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel, a to jak pro obecný kurz vztahující se na přepravu všech druhů zvířat, tak pro specializovaný kurz vztahující se pouze na přepravu některých druhů zvířat, požadavky na vybavení školicího pracoviště, kvalifikaci lektorů, složení zkušební komise, průběh zkoušky, podmínky a způsob vydávání osvědčení, podmínky a způsob vydávání osvědčení ve formě průkazu a jeho vzor stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.⁶⁷

Jako přepravci mohou působit pouze držitelé povolení vydaného příslušným orgánem. Odborná příprava k získání osvědčení o odborné kvalifikaci dopravce přepravujícího zvířata se uskutečňuje ve školicích pracovištích, které mají udělenou akreditaci uživatelského zařízení Ústřední komisí pro ochranu zvířat. Odborný kurz se uskutečňuje v rozsahu 8 výukových hodin teoretické výuky a 4 výukových hodin praktického cvičení.⁶⁸ Fyzická nebo právnická osoba, která hodlá přepravovat zvířata pro obchodní účely na

---

⁶⁶(21) Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97

⁶⁷ Vyhláška 193/2004 Sb. o ochraně zvířat při přepravě

⁶⁸ Vyhláška 193/2004 Sb. o ochraně zvířat při přepravě

vzdálenost větší než 50 km, dále jen dopravce přepravující zvířata (cesty do 50 km se nepovažují za komerční přepravu a tudíž se na ně uvedené nařízení nevztahuje), předloží v registračním řízení žádost o provedení registrace dopravce přepravujícího zvířata s přílohami dle vyhlášky.

Krajská veterinární správa nebo v Praze městská veterinární správa (provede registraci dopravce přepravujícího zvířata, bude-li zjištěno, že dopravce splňuje podmínky podle § 8k odst. 2 zákona. Dále mu přidělí veterinární schvalovací číslo, které se skládá z kódu země (CZ) a maximálně dvanácti číslic, a vydá mu v českém a anglickém jazyce registrační list dopravce přepravujícího zvířata. Krajská veterinární správa údaje o provedené registraci dopravce přepravujícího zvířata oznámí neprodleně Státní veterinární správě, která zveřejňuje seznam registrovaných dopravců v rámci informačního systému.

Nařízení 1/2005 stanoví také potřebné doklady pro převoz zvířat: v dopravním prostředku musejí být doklady osvědčující: jejich původ a majitele, místo odeslání, den a čas odjezdu, plánované místo určení, očekávaná délka trvání cesty. Tyto Doklady poskytne přepravce příslušnému orgánu na jeho žádost ke kontrole. Pro cesty nad 8 hodin vzniká také povinnost vést knihu jízd. Při přemísťování evidovaného zvířete (koně) jsou povinni předávat nebo přebírat společně s evidovaným zvířetem také průkaz koně.

Obecně k podmínkám přepravy zvířat:

- přeprava nesmí zvířatům přivodit zranění nebo zbytečné utrpení, dopravní prostředky musí být navrženy, konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost a pro zvířata musí být zajištěna dostatečná plocha a výška přiměřená jejich vzrůstu a zamýšlené cestě.
- Chovatel musí zajistit, aby zvířata byla chráněna před nepříznivým počasím, příliš vysokými či nízkými teplotami a nepříznivými změnami klimatických podmínek, neměla možnost z nich uniknout nebo vypadnout a mohla snášet případný stres související s pohybem vozidla.
- Domácí koňovití starší 8 měsíců během přepravy mají mít ohlávku, vyjma nezkrocených jedinců.
- Pokud musí být zvířata přivázána, musí chovatel zajistit, aby provazy, řetězy nebo jiné použité prostředky upevnění byly dostatečně pevné a za normálních přepravních podmínek se nemohly přetrhnout, v případě potřeby umožnily zvířatům ulehnutí (zde u koní diskutabilní, koně si na autě nelehají, alespoň ne dobrovolně, a v praxi se koně váží na kratší úvaz tak, aby se nemohli do úvazu zamotat a způsobit si nepříjemná

zranění), nakrmení a napojení a zároveň zabránily jakémukoli riziku uškrcení nebo poranění, a aby umožňovaly zvířata v případě potřeby rychle uvolnit (ideálně tedy pro koně úvaz s tzv. panik karabinou).

- V dopravních prostředcích pro přepravu zvířat, která se obvykle uvazují, musí být zařízení k přivazování zvířat.
- Pokud je třeba ložnou plochu rozdělit, musí být použity přepážky na vytvoření samostatných oddílů odpovídající počtu a přepravovanému druhu zvířat a nebránící jeho účinnému větrání.
- Zvíře musí mít po cestě zajištěno odpovídající napájení - orientační požadavky na denní spotřebu napájecí vody pro koně pro dospělého koně je 40l/kůň/den⁶⁹ - a krmení - denní orientační spotřeba krmiva pro jednoho koně je pro suché krmivo (seno) 2% živé hmotnosti zvířete a koncentrované krmivo (jádro) 1,6 % živé hmotnosti zvířete⁷⁰ (tento údaj osobně považuji za poněkud nadsazený, zvláště když vezmu v úvahu omezení pohybu zvířete při přepravě a individuální reakci jednotlivých koní na množství jaderného krmiva v celkové krmné dávce).
- Dále musí mít kůň možnost si v pravidelných intervalech odpočinout. Zvíře se považuje za nezpůsobilé k přepravě, pokud se bez bolesti nebo pomoci nemůže samo pohybovat, má velké otevřené rány nebo výhřezy, jde o březí zvířata, u nichž již uplynulo 90 % či více očekávané doby březosti (u klisen trvá 11 měsíců), nebo jde o samice, které porodily v předcházejícím týdnu, jde o novorozená zvířata, která ještě nemají úplně zahojený pupek, nebo hříbě které dosud nebylo odstavené od matky, pokud není přepravováno společně s matkou. Toto se nevztahuje na cestu k ošetření veterinárním lékařem a zpět, nebo je-li přeprava jinak nutná k zamezení dalších bolestí, utrpení nebo škod.

Uklidňující prostředky smí být podávány zvířatům jen za výjimečných okolností a to pod dohledem veterinárního lékaře. Informace o podání těchto prostředků musí být zaznamenána v příloze dokumentů, které podle zvláštních právních předpisů provázejí zvíře do místa určení.

---

⁶⁹ Příloha 6 vyhlášky 193/2004 Sb. o ochraně zvířat při přepravě

⁷⁰ Příloha 6 vyhlášky 193/2004 Sb. o ochraně zvířat při přepravě

Pro zvířata musí být zajištěna dostatečná plocha a výška přiměřená jejich vzrůstu a zamýšlené cestě.⁷¹ Většinou nebývá problém se dodržením těchto parametrů u koní sportovních cestujících na závody apod., jelikož cestují ve standardizovaných přepravnících, kde mají dostatečný prostor a pohodlí. Obecně, pokud je kůň přepravován na závody, či pouze do nové stáje, většina chovatelů se snaží mu poskytnout ty nejlepší podmínky tak, aby podal následně co nejlepší výkon, popř. aby nedošlo k jeho zranění či poškození. Dle mého názoru tedy dodržování výše uvedených parametrů nepůsobí v praxi problémy.

4.1.6 Minimální standardy pro chov koní

Ačkoliv koně nejsou typickým příkladem hospodářských zvířat chovaných pro jatečné účely (alespoň ne v České republice) – „v Čechách se ročně poráží na jatkách přibližně 300 koní“⁷², pro účely zákona se koně považují za hospodářská zvířata a proto se na ně vztahují ustanovení zákona o ochraně hospodářských zvířat a vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat.

Zákon v §9 zakazuje chovat zvířata v izolaci, působí-li jim to utrpení, pokud to nevyžadují zvláštní předpisy. Koně jsou zvířata velmi sociální, žijící ve stádech a chov koní v samotě je tedy z hlediska jejich welfare nevyhovující, ačkoliv reakce na samotu se u jednotlivých jedinců liší, od velmi bouřlivé až po téměř nulovou. „*Důvodem je bezpečnost ustájených koní a aby koně mohli vidět a slyšet jiné koně, aby měli zajištěn fyzický kontakt, kromě případů, kdy je toto prokazatelně nevhodné.*“⁷³ Koně jsou stádová zvířata s typickými

---

⁷¹ Příloha 7 vyhlášky 193/2004 o ochraně zvířat při přepravě “Požadavky na velikost prostor pro přepravu vybraných druhů zvířat” uvádí pro silniční přepravu dospělých koní minimální rozměry stání 0,7 x 2,5 m a minimální podlahovou plochu 1,75 m². Pro koně ve stáří 6-24 měsíců jsou tyto parametry 0,6x 2,0 a 1,20 m², pro pony do 144 cm KVH 0,6 x 1,8 m a 1,00 m² a pro hříbata do 6 měs. 1,0 x 1,4 m a 1,40m² podlahové plochy. Tato ovšem, jak je výše uvedeno nesmějí cestovat bez své matky, pokud nejsou odstavena. Uvedené hodnoty se mohou u dospělých koní a poníků odlišovat nejvýše o 10% a u mladých koní a hříbat o 20% v závislosti nejen na hmotnosti a vzrůstu, ale i na tělesném stavu, povětrnostních podmínkách a předpokládané délce cesty. Maximálně 5 dospělých koní bude vždy odděleno stabilním oddělovacím prvkem, který sahá k podlaze přepravního prostředku a od výšky 120 cm může být přerušen, nebo začíná minimálně 60 cm nad podlahovou plochou přepravního prostředku a je vysoký nejméně 60 cm.

⁷² Maršálek, M.: Zásady rozmnožování koní, Časopis Koně, ročník 14. Číslo 1, vydává ASCHK ČR

⁷³ Traplová, J.: Výklad k vyhlášce č. 464/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky

sociálními znaky. Je tedy v zájmu každého chovatele, aby toto před pořízením koně zvážil a zařídil se podle toho.

Dále je zakázáno chovat zvířata v tak velkých nebo v tak uspořádaných skupinách anebo v takových prostorách, ve kterých jim míra nebo četnost vzájemných útoků působí utrpení, nebo které neumožňují přirozený odpočinek či řádnou péči, ve kterých nemohou uspokojit své potřeby v příjmu potravy a vody anebo jiné potřeby nezbytné pro jejich život a zdraví, nebo chovat zvířata trvale ve tmě nebo je ponechat bez náležité doby odpočinku od umělého osvětlení. Každý chovatel by měl (z části ve svém vlastním zájmu) vzít v úvahu při sestavování stáda (např. pro pobyt ve výběhu) jednotlivá zvířata a jejich charakter a vlastnosti tak, aby minimalizoval případné potyčky mezi zvířaty, které mohou vyústit až v těžká zranění a nevratná poškození, o případné nepohodě konkrétních jedinců nemluvě. Marie Louise von der Sode k tomu uvádí: „(...)nedávejte na pastvinu více než 10 koní na jeden hektar, aby měli dost prostoru se navzájem vyhnout(...)tvořte vždy skupinu se sudým počtem koní, aby si každý mohl najít svého kamaráda(...)pokud si nejste složením stáda, poradte se s odborníkem(...)“⁷⁴

Každý chovatel je povinen zajistit s ohledem na druh hospodářského zvířete, stupeň jeho vývoje, adaptaci a domestikaci, životní podmínky odpovídající fyziologickým a etologickým potřebám hospodářských zvířat tak, aby jim nebylo působeno utrpení a byla zajištěna jejich pohoda v souladu se získanými zkušenostmi a vědeckými poznatky a musí zajistit dostatečně početný a odborně způsobilý personál s takovými teoretickými a praktickými znalostmi o příslušném druhu a kategorii hospodářských zvířat a používaném chovatelském systému, aby byl schopen rozpoznat zjevné příznaky zhoršeného zdravotního stavu hospodářského zvířete, zjistit změny v chování hospodářského zvířete a byl schopen určit, zda celkové prostředí je vhodné k zachování zdraví a pohody hospodářského zvířete.

Dále každé hospodářské zvíře, na němž se projeví příznaky onemocnění nebo zranění, musí být bez odkladu náležitě ošetřeno v souladu se zvláštními právními předpisy a vyžaduje-li to situace, musí být nemocná nebo zraněná zvířata izolována ve vhodném ustájení.

Volnost pohybu hospodářského zvířete nesmí být omezována způsobem, který by mu působil utrpení. Ustájení musí umožnit hospodářským zvířatům bez obtíží uléhat, odpočívat, vstávat a pečovat o povrch svého těla a vidět na ostatní zvířata. Prostor pro ležení musí být pohodlný, čistý a s řádným odtokem tekutých odpadů a nesmí působit nepříznivě na

---

č. 425/2005 Sb.

⁷⁴ von der Sode, M.L.: Poznejme svého koně, 1.vydání, Granit, 1996, s.51

hospodářská zvířata. Zde je potřeba zmínit již ne tak často využívané tzv. “štontové” ustájení koní (stání), které se v dnešní době používá již minimálně. Při využití tohoto typu ustájení je potřeba zvláště dbát na pohodlí zvířete, na délku úvazu tak aby byly splněny výše uvedené podmínky. Kůň, který je ustájen ve stání, musí být uvázan tak, aby mohl ležet s hlavou položenou na zemi (to z vlastní zkušenosti v praxi často není splněno) ⁷⁵ „Koně musejí mít možnost odpočívat a spát přirozeným způsobem. Koně leží na boku při REM-spánku. Ležení je pro koně nevyhnutelné. Spánek je pro všechny organismy mimořádně důležitý, stejně jako například potrava. Je základním požadavkem na existenci živých organismu, který nás chrání před přetížením a vyčerpáním. Člověk i zvíře vydrží bez potravy déle než bez spánku. Celková délka spánku u koní je 5 - 6 hodin denně. Závisí to na délce světelného dne, věku a povaze koně, jeho pracovním využití, režimu dne ve stáji, způsobu krmení a ošetřování. Z toho 2 hodiny by měl kůň trávit v leže v REM spánku přerušovaně na 4 - 5 krát. Koně, kteří nejsou chováni vhodným způsobem a kteří nemají možnost přirozeného chování, si vypěstují, stejně jako ostatní zvířata, narušené a v některých případech stereotypní chování.“ ⁷⁶

Tento typ ustájení je již v některých státech (alespoň pro koně) zakázaný, a de lege ferenda by bylo možné o takovém zákazu uvažovat i u nás (vzhledem k nárokům koní na pohyb a nepříznivým vlivům takového typu ustájení na zdravotní stav a sportovní využitelnost koní). Samozřejmě je nutné brát v úvahu, zda koně v takovém typu ustájení mají možnost výběhu, volného pohybu, zda jsou denně pohybováni pod sedlem, apod.

Zvířatům, která nejsou chována v budovách, je nutné poskytnout přiměřenou ochranu před nepříznivými povětrnostními podmínkami, predátory a riziky ohrožujícími jejich zdraví. Tzn. pokud jsou koně chováni v pastevním odchovu, je nutné jim zajistit přístřešek popř. vytvořit ve výběhu takové podmínky (stromy aj.) aby se mohli schovat před případnou nepřízní počasí.

Koně lze tedy chovat v ustájení boxovém nebo na stání, eventuálně v pastevním odchovu. Pokud koně máme ve stáji, měli bychom brát v úvahu minimální rozměry stáje stanovené vyhláškou 208/2004 Sb. v §5 písm. b), o) a p)⁷⁷ - tato ustanovení se vztahují od 1. 1. 2012 na nově budované stáje nebo poprvé do provozu uváděné stáje.

---

⁷⁵ Ustanovení §5 písm c) vyhlášky 208/2004 Sb.

⁷⁶ Traplová, J.: Výklad k vyhlášce c. 464/2009 Sb., kterou se mění vyhláška c. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb. Dostupné z [www: http://eagri.cz/public/eagri/file/41407/Duv_min_st_nov_net.pdf](http://eagri.cz/public/eagri/file/41407/Duv_min_st_nov_net.pdf)

⁷⁷ výška ke stropu ve stáji, kde jsou koně drženi nebo příležitostně uvázaní, musí být 1,5násobkem hůlkové výšky v kohoutku, ale nejméně 2,20 m; výška stropu se měří od úrovně podlahy, na které kůň stojí, ke konstrukci

Chovatel je povinen poskytovat zvířatům potravu, která je vhodná pro jejich stáří, druh a která je podávána v dostatečném množství, aby uspokojovala jejich potřeby. Všechna hospodářská zvířata musí mít přístup ke krmivu v intervalech vhodných pro jejich fyziologické potřeby a mít přístup k vodě, která neohrožuje zdravotní stav zvířat, nebo jim musí být umožněno, podle druhu a věkové kategorie, uspokojovat potřeby tekutin, a mít možnost přístupu k zařízení pro krmení a napájení tak, aby bylo minimalizováno znečištění krmiva a vody i vyloučeny nepříznivé účinky zápolení o krmivo a napájecí vodu mezi hospodářskými zvířaty.

Pro všechny koně ustájené ve skupině, kteří nejsou krmeni do nasycení podle vlastní potřeby zvířete nebo pomocí automatického krmného systému, se zajistí přístup ke krmivu ve stejné době jako pro ostatní koně ve skupině; krmení se podává nejméně dvakrát denně a krmná dávka musí obsahovat stravitelnou vlákninu v dostatečném množství.⁷⁸ Zde považují za vhodné upozornit na nutnost umístění vhodného napajedla na pastvinu (do výběhu) tak aby koně měli možnost se napojit i zde, zvláště pokud tam pobývají delší dobu. Koně, kteří nejsou napájeni podle vlastní potřeby zvířete nebo pomocí automatického napájecího systému, musí být napájeni minimálně třikrát denně.⁷⁹

Samozřejmě je v zájmu každého rozumného chovatele výše uvedená ustanovení dodržovat nebo případně jednat i nad jejich rámeček, tak aby měl zvířata zdravá, spokojená a výkonná tak, aby mohl plně využít jejich potenciálu ke sportu, k chovu anebo rekreaci. Standarty jsou stanoveny rozumně tak, aby bylo v silách každého chovatele jednat v souladu s nimi. Problém pro praxi a případnou úpravu de lege ferenda tedy nejsou standarty jako takové, ale spíše jejich prosazování v praxi a postihování chovatelů chovajících zvířata v rozporu s nimi. V dalších kapitolách se proto budeme věnovat orgánům ochrany zvířat a sankcím na tomto úseku.

---

střechy nebo k jinému nejnižšímu stavebnímu prvku stáje; dveřní otvory, kudy koně procházejí, musejí mít takový tvar, aby jimi koně mohli procházet klidně a bezpečně; volný průchod ve stájových dveřích a dveřích boxu musí být minimálně 1,20 x 2,20 m; stájové chodby musejí mít minimálně šířku ve dvouřadých stájích 3 m, mezi dvěma řadami boxů, nebo řadou boxů a stěnou 3 m, mezi dvěma řadami boxů, nebo řadou boxů a stěnou, při zasouvacích dveřích boxů 2,5 m, mezi dvěma řadami boxů, když jsou koně sedláni ve stáji. Podlaha stání musí být v přední třetině vodorovná, v zadní části se sklonem minimálně 1,5 %, podlahy loží k volnému ustájení a podlaha boxu musí mít minimální sklon 1,5 %

⁷⁸ §5 písm g) vyhlášky 208/2004 Sb.

⁷⁹ §5 písm f) vyhlášky 208/2004 Sb.

4.1.7 Orgány ochrany zvířat

Dle zákona jsou orgány ochrany zvířat:

- Ministerstvo (Ministerstvo zemědělství ČR)
- orgány veterinární správy
- ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany v rámci své působnosti
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností (na úseku ochrany zvířat vykonávají též ve vymezeném rozsahu působnost obce)

Úkoly ministerstva stanoví §20 zákona, zejména stanoví hlavní úkoly na úseku ochrany zvířat a organizuje, řídí a kontroluje jejich plnění. K plnění těchto úkolů zřizuje ministr dle § 21 zákona Ústřední komisi jako svůj poradní orgán na úseku ochrany zvířat. Předsedu a členy ústřední komise jmenuje a odvolává ministr zemědělství po dohodě s ministrem životního prostředí, a to z odborníků navržených příslušnými státními orgány, Společností pro vědu o laboratorních zvířatech a právníckými osobami zabývajícími se ochranou nebo chovem zvířat, které se podílejí na plnění úkolů ochrany zvířat. Orgány ústřední komise jsou předseda a rada. Ústřední komise se člení na výbor pro ochranu hospodářských zvířat, výbor pro ochranu zvířat v zájmových chovech, výbor pro ochranu volně žijících zvířat a výbor pro ochranu pokusných zvířat. Radu tvoří předseda a 4 místopředsedové volení z členů ústřední komise, kteří jsou zároveň předsedy výborů. Rada řídí činnost ústřední komise mezi jejími zasedáními a koordinuje činnost výborů.

Krajské veterinární správy a Městská veterinární správa dle §22 zákona vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právníckým osobám, ukládají nápravná opatření chovatelům a ostatním fyzickým a právníckým osobám, a podávají podněty obecním úřadům obcí s rozšířenou působností k projednávání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým nebo právníckým osobám na úseku ochrany zvířat.

Obec dle § 24 zákona povoluje pořádání veřejného vystoupení. Toto povolení lze vydat jen na základě toho, že pořadatel předložil schválený řád ochrany zvířat při veřejném vystoupení. Obec povolení nevydává, pokud by veřejné vystoupení mohlo narušit místní záležitosti veřejného pořádku nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti osob nebo zvířat, zdraví a majetku. Na území hlavního města Prahy plní úkoly podle odstavce 3 příslušný úřad městské části hlavního města Prahy. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vedou a 1 rok od nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku uchovávají evidenci

osob, které se dopustily přestupku podle tohoto zákona. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen projednat všechny podněty podané podle § 22 odst. 1 písm. m), písemně, vyrozumět příslušnou krajskou veterinární správu do jednoho měsíce od podání podnětu o učiněných opatřeních a po vydání rozhodnutí o výsledku řízení. Obecní úřad obce s rozšířenou působností si vyžádá v řízení o správním deliktu odborné vyjádření orgánů veterinární správy, které je pro toto řízení závazné. Je-li řízení zahájeno z podnětu orgánu veterinární správy a součástí podnětu je i odborné vyjádření, další odborné vyjádření se nevyžaduje. Odborné vyjádření se rovněž nevyžaduje v řízení o správním deliktu spočívajícím v porušení povinnosti učinit opatření proti úniku zvířete.

Zaměstnanci zařazení v orgánu ochrany zvířat smějí vstupovat do chovných, dodavatelských a uživatelských zařízení, a na místa, kde se konají veřejná vystoupení a vyžadovat od chovatelů potřebné doklady, informace, věcnou osobní a jinou pomoc nezbytnou k výkonu své činnosti a pořizovat obrazovou dokumentaci. Chovatelé jim musí poskytnout potřebnou součinnost. Výkonem dozoru může být pověřen pouze odborný pracovník s vysokoškolským vzděláním veterinárního směru, který získal osvědčení o způsobilosti po úspěšném složení zkoušek podle zkušebního řádu a prokázal v rámci zkoušky znalost právních předpisů vztahujících se k činnosti jím vykonávané. Zkušební řády schvaluje a zkoušky provádí ministerstvo.

4.1.8 Přestupky a správní delikty na úseku ochrany zvířat

Přestupků na úseku ochrany zvířat se mohou dopustit jak právnické tak i fyzické osoby, skutkové podstaty přestupků jsou uvedeny v §27 zákona v odstavci 1 a násl. Za tyto lze uložit pokutu až ve výši 500 000 Kč. Spolu s pokutou nebo samostatně lze za přestupek podle odstavce 1 písm. a) uložit zákaz činnosti. V § 27a jsou uvedeny skutkové podstaty správních deliktů právnických nebo podnikajících fyzických osob. Za správní delikty lze uložit pokutu až do 500 000 korun a spolu s pokutou nebo samostatně lze za správní delikt podle odstavce 1 písm. a) nebo podle odstavce 16 písm. e) uložit zákaz činnosti. Zákaz činnosti lze právnické osobě uložit nejdéle na 5 let, jde-li o činnost, k níž je třeba povolení nebo souhlasu státního orgánu, a byl-li správní delikt touto činností nebo v souvislosti s ní spáchán. Právnická osoba, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila za správní delikt neodpovídá. Při určení výměry pokuty právnické osobě se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho

následkům a okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán. Odpovědnost právnické osoby za správní delikt zaniká, jestliže příslušný orgán ochrany zvířat o něm nezahájil řízení do 2 let, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 4 let ode dne, kdy byl spáchán. Tato ustanovení se vztahují i na fyzické osoby.

Správní delikty podle zákona projednává v prvním stupni obecní úřad obce s rozšířenou působností, s výjimkou správních deliktů podle § 27 odst. 1 písm. j) a podle § 27a odst. 1 písm. g), které v prvním stupni projednává obec. Na území hlavního města Prahy projednávají v prvním stupni správní delikty podle tohoto zákona městské části hlavního města Prahy. V řízení o přestupcích a správních deliktech je navíc správní orgán (obecní úřad obce s rozšířenou působností, která řeší převážnou většinou deliktů dle zákona na ochranu zvířat proti týrání) povinen dle § 24a odst. 5 zákona vyžádat si stanovisko Krajské veterinární správy (KVS), které je pro rozhodnutí v dané konkrétní věci závazné. *“Jelikož správní orgán nemá možnost rozporovat případné nedostatečné nebo nepřesvědčivé stanovisko KVS, je nutno dohlédnout na zajištění kvalitních a přesvědčivých důkazů ve smyslu správního řádu, a zároveň je třeba po KVS vyžadovat stanoviska řádně odůvodněná, z nichž je zřejmé, na základě jakých důkazů své stanovisko KVS vyhotovila, jakými úvahami byla vedena, jak jednotlivé důkazy vyhodnotila, jak se vypořádala s rozpory mezi podklady nebo s námitkami účastníka řízení atd. Nemá-li stanovisko KVS odpovídající náležitosti, hrozí riziko zrušení rozhodnutí správního orgánu 1. stupně (obce) ze strany odvolacího orgánu (kraje) nebo cestou správního soudnictví (jak se často děje).“⁸⁰*

Na návrh krajské veterinární správy může obecní úřad obce s rozšířenou působností správním rozhodnutím nařídit a zajistit umístění týraného zvířete do náhradní péče, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, nebo pokud je opakovaně týráno, nařídit chovateli zajistit opatření ke snížení počtu hospodářských zvířat včetně jejich usmrcení v souladu s tímto zákonem, dochází-li k jejich týrání, nebo nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat, a to do doby odstranění závad. Náklady spojené s umístěním týraného zvířete do náhradní péče a s následnou péčí o něj hradí osoba, jíž bylo zvíře odebráno. Náklady na léčení zvířete, které bylo týráno a poškozeno tak na jeho zdraví, ponese osoba, jež tento stav způsobila, i když přesahují hodnotu zvířete. Vzhledem k nákladům na chov koní jako velkých hospodářských zvířat je toto ustanovení v praxi velmi obtížně proveditelné, jelikož vznikají velké náklady na náhradní ustájení a zdravotní péči, které jsou velmi obtížně zpětně vymahatelné po původních majitelích.

---

⁸⁰ Dostupné z WWW: www.equichanel.cz/diskuze

„Proti 705 řešeným podnětům v roce 2008 poklesl počet řešených podání v roce 2009 na 426. Na podnět orgánů veterinárního dozoru řešily obce s rozšířenou působností v loňském roce o 279 podezření na týrání méně. Pro týrání bylo stíháno 22 osob, obžalováno bylo 20 a pravomocně odsouzeno 19 osob.

Celkem v roce 2009 provedli inspektori krajských veterinárních správ 14 688 kontrol a zjistili závady v 880 případech (uvedená data se týkají všech zvířat, ne pouze koní)⁸¹. „Celkem bylo provedeno 921 kontrol činností s koňmi (1 061 kontrol v roce 2007; 1 050 kontrol v roce 2008), takže počet těchto kontrol je možné považovat za stabilizovaný. Kontroly se v roce 2009 týkaly celkem 18 783 koní (v roce 2008 23 331 koní). Počet kontrol s nevyhovující péčí se snížil ze 104 v roce 2008 na 75 kontrol, které se týkaly 610 koní. Při veřejných vystoupeních bylo provedeno 287 kontrol, které se týkaly 12 998 koní. Ze 111 provedených antidopingových zkoušek nebyl sdělen ani jeden pozitivní výsledek obdobně jako naposledy v roce 2007. Oproti tomu při 89 kontrolách v roce 2008 byla 3 vyšetření pozitivní. Závady v chovu byly zjištěny při 65 kontrolách, které se týkaly 537 koní. Obdobně jako v roce 2008 se vyskytly zejména v zájmových chovech a týkaly se špatného výživného stavu, nezabezpečení koní před únikem, používání nevhodných pomůcek a nedostatečné péče o koně. Při 8 kontrolách bylo zjištěno nedodržení minimálních standardů chovu.⁸²

K uvedeným datům bych ráda poznamenala, vzhledem ke svým poznatkům z praxe, že určitá část jednání, která mohou být hodnocena jako porušení právních předpisů na ochranu zvířat zcela zřejmě uniká z různých důvodů pozornosti kontrolních orgánů. Jedním z důvodů je zcela jistě i vysoká latence výše uvedených jednání a subjektivní posuzování problematiky pohody zvířat a jejich ochrany.

4.2 Trestné činy na úseku ochrany zvířat

Starý trestní zákon definoval skutkovou podstatu trestného činu týrání zvířat v §203. Týrání zvířat zde bylo trestným činem pouze v případě, že pachatel byl za obdobný přestupek v posledním roce postižen, nebo v průběhu posledních dvou let odsouzen. Podmínkou

---

⁸¹ Případů týrání zvířat v roce 2009 ubylo (autor:sek)

Dostupné na WWW: <http://www.vetweb.cz/projekt/clanek.asp?pid=2&cid=6309>

⁸² DOUSEK, J. a kol.: PROGRAM OCHRANY ZVÍŘAT Situace v roce 2009
Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/eagri/file/53128/POZ09tisk.pdf>

odsouzení tedy byla trestní nebo přestupková recidiva protiprávního jednání pachatele. Záměr zákonodárce tedy směřoval zejména k trestně-právnímu postihu recidivy popsaného jednání. Za takovéto jednání bylo možno uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, zákaz činnosti nebo peněžitý trest.

Utýrání zvířete dle odstavce 2 jako kvalifikovaná skutková podstata (zvířeti byla výše uvedeným jednáním způsobena smrt – těžší následek) bylo trestné bez výše uvedené podmínky předchozího postihu či odsouzení se stejnou trestní sazbou jako v odstavci 1. Kvalifikovaná skutková podstata dle odstavce 3 umožňovala uložit za výše uvedené jednání trest odnětí svobody až na 2 roky, pokud bylo spácháno na místě veřejně přístupném (jiná skutečnost).

Nový trestní zákon (zákon č. 40/2009 Sb.) definuje skutkovou podstatu týrání zvířat v v hlavě VIII Trestné činy proti životnímu prostředí v **§§ 302 a 303**. Za **týrání zvířete** zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem nebo surovým způsobem nebo surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném lze udělit trest odnětí svobody až na dvě léta, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Odnětí svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákaz činnosti lze pachateli udělit, byl-li za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo způsobí-li týranému zvířeti takovým činem trvalé následky na zdraví nebo smrt. *„Na základě zkušeností z praxe je poukazováno na případy, kdy na základě jednání z nedbalosti při zanedbání potřebné péče byla způsobena zvířatům smrt nebo trvalé následky na zdraví, které jsou dosud postihovány jen jako přestupky podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, což neodpovídá jejich závažnosti.”*⁸³

Nový trestní zákon proto v § 303 uvádí novou konstrukci skutkové podstaty z hlediska subjektivní stránky trestného činu (zavinění), když za trestné považuje i **zanedbání péče o zvíře z nedbalosti** a to pokud pachatel způsobí zvířeti tímto jednáním trvalé následky na zdraví nebo smrt. *„V důsledku zanedbání potřebné péče jsou v některých případech v podobných podmínkách i celé skupiny zvířat chovaných k hospodářským účelům, což vyvolává oprávněně pozornost celé veřejnosti”*.⁸⁴ Za takovéto jednání lze uložit trest odnětí svobody až na šest měsíců, zákaz činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Odnětím svobody až na dvě léta lze pachatele potrestat, způsobí-li výše uvedeným činem smrt nebo trvalé následky na zdraví většímu počtu zvířat.

---

⁸³ Důvodová zpráva návrhu nového trestního zákoníku: ASPI – Sněmovní tisk 410/0 -

⁸⁴ Důvodová zpráva návrhu nového trestního zákoníku: ASPI – Sněmovní tisk 410/0

Případy, kdy dojde sice k zanedbání péče o zvíře, ale nedojde u něj ke smrti nebo k trvalým následkům na zdraví budou nadále postihovány na základě zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. „V roce 2009 bylo pro týrání zvířat (všech nejen koní) stíháno 22, obžalováno 20 a odsouzeno 19 osob; zkrácené přípravné řízení proběhlo se 7 osobami.“⁸⁵ Z důvodu nové právní úpravy jsou od 1. ledna 2010 některé skutky, které byly podle dosavadní právní úpravy projednávány obecními úřady obcí s rozšířenou působností pouze jako přestupky podle zákona na ochranu zvířat proti týrání, projednávány jako trestné činy orgány činnými v trestním řízení.

4.3 Shrnutí

Ačkoliv je pohoda zvířat obtížně definovatelný pojem, existuje v naší právní úpravě poměrně rozsáhlá právní úprava ochrany zvířat proti týrání v zákoně 246/1992 Sb. a souvisejících předpisech. Vzhledem k datům uvedení příslušných právních předpisů ve sbírce zákonů můžeme konstatovat, že kromě zákona se jedná o poměrně nové předpisy, zejména se jedná o implementaci práva ES do našeho právního systému. Zároveň to poukazuje na stále větší zájem veřejnosti i zainteresovaných osob na právní úpravě, která by byla odrazem společenského konsenzu a zájmu na ochraně zvířat a jejich pohody. Zčásti jsou předpisy i odrazem reakcí veřejnosti na alarmující podmínky při mezinárodní přepravě jatečných zvířat, které vedly ke zpřísnění příslušných právních norem. Jakkoliv je nutné tuto novou legislativu kvitovat s povděkem, není možné veškeré životní situace upravit právem, a značná část odpovědnosti za pohodu zvířat stále leží na majitelích a chovatelích zvířat.

Koně mají poměrně specifické postavení mezi ostatními hospodářskými zvířaty, ke kterým jsou v právních předpisech řazeni. V minimální míře dochází k intenzivnímu chovu koní a k jejich využití v potravinářském zpracování (alespoň v ČR), a v praxi dochází k tomu, že některé předpisy vztahující se na koně z titulu toho, že jsou to hospodářská zvířata komplikují život drobným chovatelům (např. předpisy o přepravě). Ne vždy je ale možné upravovat právní předpisy na míru jednotlivým druhům zvířat a jejich využití.

Je nutné pozitivně hodnotit změnu trestního zákona, zejména implementaci nové skutkové podstaty trestného činu týrání zvířat z nedbalosti. Zejména u koní často k tomuto jevu dochází, jelikož se jedná o velká zvířata, jejich chov je poměrně značně finančně a

---

⁸⁵ Dousek, J. a kol.: PROGRAM OCHRANY ZVÍŘAT Situace v roce 2009
Dostupné z WWW:<http://eagri.cz/public/eagri/file/53128/POZ09tisk.pdf>

časově náročný a někteří chovatelé si toto uvědomí až příliš pozdě, popř. vůbec. Ať už k takovému chování ale dochází z jakéhokoliv důvodu je nutné a společensky prospěšné takovéto jednání trestat. Bylo by též vhodné veřejnost informovat o existenci této nové skutečnosti informovat, spolu s poskytnutím informací, jak postupovat v případě, že se o podobném jednání dozví.

Z výše uvedených dat a statistik je však nutně zřejmé, že se jedná o trestné činy s vysokou mírou latence a problémem tak není legislativní úprava jako taková ale spíše spolupráce příslušných orgánů s veřejností tak, aby byly pachatelé trestných činů a přestupků na tomto úseku odhaleni a příslušně potrestáni. V praxi často pak vyvstane problém, co s odebranými zvířaty. U koní a dalších velkých zvířat je tento problém vzhledem k nákladům na jejich chov a nárokům na prostor ještě palčivější. Zřejmě by bylo vhodné pachatelům těchto trestných činů bez výjimky ukládat trest zákazu činnosti a důkladně kontrolovat jeho dodržování tak, aby nedocházelo k recidivě výše uvedených jednání.

5. Volně žijící druhy koňovitých a jejich ochrana

V předchozích kapitolách jsem se věnovala pouze chovu koní domácích. Nyní bych ráda připojila i krátký exkurz do právní úpravy ochrany volně žijících druhů z čeledi koňovitých (Equidae). Do čeledi koňovitých patří pouze jeden recentní rod, Equus. Tento se dělí na 3 podrody⁸⁶:

- 1) Kůň (Equus) – sem patří druhy kůň Převalského (Equus przewalskii), vyhynulý druh tarpan (Equus ferus) a jeho domestikovaná forma kůň domácí (Equus caballus f. domesticus).
- 2) Osel (Asinus) – sem patří druh osel africký (Equus africanus) a jeho domestikovaná forma osel domácí (Equus africanus f. asinus) a druhy : osel asijský (Equus hemionus) a kiang (Equus kiang).
- 3) Zebra (Hippotigris) – sem patří druhy zebra stepní (Equus burchelli), zebra Grévyho (Equus grevyi) a zebra horská (Equus zebra).

Soužití lidí a koní se datuje už od paleolitu. „*Do novověku však přežily jen dva druhy divokých koní. Evropského divokého koně - **tarpana** - lidé vyhubili již koncem 19. století,*

---

⁸⁶ Volf, J.: Koně, osli a zebry, edice Zvířata celého světa 2, Státní zemědělské nakladatelství, Praha 1977

asijského divokého koně se s obrovským úsilím podařilo zachránit.“⁸⁷ Kůň Převalského je tedy **poslední divoký kůň na světě**. V případě jiných, volně žijících, stád koní, jedná se o zdivočelé domácí koně, nikoliv o koně divoké.

Ačkoliv počty domácích koňovitých v našem regionu stoupají, počty divoce žijících koňovitých a oslů celosvětově klesají - dochází k postupnému vymírání těchto druhů, ruku v ruce s celosvětovým trendem úbytku biodiversity. Předpokládá se, že míra a rychlost vymírání druhů je v současné době exponenciálně vyšší, než by byla, pokud by nedocházelo k nepřírozeným zásahům člověka do biotopů a přirozeného životního prostředí zvířat. Důvodů je více: rozvoj měst a zemědělství, invazivní nepůvodní druhy rostlin a živočichů, znečištění nebo nevhodné využití přírodních zdrojů a intenzivní lov divokých zvířat.

Základním kamenem ochrany biodiverzity na mezinárodní úrovni byla Konference o Zemi v Riu de Janeiru v roce 1992. Principy udržitelného rozvoje a ochrany přírodního bohatství vyjádřené Úmluvou o biologické rozmanitosti (CBD) dosud ratifikovalo 192 zemí a Evropská unie. Cílem Úmluvy je ochrana biodiversity a to ve všech jejích dimenzích: genetické, druhové a biodiverzité ekosystémů.

První zásadou Úmluvy je **zásada ochrany přírody in situ**, tedy v místě samém, teprve, není-li možná, pak nastupuje **druhotná zásada ochrany ex situ**, tedy mimo místo přirozeného výskytu – nejčastěji v rámci zoologických a botanických zahrad. Snaha pojmenovat možná ohrožení přírody a krajiny po celém světě vyvrcholila konferencí v jihoafrickém Johannesburgu v roce 2002. Zde byla navržena vize celosvětové ochrany biodiverzity do roku 2010, a to včetně konkrétních cílů, kterých mělo být v průběhu této doby dosaženo.

Všechny druhy volně žijících divokých koňovitých jsou vedeny na **Červeném seznamu ohrožených druhů IUCN**.⁸⁸

---

⁸⁷ Pflimlová, A.: Příběh koní Převalského, National Geographic, dostupné z WWW: <http://www.national-geographic.cz/pribeh-koni-prevalskeho-i---z-historie-divokych-koni-752/>

⁸⁸ Světový svaz ochrany přírody - The World Conservation Union - je nejvýznamnější a největší mezinárodní organizací pro ochranu přírody. Založena byla v roce 1948 v závěru mezinárodní konference o ochraně přírody, pořádané organizací UNESCO ve Fontainebleau poblíž Paříže. Původní název "Mezinárodní unie pro ochranu přírody" (International Union for Protection of Nature) byl později změněn na "International Union for Conservation of Nature and Natural Resources" - "Mezinárodní unie pro ochranu přírody a přírodních zdrojů". Dnes se používá zkrácený název "Světový svaz ochrany přírody (World Conservation Union), zkratka IUCN však zůstala zachována pro všeobecnou známost. Hlavním posláním IUCN je ovlivňovat, povzbuzovat a podporovat společenstva na celém světě k ochraně integrity a rozmanitosti přírody a zajistit spravedlivé a udržitelné využívání přírodních zdrojů. V současné době má IUCN 1000 členů ve 140 zemích a oficiální status

5.1 Jednotlivé druhy volně žijících koňovitých a jejich ochrana

5.1.1. Kůň Převalského (*Equus ferus ssp. przewalskii*)

V současné době (leden 2008) je ve volné přírodě 325 jedinců, z nichž někteří se narodili v zajetí a byli znovu vysazeni ve svém původním prostředí, ostatní se již narodili ve své původní domovině. Všichni dnešní žijící koně převalského jsou potomky 13-14 jedinců, kteří byly odchyceni ve volné přírodě, a na jejichž základě bylo vybudováno chovné stádo (jednalo se již o druh ve volné přírodě vymřelý). V současné době (2008) celosvětová populace koní převalského čítá 1872 jedinců zapsaných do plemenné knihy (založené v roce 1959), mimo jiné vedené na celosvětové úrovni Pražskou ZOO.

Kůň Převalského je v Mongolsku chráněný jako velmi vzácný (Very Rare) dle části 7.1 Zákona mongolského zvířecího království (Law of the Mongolian Animal Kingdom). Jeho lov je zakázán od roku 1930. Je na seznamu kriticky ohrožených druhů v mongolských červených knihách. Zároveň je uveden na seznamu přílohy I CITES⁸⁹. Jako kriticky ohrožený druh (Critically endangered) figuruje i v červeném seznamu IUCN, přesto počet jedinců v celosvětovém měřítku stoupá a jejich reintrodukce v přirozeném prostředí se dá považovat za úspěšnou.⁹⁰

5.1.2 Kiang (*Equus kiang*)

Kiang je vzhledem ke svému častému výskytu, velké populaci a nepřítomnosti pozorovatele OSN.

---

⁸⁹ CITES je zkratka z anglického „the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora“. Jedná se tedy o mezinárodní úmluvu (Washingtonská úmluva) o obchodování s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin, která nabyla platnosti již v červenci 1975. Jejím smyslem je celosvětová kontrola obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Státy, které přistoupily k podepsání této úmluvy (celkem dosud 162 zemí), se zavázaly bojovat proti nelegálnímu obchodu se vzácnými rostlinami a živočichy.

⁹⁰ W. & King, S.R.B. 2008. *Equus ferus*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1 Dostupné z WWW: www.iucnredlist.org.

závažného ohrožení uveden jako mimo ohrožení (Least Concern). Celková populace kianga čítá 60 000-70 000 jedinců, z nichž 90% žije na území Číny. Kiang je chráněn v několika zemích: v Číně má ochranu první třídy, v Indii je v příloze I (Schedule I) Indického zákona na ochranu přírody (Wildlife Protection Act) z roku 1972 a v Pákistánu je chráněn na základě zákona o záchraně přírody na severu území (Northern Areas Wildlife Preservation Act) z roku 1975. Druh je také uveden v příloze II CITES.⁹¹

5.1.3 Asijský divoký osel (*Equus hemionus*)

Existují 4 žijící poddruhy osla asijského (*Equus hemionus*). Jeden poddruh osla asijského-ašdari neboli osel syrský-byl úplně vyhuben v roce 1927. Všechny ostatní poddruhy-džigetaj, onager, kulan a khur-jsou dnes již velmi vzácné a vyskytují se ostrůvkovitě ve stepích a polopouštích střední a jižní Asie. Jejich populace se snižuje a z tohoto důvodu jsou na seznamu IUCN uvedeny jako ohrožené druhy (Endangered). Populace Kulanů v dnešní době čítá asi 18 000 jedinců. Za posledních 16 let se populace asijského divokého osla snížila na polovinu. Toto je přičítáno hlavně na vrub pytláctví a ilegálnímu obchodu s jejich masem, jež má na svědomí zhruba 3 000 jedinců ročně. Onagerů je velmi málo (do 1000). Khurů je cca. 4000, s úzce ohraničenou oblastí výskytu.

Divoký osel je chráněn v Mongolsku, Turkmenistánu, Iránu a Indii. V Mongolsku je veden jako vzácný (Rare) dle novely zákona č. 264 z roku 2001 novelizující zákon mongolského zvířecího království (Law of the Mongolian Animal Kingdom). Lov divokých oslů je zakázán od roku 1953. Druh je uveden jako vzácný (Rare) v mongolských červených knihách. Poddruhy kulan a khur jsou uvedeny v příloze I CITES, ostatní poddruhy v příloze II tamtéž. Druh je uveden v příloze II Úmluvy o ochraně migrujících druhů divokých zvířat (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals).⁹²

5.1.4 Zebra Grévyho (*Equus grevyi*)

Tento druh je uveden na červeném seznamu ohrožených druhů IUCN jako ohrožený

---

⁹¹ Shah, N., St. Louis, A., Huibin, Z., Bleisch, W., van Gruissen, J. & Qureshi, Q. 2008. *Equus kiang*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1. Dostupné z WWW: www.iucnredlist.org.

⁹² Moehlman, P.D., Shah, N. & Feh, C. 2008. *Equus hemionus*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1. Dostupné z WWW: www.iucnredlist.org

(Endangered) – populace zebry grévyho se snížila o 50% během posledních 18 let. Současná populace čítá 750 dospělých jedinců. Druh je uveden v příloze I CITES. Zebra grévyho je chráněná v Etiopii, v Keni se od roku 1977 nesmí lovit.⁹³

5.2 Shrnutí

Na výše uvedených příkladech můžeme velmi dobře ilustrovat celosvětový trend úbytku biodiversity a vymírání druhů. Všichni volně žijící koňovití jsou uvedeni na červeném seznamu IUCN, popř. v přílohách CITES. Ve svých vlastech jsou předmětem ochrany dle místních předpisů, otázkou je, zda jsou místní předpisy obyvateli respektovány a zdali je možné jejich účinné vynucování. Ze zpráv IUCN vyplývá, že hlavními příčinami snižování populace volně žijících koňovitých jsou ekonomické zájmy místního obyvatelstva – extenzivní chov dobytka, nezodpovědné využívání přírodních zdrojů a v neposlední řadě i pytláctví, které vedly k decimaci původních populací divokých koňovitých. U některých druhů během posledních dvou desetiletí došlo ke snížení populace až o více než 50%. Ochrana in situ (viz výše) je tedy značně problematická. Často se uplatňuje tzv. ochrana ex situ – tzn. mimo místo přirozeného výskytu daného druhu, například v zoologických zahradách.

Činnost zoologických zahrad je u nás regulována zákonem č.162/2003 Sb. Zoologická zahrada může být provozována pouze na základě licence, kterou vydává Ministerstvo životního prostředí. Držitel licence je povinen chovat živočichy v podmínkách, které směřují k zajištění biologických a ochranných požadavků jednotlivých druhů a požadavků na zajištění zdraví a pohody živočichů a udržovat vysokou úroveň chovu a ustájení živočichů s kvalitním programem veterinární péče a výživy.

Provozovateli, který je držitelem platné licence, mohou být ze státního rozpočtu nebo z rozpočtů územních samosprávných celků poskytnuty dotace zejména na:

- chov druhů volně žijících živočichů chráněných podle zvláštních právních předpisů
- vedení plemenných knih druhů volně žijících živočichů chráněných podle zvláštních

---

⁹³ D.I. & Kebede, F. 2008. *Equus grevyi*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1. Dostupné z WWW: www.iucnredlist.org

právních předpisů a zpracování informací o jejich chovu do elektronické podoby a jejich zpřístupnění,

- některé další aktivity⁹⁴

V České republice je několik zoologických zahrad, z nichž minimálně pražská ZOO je celosvětově známá. V pražské zoo se během posledních tří let počet návštěvníků zdvojnásobil na více než 1,2 milionu osob ročně.⁹⁵ Kůň převalského je erbovním zvířetem pražské ZOO, která vede jeho celosvětovou plemennou knihu a je zcela jistě i její zásluhou, že se u v přírodě prakticky vyhynutého koně převalského zdařilo v zajetí vybudovat novou populaci a znovu založit chovné stádo divokých koní v jejich domovině v Mongolsku.

Výhledově můžeme doufat, že se v rámci mezinárodní spolupráce a kombinace ochrany in a ex situ a efektivní kontrolou dodržování lokálních právních předpisů podaří zachránit a stabilizovat volně žijící populace divokých koňovitých jako součást světového přírodního bohatství.

6. Závěr

Právní úprava chovu koní velmi úzce souvisí s právní úpravou chovu zvířat jako takových a zejména zvířat hospodářských, k nimž jsou řazeni v příslušných právních předpisech. Ačkoliv pojem „zvíře“ z právního hlediska není tak jednoduše definovatelný jak by se mohlo zdát, v kontextu této práce jsem této otázce mnoho prostoru nevěnovala, jelikož zrovna u koní je mimo rámec jakýchkoliv pochybností, že se o zvířata jedná, a tudíž jim přísluší veškerá právními předpisy garantovaná ochrana.

Ačkoliv v současné době probíhá bouřlivá debata ohledně definice zvířete v novém návrhu občanského zákoníku, kde již zvířata nemají být podřazena pod kategorii věcí, jsem toho názoru, že takovéto ustanovení práva občanského nepřesahuje rámec pouhé deklarace a tudíž nemá pro praxi zásadní význam. Rozhodující ustanovení týkající se ochrany zvířat (koní) a podmínek jejich chovu jsou obsažena v právních předpisech veřejnoprávní povahy a náhled práva soukromého na tuto problematiku, jakkoliv je některými organizacemi vítána jeho změna, je pro tuto oblast vcelku irelevantní.

---

⁹⁴ Ustanovení §14 zákona o zoologických zahradách

⁹⁵ ZOO Praha, Naše Poslání, Dostupné z WWW: <http://www.zoopraha.cz/cs/o-zoo/nase-poslani>

Jak jsem již uvedla, koně se řadí mezi tzv. „zvířata hospodářská“, ačkoliv většina koní chovaných v ČR je v současné době využíváno rekreačně popř. ke sportovním účelům a jejich využití v hospodářství, resp. v potravinářské výrobě je v podmínkách naší republiky minimální. Ačkoliv chov koní plní tedy ve většině případů jiné funkce než chov ostatních hospodářských zvířat, spadá jednoznačně do oblasti hospodářské výroby, a tudíž se řídí zákonem č. 154/2004 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a souvisejícími předpisy, který upravuje oblast šlechtění a plemenitby koní, ochranu a uchovávání a využívání genetických zdrojů zvířat, označování koní evidenci označovaných zvířat a evidenci hospodářství. Novelou č. 130/2006 Sb. byla do tohoto zákona zakomponována mnohá ustanovení předpisů Evropského společenství a tudíž se jedná o právní předpis zcela aktuální a plně harmonizovaný s právem ES.

Chovatelské aktivity se v současné době provádějí v rámci tzv. uznaných chovatelských sdružení, která začaly vznikat v 90. letech minulého století (dříve probíhaly centralizovaně). V rámci těchto jsou vypracovávány šlechtitelské programy a chovatelské cíle, vedeny plemenné knihy, probíhá hodnocení plemenných zvířat a jejich testace a jsou vydáváná potvrzení o jejich původu. Podrobněji je o jednotlivých bodech pojednáno v rámci příslušné kapitoly. Český chov koní má stoupající tendenci a to nejen z hlediska kvantity, ale i kvality jedinců a je i podporován státem v rámci dotačních programů ministerstva zemědělství – na vedení plemenných knih, na zajištění kontroly užitkovosti zvířat, zkoušky výkonnosti, plemenitbu a testování zvířat.

Dle mého názoru je oblast šlechtění, chovu, označování a evidence koní upravena právně bezrozporně, jednotlivé normy jsou logicky uspořádané a nepřipouští žádné velké pochybnosti. Laická i odborná veřejnost a zejména chovatelé jsou poměrně dobře informováni ohledně jim zákonem uložených povinností, z velké části proto, že je v jejich vlastním zájmu dostát všem požadavkům zákonné úpravy, tak aby jejich chovatelské produkty byly zapsány do příslušných plemenných knih a na Ústřední evidenci a tak mohly být dále využívány v plemenitbě a nesnižovala se jejich plemenná hodnota. Je potřeba uvítat fakt integrace dokladů o původu koně s průkazem koně, a užší spolupráci Ústřední evidence s příslušnými chovatelskými sdruženími. Zcela určitě to přispívá k zlepšení informovanosti chovatelů o jejich povinnostech a jistotě, na kterou entitu se obrátit v případě registrace, změn, nebo nejasností.

Plošné čipování koní je vítanou novinkou, neboť sníží na minimum možnost podvodů souvisejích s identitou koní. Trochu zbytečným se jeví zúžení povinnosti čipovat koně pouze na některá plemena, resp. fakt, že některá plemena se nadále značí výžehem (viz nařízení

504/2008). Dochází potom v praxi ke zbytečným zmatkům a dohadům. Toto by bylo užitečné v budoucnu unifikovat. Eliminaci značení koní výžehy, byť částečnou, je třeba vítat i z hlediska welfare zvířat. De lege ferenda by bylo vhodné zavést povinnost označování čipem plošně a bez výjimek a eliminovat značení koní výžehem úplně.

Trochu jiná je situace v případě registrace hospodářství. V praxi drobní chovatelé nejsou informováni o nutnosti si hospodářství zaregistrovat, popř. kde a jak. Bylo by pravděpodobně vhodné nějakým způsobem veřejnost o těchto povinnostech informovat, včetně důvodů k registraci a případných sankcí. Zde považuji za vhodné upozornit, že ne každý majitel koně je ale povinen si hospodářství zaregistrovat, těch majitelů, kteří mají koně pouze u někoho ustájené se tato povinnost netýká.

Základním a jedinečným identifikačním dokladem koně je průkaz koně, který si jsou chovatelé povinni vyžádat od pověřené osoby a zajistit, aby do průkazu byly zapsány veškeré potřebné údaje a případně jejich budoucí změny, tak aby údaje v průkazu byly vždy v souladu s aktuálním stavem. Obsah průkazu koně je stanoven v nařízení komise (ES) č. 508/2004. V souladu s uvedeným nařízením musí průkaz koně vždy doprovázet s výjimkou situací taxativně stanovených. Nově je součástí průkazu koně i potvrzení o původu koně vydávané příslušným uznaným chovatelským sdružením. Zavedení jednotného průkazu koně pro všechna plemena koní je nutno hodnotit pozitivně, průkaz zároveň slouží jako zdravotní knížka, kde se vypisují údaje o prodělaném očkování a jiných veterinárních úkonech a vyšetřeních a tudíž je cenným zdrojem informací o zdravotním stavu koně a jeho historii (předchozích majitelích a pod.).

Dále jsem diskutovala právní náhled pojmu pohoda zvířat a jeho úpravu v platné legislativě v konfrontaci s praxí. Hlavním úskalím tématu se ukázala být legální definice pojmu „pohoda zvířat“ („welfare“). Po prostudování příslušné neprávní literatury jsem došla k názoru, že pojem pohoda zvířat je kategorií značně subjektivně vnímanou a ačkoliv existují určité shodující se názorové proudy, není možné poskytnout universálně platnou a jednotnou definici pohody zvířat, kromě jediné, negativní, kterou je absence nepohody. Jedná se tedy spíše o kategorii morální a etickou, než přesně definovatelný vědecký pojem. Přesto však existuje určitý společenský konsenzus ohledně tématu welfare zvířat, reflektovaný platnými právními předpisy na úseku ochrany zvířat. V českém právním řádu je hlavním předpisem sloužícím k ochraně zvířat zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání. K jeho provedení bylo vydáno větší množství podzákonných právních předpisů, přičemž ne všechny z nich se dají vztáhnout i na koně nebo se jich týkají jen okrajově.

V rámci organizovaného jezdeckého sportu je oblast ochrany zvířat velmi dobře upravena pravidly jezdeckého sportu, kde se pohodě koní věnuje velká pozornost. Ačkoliv jsou některé jezdecké sportovní aktivity (zejména těžké cross-country dostihy) trnem v oku některých zájmových skupin, často dochází k jednáním, která by se dala subsumovat pod ustanovení §4 zákona na ochranu zvířat proti týrání při naprosto běžných a společensky akceptovaných aktivitách, které stojí mimo zájem veřejnosti. Samozřejmě vše záleží na úhlu pohledu a subjektivním náhledu na welfare zvířat. Některá takováto jednání, která považuji za podřaditelná uvedeným ustanovením jsem uvedla v příslušné kapitole práce. Přesto je zcela namístě uvést, že je zřejmě v praxi velmi obtížné až nemožné uvedené aktivity odhalit a postihovat a proto se mohou některá ustanovení zákona jevit jako nevymahatelná popř. vymahatelná značně obtížně. Některá ustanovení zákona se mohou z tohoto pohledu tedy jevit jako pouhá deklarace.

K právní úpravě welfare zvířat bych ráda shrnula, že je nutné tuto legislativu kvitovat s povděkem, přesto však není možné veškeré životní situace upravit právem, a značná část odpovědnosti za pohodu zvířat stále leží na majitelích a chovatelích zvířat. Je tedy především na nich, jakou úroveň pohody svým zvířatům zajistí samozřejmě s respektováním příslušných minimálních standartů daných zákonnou úpravou. Pozitivně hodnotím změnu trestního zákona, zejména implementaci nové skutkové podstaty trestného činu týrání zvířat z nedbalosti – jež je častým jevem u hospodářských zvířat a to i koní. Z uvedených dat a statistik je však nutně zřejmé, že se jedná o trestné činy s vysokou mírou latence a problémem tak není legislativní úprava jako taková ale spíše spolupráce příslušných orgánů s veřejností tak, aby byly pachatelé trestných činů a přestupků na tomto úseku odhaleni a příslušně potrestáni. Je vhodné veřejnost informovat, jak postupovat v případě, že se o podobném jednání dozví a zvýšit právní povědomí veřejnosti v příslušné oblasti. Bylo by též vhodné se vyrovnat s otázkou, co se zvířaty odebranými v rámci sankcí dle příslušných právních předpisů. Koně jsou velká zvířata a jejich chov je nákladný a proto je tato otázka zvláště aktuální a palčivá.

Jak jsem již uvedla, v oblasti ochrany zvířat není problémem legislativa, která je aktuální, respektující nebo implementující předpisy ES a reflektující rostoucí zájem veřejnosti o zlepšení podmínek života zvířat, ale zřejmě nedostatečný systém kontroly a uplatňování sankcí ať již za správní delikty nebo za trestné činy. Na tuto oblast by bylo vhodné se v budoucnu zaměřit a provádět časté kontroly, úzce spolupracovat s veřejností a uplatňovat příslušné sankce v souladu s právními předpisy. Také je vhodné odbornou veřejnost

informovat o platných právních předpisech prostřednictvím odborných časopisů a webových stránek.

Soukromoprávní úpravu jsem v této práci z důvodu nedostatku prostoru zcela pominula, neboť věřím, že podrobný rozbor soukromoprávních norem popř. judikatury vztahujících se k chovu zvířat obecně i chovu koní specificky, by vydal na samostatnou diplomovou práci. Velmi zajímavé by jistě bylo podrobně prostudovat problematiku odpovědnosti za škodu – a to jak fyzických osob (majitelů) tak podnikatelů, poskytujících služby ustájení koní a provozujících jízdárny. Dále by bylo vhodné se zaměřit na problematiku smluvní dokumentace, zejména smluv kupních a smluv o ustájení, které se většinou řadí pod smluvní typ smlouvy o úschově, popř. se řadí pod úpravu smluv nepojmenovaných. Jistě by bylo vhodné se zaměřit i na soukromoprávní judikaturu (které je však poskrovnu), týkající se chovu koní a jezdeckví.

Jistě by bylo vhodné zpracovat i problematiku veterinární péče, ale jedná se opět o problematiku poměrně rozsáhlou, na kterou ve zvolené práci již nebyl dostatek prostoru. V souvislosti s jezdeckým sportem by bylo vhodné se zaměřit ještě na problematiku užívání veřejných (i soukromých prostor) pro účely jezdeckví a prostudovat za tímto účelem i zvláštní předpisy (lesní zákon a pod.) a také na povinnosti jezdce na zvířeti stanové zákonem o bezpečnosti silničního provozu. Dále by bylo možné zaměřit se na problematiku organizace jezdeckého sportu - České jezdecké federace a sportovních klubů z pohledu spolkového zákona. Jak je vidět z výše uvedeného, i poměrně úzce zadané téma poskytuje mnoho zajímavých právních otázek a oblastí ke zpracování, a to jsem ještě pominula možnost komparativního porovnání právní úpravy České a zahraniční – jistě by bylo zajímavé českou právní úpravu porovnat s některou ze zemí používající právní systém common law – již jen z toho důvodu, že v těchto zemích je jezdecký sport na velmi vysoké úrovni zejména díky své dlouhé tradici a popularitě.

V poslední části práce se věnuji volně žijícím druhům koňovitých a jejich ochraně v rámci mezinárodních úmluv a vnitrostátních právních předpisů. Ze zpráv IUCN vyplývá, že hlavními příčinami snižování populace volně žijících koňovitých jsou ekonomické zájmy místního obyvatelstva – extenzivní chov dobytka, nezodpovědné využívání přírodních zdrojů a v neposlední řadě i pytláctví, které vedly k decimaci původních populací divokých koňovitých. U některých druhů během posledních dvou desetiletí došlo ke snížení populace až o více než 50%. Všechny druhy volně žijících koňovitých jsou na červeném seznamu IUCN jako ohrožené druhy. V zajetí jsou divocí koňovití chováni v zoologických zahradách, například pražská ZOO je celosvětově proslulá chovem koní převalského. Velkým úspěchem

je reintrodukce koní převalského v jejich původní domovině, Mongolsku – zdejší stádo již čítá přes 300 jedinců. K účinnější ochraně volně žijících equidů je nutná účinná spolupráce s orgány ochrany přírody v lokalitách jejich výskytu in situ tak, aby nedocházelo k další decimaci již tak velmi ohrožených druhů místním obyvatelstvem.

7. Summary - Horse Breeding and Equestrian from the Legal

Point of View

I have decided to work on such a specific topic due to my strong extracurricular interest in horses and equestrian. Horse breeding and equestrian sport is on the grow in the Czech Republic currently. The population of horses has been growing steadily since 1996 and simile trend is expected in the next few years. Although it presents a very narrow scope of human activity, many legal regulations are to be applied to the subject matter, both from the area of public and private law.

The main focus of this thesis is to describe the legal regulation of horse breeding, equestrian sport and animal welfare in the Czech Republic, assess it from the practical point of view, effectiveness, legal awareness if the public and understandability. Due to given parameters of the work, I focus only on the public law regulations of the topic in the thesis.

In the introductory chapters I deemed useful to define the term „animal“, and its legal context together with economic aspects of horse breeding and equestrian sport. Three main chapters are then to follow: In the first part I focus on breeding, evidence and labeling. In the second part I assess the animal welfare as a term and the connected legal regulations. In the end of this chapter I discuss the provisions of the new (2010) criminal code regarding animal abuse, providing a comparison with the old criminal code to depict the differences. The third part presents a small insight into legal regulation of protection of the wild species of Equidae.

Throughout the whole thesis I made an effort to confront the legal regulation with the common practice in equestrian and breeding and literature, to depot the impact of the legal regulations on the practice.

The literature and sources were quite rare. It was especially difficult to find any reference to the legal status of animals, probably due to the fact that it is still subject to ongoing discussion between different opinion groups.

8. Klíčová slova / Key words

Koně/ Horses

Chov/ Breeding

Pohoda zvířat/Animal welfare

9. Použitá literatura

Publikace

- Black, H.C.: Blackův právní slovník, svazek II. Praha : Victoria Publishing, 6.vyd.
- Damohorský, M.: Právo životního prostředí, 2. Přepřacované a doplněné vydání, C.H. Beck 2007
- David, V.: Taxis a ti druzí, Praha : Kruh, 1987
- Dobeš, J.: Jízda na koni, 2. Vydání, Praha : Cesty, 1997
- Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 500, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, Praha, 2000
- Důvodová zpráva návrhu nového trestního zákoníku: ASPI – Sněmovní tisk 410/0
- Fráter A., a kol.: Učebnice jezdeckví a vozatajství, Saga, 1998
- Gerloch A.: Teorie práva, 4. upr. Vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007
- Karfík, Z. a Málková, H.: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona ČNR č.204 o šlechtění a plemenitbě hospodářských zvířat, Praha, 1991
- Mašek, N. a kol.: Obecná zootechnika (vybrané kapitoly), Vysoká škola zemědělská, Brno, 1981
- Paalman, A.: Skokové ježdění, 7. Vydání, Praha: Brázda 1998
- Prchalová, J.: Právní ochrana zvířat. Praha : Linde, 2009
- Svodboda, P.: Úvod do evropského práva, C.H. Beck, Praha, 2004
- Švestka J., Dvořák J. a kol.: Občanské právo hmotné 1, Praha : Wolters Kluwer, 2009
- Večerková, E., Večerek, V., Burda, Z., Dousek, J., Sýkorová, I.: Ochrana zvířat. Ediční středisko VFU Brno, Brno 2001
- von der Sode, M.L.: Poznejme svého koně, 1.vydání, Granit, 1996

- Volf, J.: Koně, osli a zebry, edice Zvířata celého světa 2, Státní zemědělské nakladatelství, Praha 1977
- Williamsová, M.: Známe svého koně, 1. Vydání, Praha : ArcaJimfa 1995

Internetové zdroje

- Dousek J., a kol.: PROGRAM OCHRANY ZVÍŘAT Situace v roce 2009
Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/eagri/file/53128/POZ09tisk.pdf>
- D.I. & Kebede, F. 2008. *Equus grevyi*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1. Dostupné z WWW: www.iucnredlist.org
- Evidence koní, Dostupné na WWW: <http://www.aschk.cz/evid.php>
- FEI opět šokuje: Dostupné na WWW: <http://www.equichannel.cz/fei-opet-sokuje-schvalila-seznam-povolonych-dopingovych-latek-koni>
- Hewson, C.J.: What is animal welfare? Common definitions and their practical consequences. The Canadian Veterinary Journal, dostupné z WWW: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC340178/#r11-23>
- Historie chovu koní – Dostupné z WWW: <http://www.zemskyhrebcepinecisek.cz/>
- Je zvíře věc? Dostupné na WWW: <http://www.ochranazvirat.cz/646/czech/clanek/je-zvire-vec/>
- Koňovítí, dostupné na www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%88ovit%C3%AD>
- Kouzlo zemského hřebčince v Písku – Agroweb, dostupné z WWW: http://www.agroweb.cz/zivocisna-vyroba/Kouzlo-Zemskeho-hrebcepinecisek-v-Pisku_s45x31704.html
- Machek J., Šilhánová D. Situační a výhledová zpráva koně - dostupné na WWW: http://eagri.cz/public/eagri/file/3000/kone_12_2008_oprava_druha.pdf
- Moehlman, P.D., Shah, N. & Feh, C. 2008. *Equus hemionus*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1. Dostupné z WWW: www.iucnredlist.org
- Pflimlová, A.: Příběh koní Převalského, National Geographic, dostupné z WWW: <http://www.national-geographic.cz/pribeh-koni-prevalskeho-i---z-historie-divokych-koni-752/>
- Plemena koní - Národní hřebčín Kladruby nad Labem, Dostupné z WWW: <http://www.nhkladruby.cz/plemeno.php>

- Přehled projektů, kterým GA ČR udělila grant a jejichž řešení začíná v roce 2008
Dostupné na WWW: http://civetta.gacr.cas.cz/web/Seznam_php.htm
- Případů týrání zvířat v roce 2009 ubylo (autor:sek) Dostupné na WWW:
<http://www.vetweb.cz/projekt/clanek.asp?pid=2&cid=6309>
- ŘÁD PLEMENNÉ KNIHY dostupné na WWW: <http://www.schct.cz/radpk.php3>
- Shah, N., St. Louis, A., Huibin, Z., Bleisch, W., van Gruissen, J. & Qureshi, Q. 2008. *Equus kiang*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1. Dostupné z WWW: www.iucnredlist.org.
- Stanovy svazu chovatelů ČT. Dostupné na WWW:
<http://www.schct.cz/dokumenty/stanovy.pdf>
- Traplová, J.: Výklad k vyhlášce č. 464/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, Dostupné z www:
http://eagri.cz/public/eagri/file/41407/Duv_min_st_nov_net.pdf
- ÚPLNÁ VERZE ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU a ZKUŠEBNÍHO ŘÁDU - Schválená dne 30.9.2009, dostupné na WWW: <http://www.schct.cz/chov.php3>
- Všeobecná pravidla jezdeckého sportu Dostupné na WWW:
http://www.cjf.cz/dokumenty/Pravidla/2009/celkove_VP_%20A4_22_7_2009.pdf
- Vyjádření ČJF k antidopingovým a medikačním pravidlům FEI, Dostupné na WWW: <http://www.equichannel.cz/vyjadreni-cjf-k-antidopingovym-a-medikacnim-pravidlum-fei>
- W. & King, S.R.B. 2008. *Equus ferus*. In: IUCN 2010. IUCN Red List of Threatened Species. Version 2010.1
- Živočichové Dostupné na WWW:
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Zv%C3%AD%C5%99e>

Články

- Andrejsová, L. Gardiánová, I.: Genetické zdroje ČR – koně, časopis *Náš chov*, 1/2008, s.31
- Bartošová, J.: Etologie je tu pro dobro koní i lidí, časopis *Jezdectví*, říjen 2009, vydává Pražská vydavatelská společnost, s.r.o.,
- Machek, J. Označování, registrace, vystavování identifikačních dokladů, evidence koní, časopis *Koně* 14.roč. č.1, únor 2010, vydává ASCHK, s.1

- Machek, J. : Čipování koní již v letošním roce, časopis Koně 13.roč. č.2,duben 2009,vydává ASCHK, s.13
- Machek, J.: Povinnost chovatele olásit umístění objektu využívaného k chovu koní , časopis Koně 14. roč. č.1, únor 2010,vydává ASCHK, s.4
- Maršálek, M.: Zásady rozmnožování koní, Časopis Koně, ročník 14. Číslo 1, vydává ASCHK ČR
- Navrátil, J.: Pastva koní jako faktor ekologického obhospodařování travních porostů Náš chov 3/2009, s.61
- Navrátil, J.: Jak zařídit stáje pro koně, časopis Náš chov 8/2009, s.100-101
- Sedláček, P.: Vztah ke koním nebo týrání časopis Koně 13.roč. č.2,duben 2009,vydává ASCHK, s.21
- Skřivan, R.: Diskuse okolo KMK, časopis Jezdectví, vydává Pražská vydavatelská společnost, s.r.o., leden 2009
- Švehlová, D.: Trénujeme koně, Jezdectví, listopad 2009, s.62

10. Přílohy

Příloha I. – Seznam předpisů veřejnoprávní povahy, týkajících se chovu koní a jezdectví

- **Zákon č. 252/1997 Sb.**, o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Oblast veterinární péče

- **Zákon č. 166/1999 Sb.**, o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 154/2000 Sb., zákona č. 102/2001 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., 120/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 131/2003 Sb., zákona č. 316/2004 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 48/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 124/2008 Sb. a zákona č. 182/2008 Sb.

- **Vyhláška č. 389/2004 Sb.**, o opatřeních pro tlumení slintavky a kulhavky a k jejímu předcházení

a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí

přenosných ze zvířat na člověka, ve znění vyhlášky č. 356/2004 Sb.

- **Vyhláška č. 356/2004 Sb.**, o sledování (monitoringu) zoonóz a původců zoonóz a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných

ze zvířat na člověka.

- **Vyhláška č. 382/2003 Sb.**, o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 260/2005 Sb.

a vyhlášky č. 156/2006 Sb.

- **Vyhláška č. 380/2003 Sb.**, o veterinárních požadavcích na obchodování se spermatem, vaječnými buňkami a embryi a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění

vyhlášky č. 155/2006 Sb.

- **Vyhláška č. 379/2003 Sb.**, o veterinárních požadavcích na obchodování s živočišnými produkty,

na které se nevztahují zvláštní právní předpisy, a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 375/2006 Sb.

- **Vyhláška č. 377/2003 Sb.**, o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí,

ve znění vyhlášky č. 259/2005 Sb.

- **Vyhláška č. 376/2003 Sb.**, o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu produktů ze třetích zemí, ve znění vyhlášky č. 259/2005 Sb., vyhlášky č. 375/2006 Sb. a vyhlášky č. 59/2008 Sb.

- **Vyhláška č. 373/2003 Sb.**, o veterinárních kontrolách při obchodování se živočišnými produkty, ve znění vyhlášky č. 164/2005 Sb. a vyhlášky č. 375/2006 Sb.

- **Vyhláška č. 372/2003 Sb.**, o veterinárních kontrolách při obchodování se zvířaty, ve znění vyhlášky č. 164/2005 Sb.

- **Vyhláška č. 329/2003 Sb.**, o informačním systému Státní veterinární správy.
  - **Vyhláška č. 299/2003 Sb.**, o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění vyhlášky č. 356/2004 Sb., vyhlášky č. 389/2004 Sb., vyhlášky č. 214/2005 Sb., vyhlášky č. 36/2007 Sb., vyhlášky č. 316/2007 Sb. a vyhlášky č. 288/2008 Sb.
  - **Vyhláška č. 296/2003 Sb.**, o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností, ve znění vyhlášky č. 610/2004 Sb., vyhlášky č. 330/2005 Sb., vyhlášky č. 8/2007 Sb. a vyhlášky č. 134/2007 Sb.
  - **Vyhláška č. 295/2003 Sb.**, o konfiskátech živočišného původu, jejich neškodném odstraňování a dalším zpracovávání.
  - **Vyhláška č. 291/2003 Sb.**, o zákazu podávání některých látek zvířatům, jejichž produkty jsou určeny k výživě lidí, a o sledování (monitoringu) přítomnosti nepovolených látek, reziduí a látek kontaminujících, pro něž by živočišné produkty mohly být škodlivé pro zdraví lidí, u zvířat a v jejich produktech, ve znění vyhlášky č. 232/2005 Sb. a vyhlášky č. 375/2006 Sb.
  - **Vyhláška č. 290/2003 Sb.**, o veterinárních přípravcích a veterinárních technických prostředcích.
  - **Vyhláška č. 289/2007 Sb.**, o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.
  - **Vyhláška č. 290/2008 Sb.**, o veterinárních požadavcích na živočichy pocházející z akvakultury a na produkty akvakultury, o opatřeních pro předcházení a zdolávání některých nákaz vodních živočichů.
- 6
- **Vyhláška č. 36/2007 Sb.**, o opatřeních pro tlumení aviární chřivky a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů.
  - **Vyhláška č. 610/2004 Sb.**, o označování a pasech psů, koček a fretek v zájmovém chovu při jejich neobchodních přesunech a o změně vyhlášky č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činností.
  - **Vyhláška č. 202/2004 Sb.**, o opatřeních pro předcházení a zdolávání afrického moru prasat.
  - **Vyhláška č. 298/2003 Sb.**, o národních referenčních laboratořích a referenčních laboratořích.
  - **Vyhláška č. 227/2008 Sb.**, kterou se stanoví výše paušální částky nákladů dodatečné kontroly, nákladů vynaložených na ověření souladu se specifikacemi a nákladů vzniklých příslušným orgánům v souvislosti se vstupem nebo dovozem potravin a surovin ze třetích zemí (vyhláška o paušálních nákladech).

Oblast péče o pohodu zvířat (welfare)

- **Zákon č. 246/1992 Sb.**, na ochranu zvířat proti týrání, ve znění zákona č. 162/1993 Sb., zákona

č. 193/1994 Sb., zákona č. 243/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 30/1998 Sb., zákona č. 77/2004 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 77/2006 Sb. a zákona č. 312/2008 Sb.
- **Vyhláška č. 192/2004 Sb.**, o ochraně zvířat při chovu, veřejném vystoupení nebo svodu (účinnost od 23.4.2004).

- **Vyhláška č. 193/2004 Sb.**, o ochraně zvířat při přepravě (účinnost od 1.5.2004).

- **Vyhláška č. 207/2004 Sb.**, o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat (účinnost od 1.5.2004).

- **Vyhláška č. 208/2004 Sb.**, o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat (účinnost od 1.5.2004), ve znění pozdějších předpisů (*tj. ve znění vyhlášky č. 425/2005 Sb.*).

- **Vyhláška č. 382/2004 Sb.**, o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném

usmrcování (účinnost od 1.8.2004), ve znění pozdějších předpisů (*tj. ve znění vyhlášky č. 424/2005 Sb.*).

- **Vyhláška č. 346/2006 Sb.**, o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat (účinnost 15.7.2006).

- **Vyhláška č. 411/2008 Sb.**, o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči (účinnost 15.12.2008).

Oblast šlechtění, plemenitby, označování a evidence zvířat

- **Zákon č. 154/2000 Sb.**, plemenářský zákon, o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských

zvířat a o změně některých souvisejících zákonů, (účinnost od 1.1.2001) ve znění:

- zákona č. 282/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., (plemenářský zákon) (účinnost

od 1.1.2004),

- zákona č. 130/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., (plemenářský zákon) (účinnost

od 14.4.2006).

- **Vyhláška č. 136/2004 Sb.**, kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem (účinnost od 1.4.2004) ve znění vyhlášky č. 197/2007 Sb. (účinnost od 15.8.2007).

- **Vyhláška č. 370/2006 Sb.**, o odborných kurzech k výkonu některých odborných činností v oblasti šlechtění a plemenitby hospodářských zvířat (účinnost od 1.8.2006).

ZÁSAHY STÁTU

7

- **Vyhláška č. 447/2006 Sb.**, o genetických zdrojích zvířat (účinnost od 1.10.2006).

- **Vyhláška č. 448/2006 Sb.**, o provedení některých ustanovení plemenářského zákona (účinnost

od 1.10.2006).

Oblast krmivářství

- **zákon č. 91/1996 Sb.**, o krmivech, ve znění pozdějších předpisů, (*tj. ve znění zákona č. 244/2000 Sb., zákona č. 147/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 21/2004 Sb., zákona*

č. 444/2005 Sb., zákona č. 553/2005 Sb. a zákona č. 214/2007 Sb.).

- **vyhláška č. 356/2008 Sb.** ze dne 16. září 2008, kterou se provádí zákon o krmivech, a která obsahuje podrobnosti a technické požadavky k určitým ustanovením zákona. Tato vyhláška nahradila prováděcí vyhlášku č. 451/2000 Sb. (účinnost od 16. října 2008).

- **vyhláška č. 124/2001 Sb.**, kterou se stanoví metody odběru vzorků, principy metod laboratorního zkoušení krmiv, doplňkových látek a premixů a způsob uchovávání vzorků, ve znění

pozdějších předpisů*), která zahrnuje předpisy požadované pro odběr vzorků a zkoušení při výkonu odborného dozoru nad krmivem, doplňkovými látkami a premixy.

(*) tj. vyhlášky č. 497/2004 Sb.; novela provedená vyhláškou č. 85/2006 Sb. byla vydána až po přistoupení.

Některé právní předpisy EU týkající se oblasti chovu koní

31990L0426 – Směrnice Rady ze dne 26. června 1990 o veterinárních předpisech pro přesun koňovitých a jejich dovoz ze třetích zemí (90/426/EHS).

31979D0542 – Rozhodnutí Rady ze dne 21. prosince 1976, kterým se stanoví seznam třetích zemí,

z nichž členské státy povolují dovoz skotu, prasat a čerstvého masa (79/542/EHS).

31992D0160 – Rozhodnutí Komise ze dne 5. března 1992 o regionalizaci některých třetích zemí

pro dovoz koňovitých (92/160/EHS).

31992D0260 – Rozhodnutí Komise ze dne 10. dubna 1992 o veterinárních podmínkách a veterinárních osvědčeních pro dočasný dovoz evidovaných koní (92/260/EHS).

31993D0195 – Rozhodnutí Komise ze dne 2. února 1993 o veterinárních podmínkách a veterinárních

osvědčeních pro zpětný dovoz evidovaných koní určených pro dostihy, soutěže a kulturní akce po jejich dočasném vývozu (93/195/EHS).

31993D0196 – Rozhodnutí Komise ze dne 5. února 1993 o veterinárních podmínkách a veterinárních

osvědčeních pro dovoz jatečných koňovitých (93/196/EHS).

31993D0197 – Rozhodnutí Komise ze dne 5. února 1993 o veterinárních podmínkách a veterinárních

osvědčeních pro dovoz evidovaných koňovitých a plemenných a užitkových koňovitých (93/197/EHS).

31994D0467 – Rozhodnutí Komise ze dne 13. července 1994, kterým se stanoví veterinární záruky

pro přepravu koňovitých z jedné třetí země do jiné třetí země podle čl. 9 odst. 1 písm. c) směrnice 91/496/EHS (Text s významem pro EHP) (94/467/ES).

32001D0881 – Rozhodnutí Komise ze dne 7. prosince 2001, kterým se stanoví seznam stanovišť

hraniční kontroly schválených pro veterinární kontroly zvířat a živočišných produktů ze třetích zemí a aktualizují prováděcí pravidla pro kontroly, jež mají provádět znalci Komise (oznámeno pod číslem K(2001) 3941) (Pouze anglické znění je závazné) (Text s významem pro EHP) (2001/881/ES).

31992L0065 – Směrnice Rady 92/65/EHS ze dne 13. července 1992 o veterinárních předpisech

pro obchod se zvířaty, spermatem, vajíčky a embryi uvnitř Společenství a jejich dovoz do Společenství, pokud se na ně nevztahují zvláštní veterinární předpisy Společenství uvedené v příloze A oddíle I směrnice 90/425/EHS.

8

31994D0063 – Rozhodnutí Komise ze dne 31. ledna 1994 o prozatímním seznamu třetích zemí,

ze kterých členské státy povolují dovoz spermatu, vajíček a embryí ovcí, koz a koní a vajíček a embryí prasat (94/63/ES).

31995D0294 – Rozhodnutí Komise ze dne 24. července 1995, kterým se stanoví vzor veterinárního

osvědčení pro obchod s vajíčky a embryi koňovitých (Text s významem pro EHP)

(95/294/ES).
31995D0307 – Rozhodnutí Komise ze dne 24. července 1995, kterým se stanoví vzor veterinárního osvědčení pro obchod se spermatem koňovitých (Text s významem pro EHP) (95/307/ES).
31996D0539 – Rozhodnutí Komise ze dne 4. září 1996 o veterinárních podmínkách a veterinárních osvědčeních pro dovoz spermatu koňovitých do Společenství (Text s významem pro EHP) (96/539/ES).
31996D0540 – Rozhodnutí Komise ze dne 4. září 1996 o veterinárních podmínkách a veterinárních osvědčeních pro dovoz vajíček a embryí koňovitých do Evropského společenství (Text s významem pro EHP) (96/540/ES).
32000D0284 – Rozhodnutí Komise 2000/284/ES ze dne 31. března 2000, kterým se stanoví seznam schválených inseminačních stanic pro dovoz spermatu koňovitých ze třetích zemí a kterým se mění rozhodnutí 96/539/ES a 96/540/ES (oznámeno pod číslem K(2000) 912) (Text s významem pro EHP) (2000/284/ES).
31990L0426 – Směrnice Rady ze dne 26. června 1990 o veterinárních předpisech pro přesun koňovitých a jejich dovoz ze třetích zemí (90/426/EHS).
31990L0427 – Směrnice Rady ze dne 26. června 1990 o zootechnických a genealogických podmínkách pro obchod s koňovitými uvnitř Společenství (90/427/EHS).
31992D0353 – Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, kterým se stanoví kritéria pro schvalování nebo uznávání organizací a spolků, které vedou nebo zakládají plemenné knihy evidovaných koňovitých (92/353/EHS).
31992D0354 – Rozhodnutí Komise ze dne 11. června 1992, kterým se stanoví některá pravidla pro zajištění koordinace mezi organizacemi a spolky, které vedou nebo zakládají plemenné knihy evidovaných koňovitých (92/354/EHS).
31996D0078 – Rozhodnutí Komise ze dne 10. ledna 1996 o kritériích pro zápis a evidování koňovitých do plemenných knih pro chovné účely (Text s významem pro EHP) (96/78/ES).
31993D0623 – Rozhodnutí Komise ze dne 20. října 1993, kterým se stanoví identifikační doklad (pas) doprovázející evidované koňovité (93/623/EHS).
31996D0079 – Rozhodnutí Komise ze dne 12. ledna 1996, kterým se stanoví osvědčení o plemenné příslušnosti pro sperma, vajíčka a embrya evidovaných koňovitých (Text s významem pro EHP) (96/79/ES).
31990L0428 – Směrnice Rady ze dne 26. června 1990 o obchodu s koňovitými určenými pro soutěže a o podmínkách jejich účasti v soutěžích (90/428/EHS).
31992D0216 – Rozhodnutí Komise ze dne 26. března 1992 o sběru dat týkajících se soutěží koňovitých podle čl. 4 odst. 2 směrnice Rady 90/428/EHS (92/216/EHS).
32000D0068 – Rozhodnutí Komise ze dne 22. prosince 1999, kterým se mění rozhodnutí Komise 93/623/EHS a zavádí identifikace plemenných a užitkových koňovitých (2000/68/ES).
32008R0504 – Nařízení Komise (ES) č. 504/2008 ze dne 6. června 2008, kterým se provádějí směrnice Rady 90/426/EHS a 90/427/EHS, pokud jde o metody identifikace

koňovitých).

31997R1255 – Nařízení Rady (ES) č. 1255/97 ze dne 25. června 1997 o kritériích Společenství

pro místa zastávek a o změně plánu cesty uvedeného v příloze směrnice 91/628/EHS.

DOTAČNÍ POLITIKA V ČR

9

32003R1040 – Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES)

č. 1255/97, pokud jde o použití míst zastávek.

32005R0001 – Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během

přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES

a nařízení (ES) č. 1255/97.⁹⁶

---

⁹⁶ Zdroj: Machek J., Šilhánová D. Situační a výhledová zpráva koně - dostupné na WWW: http://eagri.cz/public/eagri/file/3000/kone_12_2008_oprava_druha.pdf